Четвер, 4 грудня 2003 року. № 230 (3230)

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ФОТОФАКТ

Фото Олександра ГОРДІЄВИЧА (Укрінформ).

На вірність народові України присягнули сорок п'ять юнаків, яких було призвано із Вінницької та Житомирської областей. Вони служитимуть в окремому аварійно-рятувальному загоні МНС. Військовими навичками і вмінням юнаки оволодіватимуть у частині з великим досвідом рятувальних робіт на Закарпатті, Волині, Тернопільщині, Львівщині.

На знімку: присягу на вірність народові України складає Олександр Кучевський із Козятина.

ОФІЦІЙНО

Взаємна зацікавленість відчутна і потребує реалізації

Українському бізнесу ще належить відкрити для себе Індію. Цьому, безумовно, сприятиме офіційний візит, який сьогодні завершується, української парламентської делегації на чолі з Головою Верховної Ради України Володимиром Литвином.

У цій країні для нас багато незвичних речей. Приміром, згідно з Конституцією Індії вищим органом законодавчої влади є парламент, який складається з президента і двох палат: верхньої — Ради штатів і нижньої — Народної палати. Під час зустрічі Голови Верховної Ради з віце-президентом Індії, головою верхньої палати Бхайроном Шекхаватом відбувся обмін думками про місце і роль парламентів, парламентської системи загалом в Індії та Україні. Як повідомив журналістам Володимир Литвин, розмова була цікава і корисна, адже Індія є однією з найстаріших демократій у світі.

(Закінчення на 2-й стор.).

Президент підписав бюджет

Президент України Леонід Кучма підписав Закон України «Про Державний бюджет України на 2004 рік», який минулого тижня ухвалила Верховна Рада. Це повідомлення розміщено на офіційному сайті глави держави. Закон набирає чинності з 1 січня 2004 року. Прибутки в головному фінансовому документі країни становлять 60,7 млрд. грн., а видатки — 64,2 млрд. грн. Порівняно з бюджетом цього року прибутки збільшено на 14 відсотків, а видатки — майже на 15.

ДОСВІД

Європаралелі Карапишів

Екскурс у майбутнє вітчизняного тваринництва

Подію, що сталася у Карапишах Миронівського району Київської області, можна назвати святковою, урочистою, а для окремого села вона вже точно знаменна. На тваринницькій фермі тамтешнього СТОВ «Агросвіт» урочисто, з перерізанням стрічки, музиками та короваєм презентували сучасний доїльний зал виробництва шведської компанії «ДеЛаваль».

Неординарність події підкреслювала присутність на заході віце-прем'єр-міністра України Івана Кириленка, який виголосив вступне слово — як він сам його назвав, «гімн жінці». Звісно, керівникові СТОВ Валентині Даниленко.

(Закінчення на 19-й стор.).

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У НОМЕР

Відкрито заставу «Тузла»

У рекордні терміни здано 25-ту стаціонарну прикордонну заставу на острові Тузла. Там створено всі умови для несення служби 50 прикордонниками. Лише місяць знадобився будівельним бригадам Міністерства транспорту України, щоб здати першу чергу підшефної застави — казарму, будинок для офіцерських сімей, плац і господарські споруди. Новосілля прикордонники відзначатимуть за тиждень, коли до їхніх квартир проведуть опалення.

Голова Державної прикордонної служби України Микола Литвин вручив кращим будівельникам медалі «За особисту мужність при охороні державного кордону України». Він наголосив, що поява застави на острові Тузла пов'язана з будівництвом російської дамби в напрямку острова, та «брязкання зброєю з боку України не буде» — особовий склад застави скорочується зі 120 до 50 військовослужбовців, залучення додаткових сил не плановано.

А Міністр транспорту країни Георгій Кірпа вручив символічний ключ від застави її начальникові Роману Цимарю, **повідомляє наш власний кореспондент Віктор ХОМЕНКО.**

Сезон вірусу і щеплень

За минулий тиждень кількість тих, хто захворів на грип і ГРЗ на Миколаївщині, збільшилася на 10,8 відсотка. Лікар обласної санітарно-епідеміологічної станції Інна Баштова пояснює зростання захворюваності сезонною циркуляцією вірусу грипу в природі. Водночас, згідно з даними Центру грипу та ГРЗ Міністерства охорони здоров'я України, нині захворюваність на грип не перевищує сезонного рівня і становить 41,3 на 10 тис. осіб. Щеплення від грипу зробили 14 тисячам осіб (1,5 відсотка від плану). Насамперед прищеплюють дітей, медперсонал, працівників торгівлі, транспорту, сфери послуг, **повідомляє наш власний кореспондент Олена ІВАШКО.**

БЛІЦОПИТУВАННЯ — ВОЛИНЬ

Що вас сьогодні хвилює найбільше?

Лариса КОВАЛЕНКО, погорілець:

— Згорів наш будинок у центрі Луцька. Мешканці п'яти квартир залишилися просто неба. Міська влада обіцяє надати житло. Але поки що надала лише по тисячі гривень на родину. За ці гроші сім'я може хіба що три-чотири доби переночувати в готелі. Як жити далі? Адже врятувати з майна і одягу нічого не вдалося.

Петро КОВАЛЬЧУК, безробітний, 37 років:

— Триває продаж на аукціоні за борги майна ПСГП «Заповіт», що в селі Лище. Без роботи залишаться десятки тваринників. Під загрозою і саме існування сільгосппідприємства. І така ситуація не лише в Лище. Убожіє, гине село, а владі це байдуже.

Записав Микола ЯКИМЕНКО.

Взаємна зацікавленість відчутна і потребує реалізації

(Початок на 1-й стор.).

Під час зустрічі йшлося про поглиблення співпраці передусім в економічній сфері. «У нас є всі підстави щонайменше подвоїти товарообіг», — зазначив Володимир Литвин. «Цього року він зріс майже на третину, але й це не межа», — додав він. Під час зустрічі обговорювалися перспективи співпраці насамперед в наукоємних галузях, зокрема в космічній. Чималу увагу приділили питанням військово-технічної співпраці. Співрозмовники говорили і про необхідність координації зусиль Києва та Делі з метою забезпечення взаємної підтримки в міжнародних інституціях і на світовій арені загалом. Відбулася також зустріч Голови Верховної Ради з віце-прем'єр-міністром Індії Аталом Біхарі Ваджпаї.

Цей візит, за словами Володимира Литвина, «покликаний закріпити вже досягнуті домовленості, окреслити коло питань, з яких парламенти можуть співпрацювати», а також забезпечити контроль з реалізації домовленостей, досягнутих на рівні виконавчої влади. Володимир Литвин запропонував створити міжпарламентську комісію для контролю за двосторонньою співпрацею в усіх сферах. Він запросив пана Шекхавата відвідати Київ з візитом, під час якого буде остаточно сформульовано форму роботи цієї комісії.

Індійська сторона висловила зацікавленість в активізації співпраці в науці, промисловості, енергетиці, а також сільському господарстві, про що і було заявлено.

Зацікавленість у співробітництві в хімічній промисловості, сфері послуг, виробництві товарів народного вжитку, металургії та автомобілебудуванні з Києвом відчувалася і під час зустрічі Голови Верховної Ради з представниками ділових кіл Індії. Як повідомив прес-секретар Голови Верховної Ради Ігор Сторожук, на зустрічі були представники найбільшої в Індії промислової групи «ТАТА», річний оборот якої майже дорівнює обсягу державного бюджету України — 10,4 млрд. доларів. Представники групи висловили готовність інвестувати в українську економіку, зокрема в металургію (брати участь у реконструкції наших металургійних комбінатів), а також в наш готельний бізнес.

Володимир Литвин зазначив, що Київ та Делі мають перспективи для співпраці і в інших галузях — від сільського господарства до космосу. Цікаво, що за участю індійського капіталу в Україні виготовляється кожна третя пляшка пива («Рогань», «Чернігівське», «Янтар»).

Сприятиме розвитку двосторонньої співпраці і відновлення прямого авіасполучення Київ—Делі, заплановане на 6 грудня, а також нещодавно укладена угода про морське торговельне судноплавство, яка відкриє українські порти для індійських товарів. А щоб індійські законодавці дізналися більше про нашу державу, Володимир Литвин передав Делійській парламентській бібліотеці добірку книжок про Україну.

Перспективи двосторонньої співпраці обговорювали і під час зустрічі української парламентської делегації з міністром з парламентських справ Сушмою Свараджем та спікером нижньої палати парламенту паном Манохаром Джоші. Крім цього, Володимир Литвин узяв участь у святковій церемонії відкриття пам'ятника видатному громадському діячу Індії Махатма Джіотірао Бхуле біля приміщення парламенту.

Ганна ЛУКАНСЬКА.

Нью-Делі.

ПАРТІЙНІ РЯДКИ

Якщо не буде єдиного кандидата, «трудовики» висунуть свого

Делегати п'ятого з'їзду партії «Трудова Україна» переобрали Сергія Тігіпка головою партії. Склад політвиконкому «Трудової України» також майже не змінився: його лави поповнив лише голова політради партії Юлій Іоффе.

Як повідомляє агентство «Інтерфакс-Україна», виступаючи на з'їзді, лідер «Трудової України» Сергій Тігіпко заявив, що готовий балотуватися в Президенти на виборах 2004 року у разі, якщо не вдасться досягти компромісу стосовно висунення єдиного кандидата від центристських сил. Він наголосив, що участь «Трудової України» у президентській кампанії-2004 «визначатиметься розстановкою сил у центристському блоці й прийняттям рішення про єдиного кандидата». За словами С. Тігіпка, партія має йти на компроміс у визначенні єдиного кандидата від центристських сил. Водночас лідер «трудовиків» висловився проти обрання Президента України парламентом. С. Тігіпко також закликав партію сконцентруватися на майбутніх парламентських виборах 2006 року, на завершенні роботи над новою програмою партії «Люди для людей».

Наступний з'їзд «Трудової України», на якому буде затверджено нові програму та статут партії, планується провести в кінці лютого 2004 року.

ДЕПУТАТ В ОКРУЗІ

Прийшов на околицю газ

Мікрорайон Польовий, що в Переяслав-Хмельницькому районі на Київщині, — порівняно молодий. Але він стає дедалі привабливіший і впорядкованіший. Нещодавно мешканці отримали водогін і електроенергію, а днями в 62 будинках новоселів з'явився природний газ.

Кирило Поліщук

— Ми працюємо на перспективу, зазначив депутат Переяслав-Хмельницької міської ради Олександр Гончаренко. — До газопроводу може бути під'єднано ще 400 будинків. Адже тривають новобудови, будуть новосілля, будуть діти, буде майбутнє і в міста, і в держави.

Газопровід довжиною 4 км 400 м збудували досить швидко: розпочалися роботи в середині липня нинішнього року. Восени їх довелося зупинити через брак труб, і тут на допомогу виборцям прийшов народний депутат України Кирило Поліщук. Він забезпечив будівництво газопроводу 1067 метрами труб.

Програма народного депутата передбачає газифікацію 21 населеного пункту округу — в Бориспільському, Переяслав-Хмельницькому, Згурівському та Яготинському районах Київщини.

Валерій МОМУТ.

Допомагати — діяти на благо

Переважна більшість людей за постійно зростаючих цін не мають елементарних умов для виживання, отож благодійництво вкрай потрібне.

Нині в Мукачевому Закарпатської області діє майже 30 благодійних організацій. Вони надають допомогу інвалідам, пенсіонерам, одиноким, дітям-сиротам, багатодітним родинам. Але у своїй роботі зустрічають чимало перешкод, пов'язаних з доставкою, отриманням, збереженням гуманітарного вантажу тощо.

Віктор Балога

Ці та інші питання, зокрема, які можливості в доброчинній справі передбачає Закон України «Про благодійництво та благодійні організації», обговорювали учасники круглого столу, котрий відбувся нещодавно в місті. Засідання, ініційоване народним депутатом України Віктором Балогою, який опікується відомим у виборчому окрузі благодійним фондом «Доля», проходило за участі керівників благодійних організацій, фондів та керівництва міськвиконкому.

Учасники «круглого столу» узгодили також низку заходів з координації зусиль у веденні благодійницької роботи, поліпшення умов праці фондів та організацій, активізації їх діяльності.

Олена ГОРБУНОВА.

Влада може керувати економікою, але не свободою совісті

Днями відбувся «круглий стіл» «Влада і церква: співпраця чи використання». Його організували партія «Християнсько-демократичний союз», ВГО «Громадянська позиція», Інститут християнської демократії та редакція газети «Наша віра». У засіданні взяли участь представники провідних церков і релігійних організацій України, народні депутати, урядовці, іноземні дипломати, громадські та політичні діячі, працівники мас-медіа, які спеціалізуються на висвітленні означеної теми.

Порушена проблема не така академічна, як здається людям непосвяченим. Взаємовідносини сторін — влади і церкви — поки що не можна охарактеризувати обнадійливим словом «співпраця». Чи може бути інакше в країні, яка, за словами редактора «Нашої віри», письменника Євгена Сверстюка, «успадкувала релігієзнавців, що вивчилися на кафедрі наукового атеїзму? Успадкувала народ, який колись прикидався атеїстичним, а нині релігійним»? Посткомуністична влада проголосила конфесійну свободу, але до релігійного відродження залишилася байдужою, якщо не зважати на швидко перейняту високим державним чиновництвом західну моду хреститися і ставити свічки у храмах з приводу чергового свята. За проголошенням ідеї створення помісної Української православної церкви, вважає пан Сверстюк, насправді стоїть підтримка вкрай заполітизованого Московського патріархату, який успішніше здійснює експансію в нашій державі, ніж найактивніші сусідні політики. До речі, 70-річчя Голодомору вшанували в соборі Паризької Богоматері, а в осідку УПЦ МП — Печерській лаврі — не пом'янули невинно убієнних жалобною панахидою. Чи не є це промовистим прикладом неузгодження політики і християнської моралі?

Голова ХДС народний депутат Володимир Стретович зауважив, що в царині державно-конфесійних відносин «мають місце втручання з боку держави у законну діяльність релігійних організацій» і навів конкретні приклади спроб влади розширити свої повноваження в делікатній релігійній сфері. Цю тезу розвинули й інші доповідачі та учасники дискусії: представники православних конфесій, УГКЦ, протестантських течій та Держкомітету України у справах релігій.

Архієпископ Харківський та Полтавський УАПЦ Ігор Ісіченко нагадав, що, виходячи з конституційної засади свободи совісті, держава не має права впливати на вибір релігії. Тим більше не мають права втручатися у цю справу працівники Служби безпеки, як це нерідко спостерігається на практиці. Стосунки між владою і церквою мають будуватися як стосунки рівноправних партнерів. «Для Церкви кожен державний чиновник є часткою його пастви, —пожартував владика Ігор, — може, й заблукалою, але на цій підставі ніхто не може відкинути її покаяння».

Учасники «круглого столу» підтримали пропозицію організаторів «запровадити постійний відкритий діалог між органами влади та релігійними організаціями», що дасть змогу опрацювати концептуальні засади державної політики в церковній сфері і правовим шляхом вирішити питання реституції колишньої церковної власності. А до того часу «круглий стіл» з такою темою буде постійно діючим.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

У ДЕПУТАТСЬКИХ ФРАКЦІЯХ І ГРУПАХ ВР

Чужої біди не буває

Депутатська фракція ПППУ і «Трудова Україна» вирішила перехазати триденну зарплату до фонду «АнтиСНІД». Як повідомили у прес-службі фракції, перші благодійні внески буде передано спеціалізованому дитбудинку «Берізка», де виховуються і лікуються ВІЛ-інфіковані малюки. Так «трудовики» підтримали ініціативу доньки Президента України Олени Франчук щодо створення благодійного фонду «АнтиСНІД» та її намагання привернути увагу широкої громадськості України до тотальної загрози поширення епідемії ВІЛ/СНІДу. На переконання депутатів, благодійний фонд «АнтиСНІД» набуде доброї слави, якщо допомагатиме інфікованим людям адаптуватися в нових обставинах, лікуватися, виживати й не допускати подальшого поширення хвороби.

ФОТОФАКТ

У столичному Будинку вчителя відбулася презентація збірника статей «Переяславська рада 1654 року: (історіографія і дослідження)», який вийшов у видавництві «Смолоскип». Головна мета видання — привернути увагу дослідників і широкого загалу до тих аргументів, що розвінчують міф переяславської легенди, а також утвердити сучасний стан вивчення цієї проблематики.

На знімку: директор видавництва «Смолоскип» Осип Зінкевич.

Фото Олега ДИКАНЯ (Укрінформ).

«Рушій прогресу» ставить заслін монополії

КОМЕНТАР

Після того як 20 листопада цього року, за чотири хвилини до 13-ї години, Верховна Рада 226-ма голосами прийняла в першому читанні законопроект № 3168 Володимира Мовчана «Про особливості приватизації підприємств державної акціонерної компанії «Укррудпром», Голова Верховної Ради Володимир Литвин запитав у залу: «Чому така радість? Наче доленосне рішення прийняли...»

Хоча у словах Володимира Михайловича і відчувався певний відтінок іронії, але в доборі означення він влучив у самісіньке яблучко. По-перше, законопроект В. Мовчана ставить заслін монополізації у гірничорудній галузі. По-друге, нарешті, сподіваємося, буде покладено край численним корпоративним конфліктам у цій галузі, бо кожне підприємство визначиться із господарем, а кожна фінансово-промислова група, котра працює і хоче працювати у гірничо-металургійному комплексі держави, отримає своє джерело залізорудної справи. Усім гравцям чорної металургії буде роздано по сережці. До речі, металургійні підприємства, які не мають власної вертикально-інтегрованої виробничої структури постачання і переробки сировини (підконтрольний ланцюжок «руда—вугілля—кокс—метал»), приміром, «Запоріжсталь» або Маріупольський металургійний комбінат, сподіваємося, будуть убезпечені від диктату постачальників залізорудної сировини. Бо право вільного вибору — це вже можливість працювати.

Контроль за головним — сировиною

Щоб збагнути логіку рішення народних депутатів, і тих, хто голосував «за», і тих, хто просто не голосував, бо тих, хто «проти», взагалі не було, розглянемо історію питання у динаміці.

Друга половина 90-х років. Розпал офіційної і неофіційної приватизації. Більшість металургійних та коксохімічних підприємств набули нових власників. Різних. Вдалих і невдалих, чесних і не дуже. Але попри все **у керівництві держави знайшлися люди, які прийняли чи не єдино правильне, важливе рішення, що дозволяло державі тримати в руках важелі контролю над усім гірничо-металургійним комплексом.** Створивши у 1998 році Державну акціонерну компанію «Укррудпром», держава зберегла за собою контроль за головним — сировиною.

■ ■ ■

Створивши у 1998 році Державну акціонерну компанію «Укррудпром», держава зберегла за собою контроль за головним — сировиною

■

Сьогодні холдингу ДАК «Укррудпром» належать контрольні чи великі пакети акцій п'яти ГЗК: Північного, Центрального, Інгулецького, Південного, «Сухої балки». Частка підприємств ДАК «Укррудпром» у виробництві товарної продукції становить 69 відсотків від усього українського видобутку залізорудної сировини.

У суміжних із гірничодобувною галузях важкої індустрії за ці роки також викристалізувалося співвідношення нових власників. **Дві третини виробництва українських труб контролює одна відома структура. 70 відсотків коксівного вугілля йдуть через дві компанії з одного міста. Лише у чорній металургії зберігся хоча й невеликий, але паритет — її поділили між собою п'ять великих власників.**

На роздоріжжі то не на узбіччі

Програма приватизації в Україні вже багато років тісно пов'язана із надходженням коштів до держбюджету, залученням потужних стратегічних інвесторів, виконанням певних вимог чи побажань впливових міжнародних організацій.

Для прикладу скажу, що із п'яти ГЗК тільки Інгулецький працює на рівні проектної потужності, бо за останні три роки в підприємство було вкладено 950 млн. грн. Інші комбінати використовують свій потенціал наполовину. Для реалізації програми розвитку залізорудних підприємств на період до 2010 року необхідно спрямувати 8,96 млрд. грн. капітальних інвестицій. Забезпеченість власними інвестиціями від потреби становить 59,6 відсотка. Де взяти решту?

Тож «Укррудпром» еволюційно підійшов до зміни власника. Розробляючи плани приватизації ДАК, **Фонд держмайна спочатку обговорював кілька варіантів, зрештою викристалізувалися два: продаж пакета «Укррудпром» у цілому; підприємства, які входять у холдинг, будуть приватизовуватися окремо.** Як бачимо, народні депутати віддали перевагу другому варіанту. Чому?

Так вчить підручник політекономії

Як було сказано, на долю «Укррудпрому» припадає 69 відсотків виробництва залізорудної сировини. Тож питання, кому дістанеться єдиний майновий комплекс з видобутку руди, геть не просте, бо держава отримує некеровану монополію, яка почне диктувати ціни й умови поставок сировини вітчизняним металургійним комплексам. П'ять паритетних холдингів, які контролюють металургію, потрапляють у залежність від одного постачальника. А якщо цим новим власником «Укррудпрому» стане структура, яка вже вибудувала вертикаль «вугілля — кокс — метал» і для повного «щастя» їй бракує тільки руди? Відповідь однозначна. Держава, судячи з її сьогоднішнього впливу на відомі в Україні велетенські монополії у важкій індустрії, навряд чи зможе ефективно використовувати свої важелі управління. Як наслідок — дестабілізаційний ефект у декількох галузях-суміжниках і регіонах країни. А хто заперечуватиме, що монополія сьогодні — це велика зовнішньо-торговельна проблема завтра, бо вже завтра ми хочемо бути у СОТ? А там до подібних речей ставляться прискіпливіше, ніж у нас. І прикладами антидемпінгових звинувачень нас уже не здивуєш.

Вартість пакета «Укррудпрому» в цілому — 1,5—2,0 млрд. грн. Скільки в Україні структур, які готові викласти одразу такі гроші? Одна—дві. Не більше. Тож підсумок наперед відомий. А якщо продавати пакети окремих ГЗК, зберігши за державою 25 відсотків акцій кожного з них? Тут знайдеться добрий десяток компаній, які на конкурсній основі готові викласти до сотні мільйонів. Відтак і загальна ціна надходжень від приватизації АПК буде більша. Роздріб завжди перекриває опт.

Отже, депутати стали перед дилемою: мати одного велета чи низку конкуруючих між собою підприємств. 226 із них віддали перевагу «рушію прогресу». Так, як вчили підручники політекономії.

Крапку все одно ставити рано

Які основні положення законопроекту?

Буквально тезисно. Підприємства, які входять до ДАК, приватизуватимуть окремо за умови закріплення у державній власності 25 відсотків плюс одна акція кожного із підприємств, що приватизуються. Першочергове право на викуп акцій буде надано акціонерам, які володіють пакетами «укррудпромівських» підприємств у розмірі не менш як 25 відсотків. До особливих принципів приватизації ДАК «Укррудпром» належать також заборона перепрофілювати підприємства, заборона продажу пакетів акцій інвестором, зареєстрованим у офшорній зоні, недопущення дроблення пакета, збереження АПК як особи, уповноваженої здійснювати управління державними корпоративними правами, переданими до статутного фонду ДАК. Водночас такий законопроект, схоже, справить поминки за ідеєю приватизації держхолдингу консорціумом інвесторів, але є ще друге читання...

■ ■ ■

Депутати стали перед дилемою: мати одного велета чи низку конкуруючих між собою підприємств

■

Мало того, деякі структури з одного обласного центру, які чи не найбільше зацікавлені у придбанні частини «Укррудпрому», згідно з проголосованим «проектом Мовчана» не можуть бути «інвесторами», а значить не мають першочергового права на придбання акцій АПК. Тож боротьба ще не завершилася.

А донбаські розділилися

Цікаво, як проголосували народні обранці за цей законопроект. Позафракційні, які не пов'язані корпоративною дисципліною, переважною більшістю підтримали законопроект. «Нашоукраїнці» стояли за нього стіною — 97 голосів «за». Комуністи, яким за ідеологією чуже саме поняття «приватизації», навіть з «особливостями», дружно не голосували. Соціал-демократи об'єднані розділилися навпіл — 16 «за», не голосували — 19. БЮТ також продемонстрував еквілібристику рівноваги: 11 — «за», не голосувало — 8. Соціалісти злилися в єдиному пориві з «нашоукраїнцями». Аграрії, напевно, дали зрозуміти, що вони все-таки фахівці в іншій галузі і до загальної скарбнички делегували тільки один голос «за». Фракція НДП виявилась найзгуртованішою. Всі — однодумці, всі — «за». **Цікаво порівняти результати голосування депутатів, які представляють шахтарські регіони — Донеччину і Луганщину.** Так от: якщо луганчани з групи «Народний вибір» майже стовідсотково підтримали проект, лише один представник не голосував, то «Регіони України» «за» віддали тільки 5 голосів, а 56 — дружно не голосували. Правда, у цій п'ятірці є людина, яка, як ніхто інший, знає, що таке та чи інша форма приватизації гірничорудної промисловості та її наслідки для металургійної галузі. Йдеться про Володимира Бойка — керівника Маріупольського комбінату імені Ілліча. У фракції партій ППУ та «Трудова Україна» не голосувало 33 депутати, «за» — тільки восьмеро. «Демініціативи» також не дуже прихильно поставилися до проекту: 5 — «за», не голосувало — 13. «Народовладдя», маючи у своєму колективі чудового спеціаліста в цій галузі — Вадима Гурова, майже повним складом сказало — «за».

Леонід БРОВЧЕНКО.

ОФІЦІЙНО

Заява

щодо тенденцій подальшого розвитку системи державного телебачення України

Останнім часом виконавча влада, зокрема Державний комітет телебачення і радіомовлення України спільно з керівництвом Національної телекомпанії України, розгорнула інформаційну кампанію, спрямовану на дискредитацію парламенту України у зв'язку з його кроками на шляху до вдосконалення законодавчого врегулювання телерадіоінформаційної галузі.

Так, 27 листопада голова Держкомтелебачення І. Чиж, характеризуючи прийнятий у першому читанні проект закону України «Про телебачення і радіомовлення», відзначив, що він є проявом «тенденції до знищення системи державного телебачення».

Під «знищенням системи державного телебачення» голова Держкомтелерадіо чомусь мав на увазі спробу нарешті відмовитися від незаконної і до сьогодні практики прямого державного фінансування державних телерадіокомпаній. Нагадаю, що проектом закону «Про телебачення і радіомовлення» законодавчо підсилюється вимога будувати фінансово-господарські взаємини між державою та ТРК, що їй належать, на засадах державного замовлення. Саме така практика прийнята у всьому цивілізованому світі. За такого підходу держава та, наприклад, Національна телекомпанія України виступатимуть рівноправними суб'єктами господарських відносин, в яких НТКУ надаватиме державі послуги, а остання їх оплачуватиме відповідно до договору. Це єдиний шлях, принаймні законодавчий, до забезпечення незалежності та свободи творчої діяльності державних ТРК!

Важливим у цьому контексті є й інше. Комітет неодноразово висловлювався за збільшення бюджетного фінансування НТКУ. Однак у нас є дані, які говорять про порушення керівництвом компанії вимог бюджетного законодавства; які можуть свідчити про певні порушення, пов'язані з використанням коштів, що надходять від рекламної та іншої господарської діяльності НТКУ.

З метою перевірки цієї інформації, підготовки відповідних законодавчих рішень 20 листопада була утворена відповідна Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України. Вона вже розпочала свою роботу. Я також звернувся з депутатським запитом на адресу Рахункової палати України з вимогою провести термінову перевірку використання НТКУ бюджетних коштів. Усе це необхідно для того, щоб не тільки запобігти «розбазарюванню» державних коштів, а й зберегти компанію, її колектив як неоціненне загальнонародне надбання, як важливий фактор інформаційної безпеки українського суспільства.

У заяві голови Держкомтелерадіо також порушується питання управління державними телерадіокомпаніями, відзначається вагома роль у цьому Державного комітету. Однак І. Чиж правильно і досить влучно нагадує при цьому, що очолюваний ним Державний комітет є правонаступником Держтелерадіо СРСР. Тобто в його нинішньому вигляді — фактично рудиментом радянської епохи. Саме під його проводом або за мовчазної згоди сьогодні насправді нищиться система державного телебачення: фактично продається в оренду Перший національний телеканал, на якому здійснює мовлення Національна телекомпанія України і водночас виштовхуються з ефіру на цьому каналі обласні державні ТРК тощо.

Натомість проектом закону «Про телебачення і радіомовлення», що критикував І. Чиж, пропонується зробити крок до створення системи Суспільного телебачення і радіомовлення, запровадивши інститут громадських рад при НТКУ і НРКУ, які виконували б функцію суспільного контролю за діяльністю цих компаній.

Наголошую: комітет завжди підтримував і буде підтримувати ідею зміцнення та всебічної підтримки Національної телекомпанії України. Водночас мушу визнати, що політика, яка провадиться владою в цілому та Державним комітетом телебачення і радіомовлення зокрема, керівництвом компанії, веде до знищення НТКУ, зубожіння її колективу, руйнації основ інформаційної безпеки України тощо. Це однаковою мірою стосується й усіх інших державних телерадіокомпаній. Я глибоко переконаний, що за таких умов єдиний шлях зберегти та відродити те, що залишилося від державного мовлення, — створення системи Суспільного телебачення і радіомовлення, як це практикується у країнах розвиненої демократії, як передбачено прийнятим у першому читанні проектом закону України «Про телебачення і радіомовлення», чинними законами України та актами Президента України.

Микола ТОМЕНКО,
голова Комітету з питань свободи слова та інформації.

ФОТОФАКТ

НАК «Нафтогаз України» здав в експлуатацію газопровід середнього тиску довжиною 46 км до районного центру Турка, що на Львівщині. Потужність новобудови дасть змогу цілком забезпечити газом не тільки це місто, а й селища Біличі, Стрілки і Розлуч, розташовані по трасі газопроводу.

На знімку: концерт у райцентрі Турка з нагоди проведення газу.

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (Укрінформ).

Забезпеченість власними інвестиціями від потреби становить 59,6 відсотка. Де взяти решту?

НОВИНИ

День інвалідів. Постфактум: про потреби і можливості

Президент України Леонід Кучма звернувся до співвітчизників з нагоди Міжнародного дня інвалідів, що відзначали 3 грудня, повідомляє прес-служба глави держави.

— Протягом нинішнього року, проголошеного Радою Європи Роком людей з інвалідністю, українська держава здійснила ряд реальних кроків, що передбачають органічну інтеграцію в суспільство наших співгромадян з вадами здоров'я, — сказано у зверненні Президента України Леоніда Кучми до співгромадян з нагоди Міжнародного дня інвалідів. Глава держави відзначив, що надання інвалідам підтримки і допомоги — справа честі кожного громадянина України, реальний прояв людяності й любові до ближнього.

Учора в Україні, як і в усьому світі, відзначався Міжнародний день інвалідів. Цей день — нагадування державі й суспільству про їхній обов'язок виявляти турботу і милосердя до людей з особливими потребами.

Для України проблема захисту і соціальної адаптації інвалідів має особливе значення через збільшення їх частини в загальній структурі населення. Сьогодні в країні понад 2,6 млн. інвалідів різних груп і категорій. Кожен вісімнадцятий співвітчизник — людина «з особливими потребами» у сенсі здоров'я і соціальної пристосованості.

Більшість країн шлях визнання прав інвалідів нарівні зі здоровими громадянами вже пройшли. В нашому соціумі лише будується «суспільство рівних можливостей для всіх». А поки триває «будівництво», вони продовжують виживати у своєму світі хвороб, комплексів, переживань і депресій. Утім, часом людям без особливих потреб є чого повчитися в інвалідів.

...Дівчата, яким інвалідні візки замінили ноги, боролися за титул «Міс Україна на візку-2003». Хоча всі вони вже перемогли. Перемогли своє лихо, хворобу, страх і упередженість оточуючих про те, що інвалід — безпомічний громадянин, який назавжди випав з нормального життєвого ритму. Цей конкурс уже не перший рік проводить Міжнародний благодійний фонд інвалідів «ІП-Фонд». Його голова, інвалід І групи Микола Подрезан у такий спосіб намагається привернути увагу соціуму до проблем людей із травмованим хребтом.

Складова щастя — це затребуваність. Для будь-якої людини дуже важливо бути потрібною, коханою, реалізованою в якій-небудь діяльності. Героїні, котрі вийшли у фінал конкурсу, змогли цього домогтися завдяки своїй силі волі, оптимізму і любові. Ці люди не чекають милості від долі, від лікарів, від оточуючих. Їхнє життя — постійна боротьба, щохвилинне доведення теореми власної повноцінності та значущості.

Ольга ВАУЛІНА.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Титул «Міс Україна на візку» поділили Олена Рожкова з Луганська і Лідія Васильєва з Варни (Болгарія).
На знімку: під час фіналу конкурсу «Міс Україна на візку».

ЕКОНОМІКА

Чи піде інвестиційний дощ?

Перший інвестиційний форум «Черкащина-2003», в якому взяло участь близько 70 підприємств області, закінчив свою роботу.

Родзинкою економічних оглядин області стали автобуси для міських пасажирських перевезень «Богдан». Вони вишикувалися на майдані біля палацу культури «Дружба народів», де відбувався форум. Цим парадом відкрите акціонерне товариство «Черкаський автобус» наочно переконувало потенційних фінансових партнерів: ось вони, плоди інвестиційної політики, реальні і конкурентоспроможні.

Велику увагу учасників форуму, серед яких були представники посольств США, Росії, Польщі, Угорщини та інших країн, привернули системи морської навігації, представлені смілянським заводом «Орізон», томографи ЗАТ «Тюмень-Медико-Сміла», вітамінна продукція АТ «Монфарм» і, звичайно, широкий спектр виробів сільськогосподарської переробної промисловості.

— З початку нинішнього року, — поінформував голова Черкаської облдержадміністрації Вадим Льошенко, — в область надійшло прямих іноземних інвестицій на суму близько 7 мільйонів доларів. Це небагато порівняно з великими промисловими центрами України. Однак ми переконані в тому, що інвестиційні форуми, які відтепер проводитимемо щороку, змінять інвестиційну погоду з «помірно хмарної» на «сонячну і ясну».

Вже складено інвестиційну карту області. А чи поллється щедрий інвестиційний дощ на ретельно підготовлений грунт — покаже час. І політична погода в державі.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

На знімку: ось вони, красені, черкаські автобуси «Богдан».

Фото автора.

ОНОВЛЕННЯ

Виробництво коксу стає чистим

Сорокаріччя відзначив Авдіївський коксохімічний завод — наймолодше підприємство галузі, на яке припадає чверть виробництва коксу в Україні. За всю історію тут вироблено 166 мільйонів тонн коксу. А за останні роки до переліку видів продукції додалася ще й електроенергія: на підприємстві навчилися використовувати коксовий газ не лише для власних потреб, а і на продаж. Реконструйовано дві коксові батареї, триває модернізація ще однієї. Завдяки оновленню обсяг шкідливих викидів до навколишнього середовища різко скоротиться. І це не єдиний захід, покликаний зробити виробництво чистим. На заводі змонтовано дві установки із осадження хвостів флотації, установка зі збагачення крупнозернистих шламів, у цехах сіркоочищення газ нині очищають за технологією однієї з данських фірм. А напередодні ювілею 140 працівників підприємства отримали ключі від нових квартир у дев'ятиповерховому будинку.

Ліна КУЩ.

Донецька область.

Реконструкція допоможе

Технічне устаткування і впровадження прогресивних технологій буде проведено на збагачувальній фабриці «Краснолуцька». Сума інвестицій становить більш як один мільйон доларів. Особливість цього проекту в тому, що, крім повної реконструкції фабрики, підтримку і розвиток отримають також місцеві шахти. Логіка проста: щоб збагачувачі працювали стабільно, їм треба безперебійно постачати вугілля. Крім того, відповідно до проекту, число робочих місць на фабриці (більш як 220) буде не тільки збережено, а й збільшено майже до 270.

Алла АНТИПОВА.

Луганська область.

Не вкради: думки коштують дорого...

Вперше в Україні місцевий суд Галицького району Львова захистив авторське право.

Викладач Львівського національного університету ім. І. Франка Андрій Юраш придбав книжку одеського науковця Олександра Доброєра «Католицька церква в Україні». З превеликим подивом натрапив на сторінках наукового дослідження на свої власні думки і висловлювання — без посилань і лапок. Андрій Юраш звернувся до Інституту філософії Національної академії наук. Експертиза підтвердила 39 прямих запозичень, тобто факт плагіату. Судовий розгляд тривав понад рік. Замість відповідача на судові засідання з'являвся його представник. Врешті Олександр Доброєр дав згоду на ухвалу суду за його відсутності. Львівський науковець оцінив моральні і матеріальні збитки, завдані плагіатом, у 30 тисяч гривень.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

КРИМІНАЛ

Знову до СІЗО

потрапив заступник херсонського міського голови Олександр Вітренко. Вперше віце-мера заарештували за отримання хабара (газета повідомляла читачам про це). У власній машині він одержав дев'ять тисяч гривень горезвісного «откату» від директора комунального автопідприємства — за виділення підприємству бюджетних грошей на суму майже 90 тисяч.

Під час перебування заарештованого в слідчому ізоляторі його адвокат надав довідку про погіршення стану здоров'я, і Олександра Вітренка звільнили. Тим часом підозрюваний жодного разу не з'явився до суду, де кілька разів збиралися розглянути кримінальну справу. Тому його знову взято під варту.

Алла БРУСИЛОВА.

Херсон.

Суїцид у міліції

У приміщенні пункту охорони громадського порядку №7 Рівненського міськвідділу міліції повісився рівненчанин Віталій П. Сюди його запросив дільничний інспектор, оскільки чоловік, який вів бродячий спосіб життя, зловживав спиртними напоями і допікав своїй сім'ї погрозами про те, що покінчить життя самогубством. Дружина звернулася до дільничного. Міліціонер запросив чоловіка до опорного пункту, де в присутності його сина мав намір провести з ним профілактичну бесіду. Віталій попросився в туалет, де і скоїв суїцид.

Олександра ЮРКОВА.

МИТНИЦЯ

Лялька на 12 мільйонів гривень

Незаконне оформлення компенсацій з експортного ПДВ часто асоціюють з тривіальним шахрайським підтасовуванням, яке махінатори називають «лялькою для лоха».

За лохів спритники зазвичай тримають митників, які оформляють вантаж на експорт, а по суті — видають санкцію на відшкодування експортного ПДВ з держбюджету. Через Чорноморську регіональну митницю до Іспанії вирушав контейнер з дорогим устаткуванням хатньої сигналізації, як зазначалося в документах, на загальну суму 61 мільйон гривень. Але після перевірки з'ясувалося, що на «борту» металобрухт вартістю щонайбільше 27 тисяч гривень. Отже, у такий спосіб, повідомили у Держмитслужбі України, підприємці мали на меті одержати незаконно з бюджету 12 мільйонів гривень.

Сергій МИКОЛАЄВ.

Із схованок контрабандистів — на полиці бібліотеки

П'ятнадцять старовинних книг передали Волинській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Олени Пчілки працівники Ягодинської митниці. Книги було конфісковано під час спроби незаконно вивезти їх за кордон. Серед видань, які поповнили фонд бібліотеки, є раритетні. Це п'ять книг відомого історика Василя Ключевського, видані 1925 року, нарис з історії Львова з 1256 до 1892 року, датований 1894 роком, словники французько-німецький і німецько-французький, надруковані в Берліні 1909 року, та деякі інші цікаві видання, котрі відтепер зберігатимуться у відділі рідкісної книги цієї бібліотеки.

Микола ЯКИМЕНКО.

Волинська область.

Пріоритет «швидкій»!

РЕПОРТАЖ

Хворому з гострими болями в животі потрібна була термінова медична допомога. Викликана «швидка» діставалася до лікарні крізь «пробки» сорок хвилин. Хірург, який мав оперувати, констатував смерть. Не вистачило буквально десяти—п'ятнадцяти хвилин, щоб урятувати. А нещодавно знову стався випадок, коли «швидка», приїхавши через півгодини, не встигла до хворого, який в результаті помер.
У зв'язку з цим київська ДАІ провела операцію під умовною назвою «Маячок», мета якої — привернути увагу водіїв до машин служб екстреної допомоги, зокрема «швидкої».

Фото Миколи ШИНКАРЯ.

Столичний міст Патона. «Швидка» із включеними мигалкою і сиреною на «хвості» у маршрутки. Водій-перевізник звільняти дорогу не збирається. Доганяємо його, інспектор зупиняє машину.

На щастя, згадана «швидка» цього разу не везла тяжкохворого і не поспішала на виклик. Ми тільки імітували екстремальну ситуацію. Водій уперто не хоче визнавати свою провину, мовляв, нічого не бачив і не чув. Його колега приєднується до розмови:

— А що — мигалка? Тепер за 30 гривень її кожний поставити може.

Зрештою, водія маршрутки було покарано.

Біля міської лікарні швидкої допомоги розмовляю з водіями.

— Працюю на «швидкій» уже понад двадцять років, — каже Володимир. — До початку 90-х було все інакше. Нам давали дорогу негайно, а нині — ігнорують. Причому раніше і сирен не було, тільки мигалки. А тепер, буває, обженеш, а тобі у вікно ще і новомодну комбінацію з пальців покажуть.

...Бульвар Перова. Переляканий водій сірого «Скорпіона» довго вибачається, виправдується — сирену чув, але не зрозумів, звідки. Проаналізувавши ситуацію, інспектор його з миром відпускає. «Швидку» справді могло бути не видно за вантажівкою.

Потім ми зробили кілька віражів, щоб наздогнати «Ауді», водій якої одразу визнав свою провину...

Ситуацію коментує начальник столичної ДАІ Олег ТРОХИМЕНКО:

— На жаль, чимало автолюбителів, які поспішають у своїх справах, не звертають увагу на спеціальні автомобілі. Дуже часто водії не звільняють дорогу машині «швидкої допомоги» — їм навіть не спадає на думку, що відлік життя хворого іноді йде на хвилини.

Хочу відзначити, що Державтоінспекція завжди жорстко припиняла такі правопорушення. Сьогодні до Верховної Ради України направлено законопроект, у якому пропонується підвищити відповідальність за порушення правил дорожнього руху, в тому числі й за нехтування спецсигналів.

Марічка КОРМУШКІНА.

На знімку: під час рейду.

РЕЙТИНГИ

Із середняків та й у лідери

За розвитком провідних галузей економіки Вінницька область із середняків підтягнулася до лідерів. Так, за підсумками 10 місяців цього року вінницькі будівельники посіли друге місце в державі: майже 166 тисяч квадратних метрів житла зведено в містах і 72,7 тисячі — в селах. На третю сходинку (за обсягами виробництва сільгосппродукції) піднялися аграрії. Більше стало надходити інвестицій — тут «цукровий Донбас» на четвертій позиції. Активно розвивається малий бізнес, що дало можливість закріпитися у п'ятірці кращих регіонів.

З позитивними змінами в економіці відчутно скоротилися борги із зарплати, **повідомляє наш власний кореспондент Віктор СКРИПНИК.**

Найскладніше перемогти себе

У Житомирі відкрито обласний центр ресоціалізації наркозалежної молоді «Твоя перемога». Постійний представник ЮНІСЕФ в Україні Джеремі Хартлі, який узяв участь у церемонії відкриття, відзначив: ця подія дає змогу зрозуміти, наскільки країна усвідомила важливість подолання цих проблем.

Проте суть у тому, що лікування в наркодиспансері — це лише півсправи. Значно складніше вилікувати психологічно. Тут перебуватимуть ті пацієнти, в яких у диспансері зняли «ломку» і які після цього потребуватимуть допомоги психологів, педагогів. Курс такої терапії має тривати щонайменше рік. Бо це непросто — добитися, щоб людина зробила зусилля і повернулася до нормального життя. З клієнтами працюватимуть чотири психологи. Як розповів директор центру Микола Міняйло, велику увагу приділятимуть трудотерапії. Підопічні працюватимуть в одному з ПТУ, де є деревообробна майстерня. Зможуть заробляти гроші і в автомайстерні — кошти будуть витрачатися на харчування. Пацієнтів залучатимуть до громадських робіт із озеленення міста, очищення річок тощо.

Після відкриття центру розпочав роботу дводенний всеукраїнський семінар «Сучасні підходи до вирішення проблем наркозалежної молоді». Його учасники ознайомилися, зокрема, з пілотним проектом обласного будинку для дітей-сиріт «Наркоманія і материнство».

Олексій КАВУН.

Житомир.

ФОТОФАКТ

У творчих гуртках і студіях палацу культури «Енергетик» Південноукраїнська займаються майже 1500 робітників і службовців АЕС міста, їхні діти, а також місцеві пенсіонери. Дев'яти колективам присвоєно звання народних і зразково-показових. Щороку в палаці проводиться понад 300 культурно-масових заходів.

На знімку: Денис Гаращук та Олена Грабовенко. Вони нещодавно повернулися із Лондона, де посіли друге місце на 51-му Міжнародному чемпіонаті з бальних танців у знаменитому Альберт-холі.

Фото Олександра КРЕМКА. (Укрінформ).

У металобрухт почали здавати... танки

Чотирьох зловмисників, які намагалися винести дороге устаткування з танкоремонтного заводу, затримано. Як стверджують працівники міліції, охоронець заводу і його помічники хотіли вкрасти на підприємстві майже тонну кольорового металу на суму більш як двісті тисяч гривень. Кілька місяців тому танкоремонтний завод уже постраждав від злодійства — тоді з підприємства потайки вивезли двигуни і амортизатори на суму 2 мільйони гривень.

Дорогий метал, коментують подію в міліції, затримані збиралися винести через спеціальний підкоп. Від правоохоронців з місця невдалої крадіжки злодії намагалися втекти. Збитки, що їх крадіжка могла заподіяти заводу, міліціонери оцінили приблизно у 50 тисяч доларів.

Микола КОСИЙ.

Харків.

ОГОЛОШЕННЯ

ПП «Колумбус», код 30862008, зареєстроване Шевченківською райдержадміністрацією 20 квітня 2000 року за адресою: м. Київ, вул. Північно-сирецька, 3, сповіщає, що Ухвалою Господарського суду м. Києва № 24/766-б від 28 листопада 2003 р. порушено справу про банкрутство. Розпорядником майна призначено Тищенко Н. П. (ліцензія № 419210 серія АА видана Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції 07.10.2002 р.). Претензії кредиторів приймаються протягом 1-го місяця.

ВІСТІ З КРИМУ

Ялинка на морській платформі

Вогні святково прикрашеної лісової красуні за 20 кілометрів від берега сповістили про виконання ДАТ "Чорноморнафтогаз" річного плану видобутку природного газу на Східно-Казантипському родовищі. З нещодавно освоєних на шельфі Азову покладів у газотранспортну систему півострова нині закачано 240 мільйонів кубометрів газу. До кінця року буде видобуто майже 270 мільйонів кубометрів палива. Пробурені тут шість свердловин щодоби дають мільйон кубічних метрів газу.

Це перспективне родовище -- перше з трьох в Азовському морі, після введення яких планується задовольнити потребу півострова у блакитному паливі власного видобутку. Цілком західний блок родовища введуть у експлуатацію протягом наступного року.

Зимуватимуть з газом і новими телефонами

З першого грудня ще в 650 квартир керчан надійшло блакитне паливо. Провели природний газ у дев'ять багатоповерхівок мікрорайону Марат. А кримська дирекція "Укртелекому" ввела в експлуатацію в місті першу чергу телефонної станції на 3,5 тисячі абонентів. 16 тисяч тих, хто очікував на встановлення телефонів, порадувала звістка, що багатолітня черга нарешті зникне.

Заохотили кращих сівачів

21 млн. грн. виділено з українського бюджету кримським хліборобам на компенсацію витрат, пов'язаних з сівбою озимих під майбутній урожай. Кошти направлено на рахунки господарств, які найкраще впоралися з осінньою посівною, для придбання добрив і засобів захисту рослин. Для підгодівлі озимих потрібно ще 25 тис. тонн аміачної селітри. А є лише дві тисячі. Замість запланованих 33 тис. тонн ярого насіння для майбутньої посівної заготовлено лише 19 тис., хоча наступного року планується значно розширити площі весняної сівби.

«Атлант» — два в одному

Феодосійський морський торговий порт урочисто прийняв у експлуатацію нове судно "Атлант", що суміщає функції буксира і лоцманського судна. Його обладнано найсучаснішими приладами і устаткуванням. Споруджено "Атлант" за кошти феодосійських портовиків Державною акціонерною холдинговою компанією "Чорноморський суднобудівний завод".

Краса з каміння

У Сімферополі, на базі цехів колишнього єдиного на півострові постачальника виробів з природного каменю, днями відкриється новий каменеобробний завод європейського зразка.

Завдяки кредиту з Державного інноваційного фонду країни проведено докорінну реконструкцію, придбано нові комп'ютеризовані лінії. Потужність нового обладнання — 45 тисяч квадратних метрів на рік облицювальної плитки, східців, підвіконь, художніх барельєфів і пам'ятників.

Палац для спортсменів-інвалідів

У Національному центрі параолімпійської і дефолімпійської підготовки та реабілітації інвалідів, що будується на базі колишнього євпаторійського дитячого табору, закінчено реконструкцію двох спальних корпусів. До них прибудували котельню. У відреставрованому Палаці спорту вже систематично проводять змагання людей з фізичними вадами.

Нині в розпалі реконструкція трьох басейнів, два з яких працюватимуть цілорічно, та стадіонів із штучним покриттям і трибунами для 2,5 тисячі глядачів. Тут уже з наступного літа відбуватимуться національні й міжнародні параолімпійські змагання, адже центр відповідатиме всім олімпійським вимогам.

«Пасаж» на місці барахолки

У Євпаторії відкрито другий з трьох запланованих великих торговельно-сервісних центрів "Пасаж". Покупцям відтепер тут гарантують якість товару не за спекулятивними цінами. А до послуг реалізаторів — зручно облаштовані робочі місця, холодильники, камери схову, телефонний зв'язок, душові та кафе.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Господарським судом Хмельницької області порушено справу № 17/232-Б про банкрутство сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Благо» м. Хмельницький, Проспект Миру, 88, кв. 88, рахунок 260043619 Хмельницька обласна дирекція АК АПБ «Аваль», м. Хмельницький. Розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого Білика Володимира Анатолійовича (адреса: м. Старокостянтинів, вул. Попова, 15, кв.63, ліцензія № 187801 від 07.05.2003 р.).

Кому ЄС повинен довіряти?

Як з'ясувалося недавно, Україні для успішного здійснення європейської інтеграції не вистачає не лише «позитивних сигналів» від ЄС. Дуже хочеться й людянішого, так би мовити, ставлення. «Ми віримо в своє світле майбутнє, хочемо, щоб над нами було світле небо, щоб довіра в ЄС була до України, — заявив під час недавньої зустрічі з членом Єврокомісії Крісом Паттеном Президент Леонід Кучма. — Якщо так буде, то нам стане набагато легше долати труднощі».

А наші труднощі на шляху до Євросоюзу загальновідомі: брак демократії, катастрофічна багатовекторність зовнішньої політики, непрозорість економічних процесів. Бачиться, однак, що величезні резерви для подолання цих проблем має насамперед сама українська влада — за наявності, зрозуміло, відповідного бажання. Та все-таки... «Довіра — ставлення до когонебудь, що виникає на основі віри в чиюсь правоту, чесність, щирість і т. ін.», — каже Новий тлумачний словник. Чи має підстави Євросоюз саме для такого ставлення до України, до її запевнень у бажанні реально наблизитися до Євросоюзу, до його стандартів? На підставі чого ЄС має повірити в чесність, щирість, непохитність євродекларацій українського керівництва, в проєвропейськість опозиції і, зрештою, в однозначний європейський вибір самого українського суспільства?

Із владою особливо важко. Просидівши з півгодини у глибокій задумі, автор цих рядків так і не зміг знайти хоч щось, через що Євросоюз міг би бодай трохи довіряти євродекларацям українського керівництва. Хоча й дуже хотілося, бо інакше зовсім банально виходить. Можливо, ЄС повинні були б вразити численні накази про «втілення», «сприяння», «пришвидшення», про створення «євроінтеграційних» посад, органів? Можливо, довіра мала б зрости після проведення Дня Європи? Може, оте давнє й наполегливе бажання нашого МЗС добитися безвізових поїздок до ЄС для власників українських дипломатичних паспортів свідчить саме про щире тяжіння цих власників до Європи? Мабуть, в певному розумінні так. Але на іншій шальці: Єдиний економічний простір, ретельно пропущені крізь сито телевізійни, замкнені для з'їздів та форумів опозиції палаци культури... Уповноважений України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції — Перший віце-прем'єр Микола Азаров. Одне слово, облишмо.

Не набагато менше запитань і до опозиції. Чи є, скажімо, Компартія тією політичною силою, яка заохочувала б Євросоюз до віри в європейський вибір України? «Росія і Білорусь — наші економічні партнери, політичні союзники та історичні побратими. У союзі з ними має бути і Україна», — це з передвиборної програми КПУ, і коментарі тут зайві. Якщо зазирнути в подібний документ блоку Юлії Тимошенко, то й там про бажання вступу до ЄС або ж просто про європейський вибір ані слова: «Зовнішня політика здійснюватиметься в ім'я своєї нації, на основі мирних рівноправних стосунків з усіма державами, з якими Україна має спільні інтереси». У програмі Соцпартії також немає жодної згадки про членство в Євросоюзі, та й про зовнішньополітичні орієнтири загалом. Однозначно проєвропейською вважається «Наша Україна»: там так багато прізвищ відомих «євроінтеграторів». Загалом імідж правдивий, але... Обіймаючи свого часу дуже високу посаду, один з лідерів блоку завзято переконував європейських партнерів у розквіті демократії в країні — а були 1999—2000 роки. дав практичних кроків, які мають бути зроблені, щоб прискорити процес реформ... Виконуючи волю громадян, Президент України видав наказ «Про всеукраїнський референдум за народною ініціативою», — переконував цей високопосадовець одну поважну європейську інституцію напередодні тодішнього референдуму. «Давайте згадаємо 2000 рік, сумнозвісний референдум, який розпочав антидемократичний процес, який триває і сьогодні», — каже він в інтерв'ю тепер. То як бути зі щирістю, чесністю, послідовністю? З довірою?

Воля українських громадян, до речі, і нині викликає сумніви. Керівництво країни зробило європейський вибір, а народ його підтримав — це популярна теза наших можновладців. Але низка соцопитувань, проведених цього року Центром Разумкова, засвідчує досить цікаві уявлення українського суспільства про майбутнє країни. Скажімо, 62,9% вважають, що Україні потрібно вступити до ЄС, водночас 26% переконані, що цьому сприятиме участь країни в ЄЕП, а ще 31,7% відповіли, що ця участь принаймні не заважатиме! 29,7% опитаних вважають, що пріоритетом зовнішньої політики мають бути відносини з країнами ЄС, а 32% — з Росією. Зрозуміло, що такий «вінегрет» спричинений насамперед плачевним станом засобів масової інформації, а отже, майже повною неможливістю для громадян розібратися в нюансах стратегічного вибору. Проте картина є така, яка вона є. Отож чи має-таки ЄС підстави довіряти Україні, вірити в непохитність, остаточність, виваженість нібито одностайно обраного стратегічного курсу?

Мал. Олександра МОНАСТИРСЬКОГО.

ДУМКА ЕКСПЕРТА

Євген ФЕДЧЕНКО, політолог, викладач національного університету «Києво-Могилянська академія»:

— Можливо, нині в ЄС справді можуть бути підстави для сумнівів у тому, наскільки європейський вибір України є не лише гаслом для легітимації нашої влади на міжнародній арені, а й прагненням усього народу. Та якщо простежити ситуацію на рівні окремих регіонів, то неважко помітити один простий факт: навіть там, де опитані виступають не категорично «за» вступ України до ЄС, або навіть виступають за переваги «російського» напряму інтеграції України, більшість людей все одно погоджується, що хотіла б жити за європейськими стандартами й нормами. Тобто у випадку з українським народом, у якнайширшому сенсі цього слова, бажання бути причетним до європейської спільноти досить чітко виражене, навіть якщо воно напряму не пов'язується з членством України в ЄС, або навіть якщо вважається таким, що його можна, наприклад, поєднувати з членством у ЄЕП. І ситуація з таким латентним європрагненням у рамках громадянського суспільства є повною протилежністю української влади, яка каже, що хоче інтегруватися до ЄС, але робить усе, щоб цього не сталося якомога довше. І якщо Євросоюз сам почне подавати певні сигнали цьому громадянському суспільству з наміром долучити його до справи повернення України в Європу, цей латентний євроцентризм можна буде з часом трансформувати в євроінтеграцію. Але робитиметься це не завдяки владі, а незважаючи на її небажання ставати в залежність від норм та принципів ЄС, які вимагають від влади будь-якої країни-члена поділяти ті цінності, навколо яких збудовано Євросоюз та які вимагають високого ступеня прозорості та підзвітності органам ЄС.

ДО РЕЧІ

Інформація про ухвалення Європейським парламентом резолюції «Відносини з нашими сусідами на сході і півдні» була надзвичайно оперативно розповсюджена представництвом України при ЄС. Воно зрозуміло: це ж такий «сигнал»! Щоправда, як з'ясувалося згодом, до прес-релізу увійшли аж ніяк не всі положення документа.

Найсуттєвішими для України є в резолюції два абзаци 18-го пункту. В одному з них Європейський парламент «вважає, що Україні через її розміри, географічне розташування, історичні, культурні, економічні та інші зв'язки з Центральною та Західною Європою, так само як і з Росією, і її потенціал стати ще ціннішим партнером ЄС у важливих сферах, має бути відведена особливо важлива роль у контексті політики ЄС «Ширша Європа — добросусідство»; підтримує бажання України до інтеграції в ЄС і нинішню сфокусованість Ради і Комісії на підготовці Плану дій для України». Цей абзац в офіційних повідомленнях було викладено детально. Але ж відразу за ним — інший. А там Європарламент «відзначає, що заплановане створення Єдиного економічного простору разом з Росією, Білоруссю й Казахстаном може зашкодити подальшому співробітництву між Україною та ЄС; вважає, що лише цілком демократична й незалежна Україна з таким розвинением відкритим суспільством, що його можна було б порівняти з тими, які є в нових членах ЄС, може визначати свою остаточну орієнтацію; закликає до тісного моніторингу стану демократії в перебігу президентських виборів 2004 року; висловлює погляд, що задля підтримки тих, хто намагається просувати процес реформ, ЄС має залишати його двері відчиненими для членства». Із усього цього другого абзацу до офіційних повідомлень увійшло лише останнє речення.

Чому ж така вибірковість? У представництві України при ЄС «ГУ» пояснили, що прес-реліз, мовляв, готувався в екстремальних умовах (представництво знаходиться в Брюсселі, а засідання ЄП проходило в Страсбурзі), і дипломати ніби не мали при цьому остаточного тексту резолюції. А про вже ухвалені формулювання дізнавалися телефоном від депутатів Європарламенту. «Ми турбували прес-реліз на цій хвилі позитиву, на визнанні нашого права на вступ, це хотілося підкреслити, і тому це так пішло, — пояснили в представництві. — Завдання щось вилучати або прикрашати не стояло».

Зазначимо, що прес-реліз (з ним можна ознайомитися на сайті представництва) міститьтаки посилання «в остаточно погодженому депутатами тексті документа...» У будь-якому разі, трохи згодом, коли остаточний варіант резолюції було вже давно оприлюднено, на брифінгу в МЗС України також згадали про резолюцію ЄП. Зовнішньополітичне відомство, було заявлено, вітає положення документа, вважає це дуже важливим сигналом і т. ін. Але, відповідаючи на уточнююче запитання, речник МЗС заперечив існування в резолюції згадок про ЄЕП та президентські вибори: «Ні, там йшлося лише про загальні речі, такі, як свобода слова, верховенство права тощо». Ще за кілька днів була оприлюднена вже офіційна заява пресслужби МЗС, в якій також акцентувалося лише на «відчинених дверях».

За великого бажання можна, звичайно, припустити, що й справді жодного умислу тут не було. Кожен може оцінювати ситуацію, виходячи з наведеного вище і свого знання українських реалій і тенденцій. Але що ж зрештою вийшло? По-перше, суспільство не отримало об'єктивної інформації про зміст і характер ухваленого Європарламентом документа, що порушує відповідні права громадян. По-друге, партнери з ЄС мають усі підстави поставити ще одну галочку в переліку прикладів дозування українськими урядовими структурами інформації і представлення її лише у вигідному для себе світлі. Чи сприяє це зростанню довіри до України?

Фото АП.

Часом дуже непрості відносини всередині ЄС видаються значно привабливішими завдяки участі в них жінок. На знімку (зліва направо) міністри закордонних справ Іспанії Ана Паласіо, Австрії Беніта Ферреро Вальднер та Естонії Крістіна Ойланд.

Паспорт для тварин

З липня наступного року коти, собаки та тхори громадян країн ЄС зобов'язані мати «паспорт тварини» під час подорожей з господарями державами союзу. Паспорти видаватимуть ветеринарні служби. Цей документ, єдиний для ЄС, визнаватиметься усіма його країнами-членами й міститиме детальну «медичну картку». Ну а на обкладинці паспорта тварини сяятиме емблема об'єднаної Європи: жовті зірочки на синьому фоні. А також напис «Європейський союз» та назва країни проживання чотириногого друга. «Це значний крок для вільного пересування людей з їхніми улюбленцями і засіб боротьби зі сказом», — заявив комісар ЄС з питань охорони здоров'я Девід Байрн. Щоправда, для поїздок до Великої Британії, Ірландії та Швеції окрім паспорта господарі тварин повинні будуть мати ще деякі додаткові документи, що засвідчують пройдення перевірки на відсутність у їхніх підопічних сказу.

Нова хвиля референдумів

Очікується, що на черговому саміті Європейського союзу, який відбудеться наступного тижня, може бути ухвалено Конституцію ЄС. Хоча досі залишається чимало неврегульованих питань, які викликають гострі суперечки. Тим часом деякі країни — нинішні і майбутні члени союзу — оголосили про свій намір провести наступного року національні референдуми із затвердження Конституції. Це — Чехія, Данія, Ірландія, Люксембург, Нідерланди, Португалія та Іспанія. Вже відмовилася від такого наміру Німеччина, решта держав ще не визначилася.

Сторінку «Євроінтеграція» веде Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Партнери з ЄС мають усі підстави поставити ще одну галочку в переліку прикладів дозування українськими урядовими структурами інформації

Місяць Івано–Франківщини в Китаї

Листопад можна без перебільшення назвати «місяцем Івано-Франківщини в Китаї». Його кульмінацією став потужний «десант» ділових кіл області (80 осіб!), що висадився на китайській землі минулого тижня. Очолив представницьку делегацію (до речі, найбільшу групу українців, котра відвідала КНР за часи існування україно-китайських дипломатичних відносин) сам голова Івано-Франківської обласної держадміністрації Михайло Вишиванюк ***(на знімку — другий зліва)****. А надихнуло його на такий крок відвідання Китаю у складі урядової делегації на чолі з Дмитром Табачником під час нещодавнього 8-го засідання україно-китайської комісії з питань економічного співробітництва. Саме тоді Михайло Вишиванюк і вирішив, що треба якнайшвидше встановлювати контакти з китайськими партнерами.*

Фото автора.

І такі контакти галичани вже встановили. Ще до візиту «рекордної» делегації було підписано угоди про співробітництво між Шаньдунським педагогічним університетом і Прикарпатським університетом ім. Василя Стефаника: в останньому починаючи з наступного навчального року відкриється факультет китайської мови, на який передбачено набрати 30 абітурієнтів. У Прикарпатському університеті, де до цього часу студентів із КНР не було, навчатимуться й 20 китайських студентів. Як підкреслив ректор Віталій Кононенко, Прикарпатський університет стане першим університетом в західноукраїнському регіоні, який займатиметься вивченням сінології, а в перспективі ставить собі за мету створення на базі цього навчального закладу Центру китаїстики.

Можливо, незабаром володіння китайською буде для галичан справді цілком актуальним, адже обидві сторони висловлюють дуже великий інтерес до розвитку співробітництва. Члени галицької делегації, розділившись на групи, відвідали не тільки Пекін (де зустрілися з керівництвом кількох великих корпорацій), а й міста Тяньцзінь, Шанхай, Тайюань (провінція Шансі) і Цзінань (провінція Шаньдун). Результатом стало підписання цілої низки протоколів про наміри. Свої проекти китайцям запропонували представники таких галузей, як паливно-енергетична, машинобудівна, лісова та деревообробна, легка, аграрна, хімічна, радіоелектронна, освітянська, медична і туристична.

Виступаючи в Пекіні на відкритті україно-китайського бізнес-форуму, Михайло Вишиванюк запевнив, що керівництво області «надзвичайно серйозно ставиться до розвитку відносин із Китаєм» і «гарантує цілковиту підтримку та безпеку» китайським бізнесменам, котрі працюватимуть на Івано-Франківщині, а їхнім інвестиціям — максимальний захист. У вигідності налагодження співпраці з Україною переконував співвітчизників радник з торговоекономічних питань Посольства КНР у Києві Гао Сіюнь, який спеціально прилетів для цього до Пекіна. За його словами, розвиток регіонального співробітництва, взаємодія між окремими підприємствами — це саме те, з чого складаються міждержавні контакти.

Схоже, так само думають і в інших українських регіонах. Протягом листопада китайське місто-побратим Тайюань (провінція Шансі) відвідала делегація Донецька, а місто Дацін (провінція Хейлунцзян) — делегація його українського побратима Луганська. На початку ж року наступного в Китаї очікують на велику делегацію з Рівного.

Ольга ТАНАСІЙЧУК, власкор Укрінформу в Пекіні (спеціально для «ГУ»).

Росія не проти шкідливих викидів

Росія, яка за обсягом шкідливих викидів посідає одне з перших місць у світі, не ратифікуватиме Кіотської угоди. Про це заявив радник президента Путіна з економічних питань Андрій Ілларіонов, додавши, що угода загальмувала б економічне зростання Росії. Сам Путін раніше обіцяв, що Росія ратифікує документ, але останнім часом і він висловлював сумніви щодо такого кроку.

Кіотський протокол встановлює обмеження на викиди вуглекислого газу. Щоб він набрав чинності, його мають ратифікувати країни, сумарні викиди яких до атмосфери становлять 55% від загальної кількості. Висловлюють побоювання: якщо документ не схвалить Росія, то угода зазнає вирішального удару. Адже раніше документ відкинули Сполучені Штати. Втім, представники ООН та Євросоюзу заявили про свої сподівання, що коментарі пана Ілларіонова не відбивають остаточної позиції Росії. Вони припустили, що його висловлювання проти Кіотського протоколу можуть бути пов'язані з наближенням парламентських виборів.

З Іраку не підуть

Більшість країн—членів НАТО не планують виводити свої війська з Іраку. Таку заяву зробив у розмові з журналістами міністр оборони США Дональд Рамсфелд по завершенні дводенних переговорів між міністрами оборони країн НАТО. За його словами, нині в Іраку розміщено військові контингенти 18 країн, що входять до Північноатлантичного альянсу чи мають намір вступити до нього. Загальний військовий контингент країн НАТО, розміщений на іракській території, становить 24 тисячі осіб, тоді як кількість американських військовиків там становить 130 тисяч.

Генасамблея знову займатиметься стіною

Генеральна Асамблея ООН проведе наступного понеділка екстрену зустріч. На ній обговорюватиметься необхідність посилення тиску на Ізраїль у зв'язку з його відмовою припинити будівництво «стіни безпеки» на Західному березі річки Йордан. Про проведення зустрічі було оголошено прес-секретарем Генеральної Асамблеї ООН Мішель Монтас. У листопаді Генасамблея ухвалила резолюцію, яка вимагає припинення будівництва стіни, 144 голосами проти 4 (12 утрималися). Однак палестинський посол в ООН заявив, що Ізраїль не виконує цієї резолюції. Якщо це підтвердиться, Палестина звернеться із проханням про прийняття другої резолюції, відповідно до якої Міжнародним кримінальним судом буде зроблено консультативний висновок щодо законності (незаконності) зведення стіни.

Посол відвідав діаспору

Посол України у Словаччині Юрій Рилач відвідав північно-східні словацькі райони, зокрема Пряшівщину, де найкомпактніше проживають представники українського автохтонного населення цієї країни. Як повідомили «ГУ» в українському посольстві у Братиславі, під час поїздки посол зустрівся з членами Центральної ради Союзу русинів-українців Словацької Республіки (СРУСР), представниками місцевої влади, релігійних конфесій, редакторами україномовних видань, співробітниками нещодавно відкритого Генконсульства України у Пряшеві. На зустрічах із діаспорою було відзначено важливу роль української організації у збереженні й підтримці національної ідентичності українців Словаччини. СРУСР налічує нині 5,5 тисячі членів, об'єднаних у 140 первинних організацій. Під його егідою діють 150 колективів народної художньої творчості різних жанрів, які об'єднують 3,5 тисячі осіб. Під час зустрічей із представниками місцевої влади Юрій Рилач порушив питання, що хвилюють українське населення Словаччини. Як повідомляє посольство, бесіди відбулися в дусі порозуміння.

Визнати голодомор геноцидом

Асоціація українців у Великій Британії розпочала серед депутатів британського парламенту кампанію лобіювання щодо визнання голодомору в Україні 1932-33 років геноцидом. Попередні пропозиції подав до Палати громад парламенту депутат Джон Вілкінсон, що представляє парламентську групу «Британія—Україна». Асоціація українців закликала всі місцеві осередки писати до депутатів парламенту від їхнього виборчого округу з вимогою підтримати пропозиції Вілкінсона. Наголошується, що ці пропозиції враховують абсолютно всі положення законопроекту щодо голодомору в Україні, який асоціація подала до всепартійної парламентської групи «Британія—Україна». Документ Вілкінсона називається «70-та річниця заподіяного Радянським Союзом голоду і геноциду в Україні». Асоціація розіслала своїм членам зразок листа, якого, на її думку, кожен британський виборець українського походження має надіслати своєму депутатові. Цей лист містить пояснення щодо трагедії 1932-33 років в Україні й повідомляє про існування документа Вілкінсона про визнання голодомору геноцидом. Цей лист також закликає депутатів підтримати в Палаті громад пропозиції їхнього колеги.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ *Київ*

Схвалено програму євроінтеграції

Президент Леонід Кучма схвалив програму європейської та євроатлантичної інтеграції України до 2007 року, підписавши відповідне рішення. Про це повідомила прес-служба глави держави. Документом затверджено проекти Державної програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004—2007 роки, Державної програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2004—2007 роки, Державної програми інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2004—2007 роки.

Комітет пропонує ратифікувати

Комітет Верховної Ради у закордонних справах рекомендує парламенту ратифікувати Договір між Україною та Росією про державний кордон, передає агентство «Інтерфакс-Україна». Положення відповідного проекту закону, поданого комітетом, визначають зміст, засади і порядок проходження україно-російського кордону, а також регулюють питання, що стосуються суміжних морських просторів. Профільний комітет вважає, що набуття чинності цим договором і його практична реалізація дадуть змогу остаточно врегулювати питання проходження україно-російського кордону й сприятимуть зміцненню дружніх і добросусідських відносин між двома країнами.

■ *Мельбурн*

Гроза-рекордсменка

Найсильніша за останні 100 років гроза пройшла вчора австралійським містом Мельбурн. Пожежники евакуювали людей із машин та з дахів будинків на човнах. За дві години в деяких передмістях випало понад 100 мм опадів. Завдано значних збитків: пошкоджено автомобілі, вирвано з корінням дерева, затоплено будівлі.

■ *Вільнюс*

Паксас у відставку не хоче

Президент Литви Роландас Паксас відмовився подати у відставку попри висновки парламентської комісії, у яких стверджується, що радники президента зв'язані з міжнародною організованою злочинністю. Тим часом голова парламентської комісії Алойзас Сакалас заявив, що висновок комісії полягає в тому, що загроза для національної безпеки існувала й існує нині, оскільки президент перебуває під прямим впливом зовнішніх сил.

Литовський президент назвав висновки комісії тенденційними. Роландас Паксас сказав, що йому інкримінують бездоказові обвинувачення, а те, як відбувалося розслідування, як працювала тимчасова комісія, лише підтверджує мету всього цього — усунути його від влади.

Прем'єр-міністр Литви Альгірдас Бразаускас удруге запропонував президентові Паксасу піти у відставку, «не дожидаючися початку імпічменту». «Якби я був на місці президента, я подав би у відставку», — наголосив Бразаускас (колишній президент Литви). За його словами, у Литві немає державної кризи, є криза президента.

Фото АП.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Охтирські зустрічі

ДНІ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ» НА СУМЩИНІ

Знайомство

Охтирка зустріла лагідним, але трохи прохолодним осіннім днем. Знайомство з міським головою Іриною Демченко запізнилося буквально на один день. Напередодні пані Ірина відзначила день народження. Але ми цього не знали.

А коли, переступивши поріг її кабінету, побачили на столі розкішний букет червоних троянд, здогадалися.

— Було, — досить стримано відповіла міський голова, ніби натякаючи, що приймати чергові поздоровлення, які неодмінно посиляться, для неї не є такою вже й великою радістю.

Ірина Демченко: жінка має довести своє право бути міським головою.

Один із нас все-таки комплімент сказав: в Україні, мовляв, лише три чи чотири жінки обрані міськими головами.

Пані Ірина зосереджено глянула на автора компліменту і відповіла:

— Я знаю парламент, де багато років підряд більшість становлять жінки, але жінкам у цій країні жити легше не стало. Ідея, щоб у партійних списках на майбутніх виборах до Верховної Ради було встановлено квоту для жінок, не нова. Директивна квота для жінок була і за радянської виборчої системи. На якомусь етапі вона, можливо, матиме сенс. Але тільки на короткочасному. І чоловік, і жінка передусім мають довести своє право займати і виборні, і відповідальні посади.

Цим пані Ірина вичерпала тему гендерної політики і ми перейшли до нагальніших проблем.

Ірина Демченко перемогла на виборах під знаменом блоку «Наша Україна» всупереч великому небажанню владних структур і в області, і вище. Охтирці її добре знали, бо після закінчення з червоним дипломом економічного факультету Ворошиловградського машинобудівного інституту понад 10 років працювала на найбільшому підприємстві міста — заводі «Промзв'язок» (нині ВАТ «Нафтопроммаш»), і стільки само в міському центрі зайнятості. Важко припустити, з якої відстані ще можна бачити ближче, як живуть охтирці та що їм заважає жити краще.

На запитання, як їй співпрацюється з тими, хто бажав іншого міського голову, адже це завжди так складно, пані Ірина відповіла:

— Я намагаюся працювати так, щоб міській громаді було найбільше користі від моєї праці, яка щоденно триває набагато більше як 12 годин. А мої політичні уподобання — це мої уподобання.

Героями були промзв'язківці

Людині, яка вперше потрапить до Охтирки, неодмінно розкажуть байку, що нібито Катерина II, подорожуючи до Криму, переїжджала через місток на річці Ворскла, побачила в ньому дірку та зляканo вигукнула «ах, дырка», давши таким чином назву Охтирці. Хоча дуже сумнівно, що колишня німецька принцеса знала це російське слово. Тим паче, що козацький Охтирський полк, який захищав кордони України і Росії, було засновано ще в 1665 році, коли до появи імператриці на світ залишалося більше, ніж півстоліття.

Ця байка досить популярна у місті, щоб не згадати про неї. Однак тим, хто ніколи не був у цьому затишному містечку і навряд чи колись сюди потрапить, не менш цікаво дізнатися про нинішню Охтирку. Місто тримається на 12 найбільших промислових підприємствах, котрі спочатку, як скрізь в Україні, провалилися в безодню реформ, а тепер вибираються, поволі набираючи темпи. Звичайно, журналістам завжди хочеться побувати скрізь і побачити якнайбільше. Але визначилися так: зустрітися з колективами, які перебороли кризу і мають гарні перспективи, а також з тими, хто на півдорозі до цієї мети, та з тими, котрі хочуть цього та не можуть.

Насамперед треба відзначити, що головна галузь промисловості міста — нафтогазовидобувна. Управління «Охтирканафтогаз» видобуває 41 відсоток української нафти з конденсатом, що було для декого з нас справжнім відкриттям. Нині охтирці здійснюють розробку 22 нафтових і газових родовищ у Сумській, Харківській, Полтавській та Чернігівській областях. Геологорозвідувальні роботи останніх років засвідчили надзвичайну перспективність цих районів. Про це свідчить такий показник: середньорічний приріст запасів нафти і газу загалом по Україні за останні роки становить 82,1 тонни умовного палива на 1 метр буріння, а в районі робіт нафтогазовидобувного управління «Охтирканафтогаз» цей показник — 190 тонн на 1 метр. Тож перспективи на майбутнє тут вселяють тільки радість. Але це окрема тема, яка заслуговує й окремої розмови. У неї заглиблюватися не станемо. Зазначимо лишень, що «Охтирканафтогаз» — солідний донор міського бюджету та ще опора й надія майже півторитисячного колективу заводу «Нафтопроммаш», підприємства, яке вибралися з лабетів кризи і нині на півдорозі до тих вершин і здобутків, котрі колектив мав до 1991 року.

Колишній завод «Промзв'язок» союзного підпорядкування, де працювало три тисячі робітників, мав багату трудову біографію, яка не вміщається навіть у заводському музеї, що нині занедбаний. Основним профілем продукції заводу було поштове та лінійно-кабельне обладнання і вироби для телефонного зв'язку, машини для механізації обробки поштової кореспонденції, різноманітні транспортери аж до поштових скриньок. Звісно, що технологи і конструктори цей асортимент весь час розширювали та вдосконалювали, включно до виготовлення антен радіорелейного зв'язку, які успішно працюють досі. Коли до цього додати, що технікою охтирського «Промзв'язку» обладнано поштамти Києва, Харкова, Одеси, Мінська, Риги, Тбілісі, Алмати, Новосибірська та багатьох інших міст, а експортували її до 29 країн світу: Індії, Індонезії, Афганістану, Пакистану, Ірану, Монголії, В'єтнаму, Куби, Чехії, Польщі, Румунії, Болгарії, Угорщини тощо, то можна уявити, що промзв'язківці були героями у своєму місті і їх мало не носили на руках.

■ ■ ■

Місто тримається на 12 найбільших промислових підприємствах, котрі спочатку, як скрізь в Україні, провалилися в безодню реформ, а тепер вибираються, поволі набираючи темпи.

■

І раптом все це розвалилося. Експортні зв'язки обірвалися, а внутрішні замовники в особі держави, для яких нова техніка зв'язку була хоч і вкрай потрібна, опинилися на роздоріжжі і без грошей. В результаті ситуація склалася хоч і типова для кризових явищ, але від того не менш ганебна: працівникам перестали платити зарплату. Заборгованість зростала, як снігова лавина, кваліфіковані робітники зі слізьми на очах забирали трудові книжки, шукаючи кращої долі та поповнюючи лави безробітних. Чим би це все закінчилося, гадати не треба: «Промзв'язок» збанкрутував би і його розікрали б. Та знайшлися рятівники.

Таких качалок в Україні раніше ніхто не виробляв.

Друге народження

У нинішньому році промзв'язківці відзначатимуть своєрідний ювілей — десятиріччя другого народження. Саме 11 грудня 1993 року розпорядженням Кабміну «Промзв'язок» було передано до сфери управління Держнафтогазпрому.

— Шлях відродження підприємства, — каже міський голова Ірина Демченко (на якому вона, нагадаємо, працювала понад 10 років), — тернистий. Завод став ВАТ «Нафтопроммаш». Головний напрямок — виробництво техніки для нафтогазової промисловості.

Входження в нафтогазовий комплекс України заводчанам далося не просто. Передусім новий етап у діяльності підприємства вони пов'язують з тодішнім директором «Промзв'язку», заслуженим працівником промисловості України Миколою Казбаном, котрий тонко відчув, на якому напрямі можна ефективно використати досвід і уміння промзв'язківців. У Держнафтогазпромі вирішили одразу взяти бика за роги і запропонували виготовити найголовніший виріб — верстат-качалку. На це претендували інші конкуренти — Дніпропетровський та Ново-Краматорський машинобудівні заводи, але тендер виграв «Промзв'язок».

Тепер це історія, наповнена хвилюючими сторінками. Бо тільки «технарям» зрозумілі сотні недоспаних ночей над кресленнями, на дільницях і в цехах, де освоювали нове литво, зварювальні роботи, складання вузлів і агрегатів. Хвилюючий момент настав, коли готова качалка запрацювала на Бугруватському родовищі, де й успішно пройшла випробування.

А в червні нинішнього року заводчани склали соту качалку СК 12. Голова правління ВАТ «Нафтопроммаш» Віктор Марущенко на цьому святі сказав: «Це — наш загальний успіх, наша загальна гордість». А бригадир слюсарів-складальників цеху № 5, де народжувалася сота качалка, В. Дульський передав це почуття в заводській багатотиражці поетично: «Я з моїми товаришами по бригаді склав уже не один десяток цих качалок. І виявляється — це вже сота! Аж дивуєшся — наче гай засадили. Іноді їдеш на Бугрувате або Лутище на рибалку і бачиш, як качають наші качалки українську нафту. На серці стає радісно».

Однак це хоч і славні, але лише окремі фрагменти становлення охтирського «Нафтопроммашу», де ще є безліч нерозв'язаних проблем. Нині охтирці пропонують нафтогазовидобувачам, крім верстатів-качалок, підігрівачі нафти трубопровідні автоматизовані, комплект обладнання для буріння та підготовки і циркуляції бурових розчинів — загалом 40 найменувань нової техніки. Важливо, щоб керманичі нафтогазовидобувної політики, а, особливо «Укрнафта» та «Укргазовидобування», менше дивилися в бік постачальників імпортного обладнання, а більше турбувалися про вітчизняного виробника.

— Сьогодні, — каже міський голова Ірина Демченко, — на «Нафтопроммаші» заборгованість із зарплати становить ще значну суму — 1 млн. 200 тис. грн. Це — спадщина тих гірких часів, які довелося пережити промзв'язківцям. Але півдороги до відродження колектив уже подолав.

Вони хочуть, але не можуть

У цехах ВАТ «Охтирсільмаш» було холодно. На цьому, колись також провідному, підприємстві складали агрегати для кормовиробництва, дробарки, лінії з виробництва соняшникової олії, універсальні сівалки тощо. Працювало на «Сільмаші» півтори тисячі робітників та інженерів. Тепер залишилося 150. Зустрічалися ми з сільмашівцями у «червоному кутку» — світлій, просторій залі, розрахованій десь на 200 осіб, не роздягаючись, як і господарі.

Головний інженер Володимир Пелих розповідає, що, опинившись без замовлень, вирішили втілити такий проект: брати в Канаді старі комбайни, тут їх рихтувати і пропонувати на ринок. Але коли канадці приїхали і переконалися, що селяни бідні і їм не до комбайнів, від співпраці відмовилися. Натомість підказали інший варіант співробітництва: з 1981 року одна з югославських фірм за французькою ліцензією випускає пневматичні сівалки, які себе добре зарекомендували у Європі.

Два роки тривали переговори. Представники фірми вивчали можливості охтирців, кваліфікацію робітників, ринок збуту. Нарешті в 2000 році сільмашівці з поставлених комплектуючих склали дві сівалки. Одну продали в Шевченківський район Харківської області, а другу придбала фірма «Косовщина», що на Сумщині. Сівалки зарекомендували себе відмінно. Порівняно з іншими вітчизняними, охтирські точніші та витрачають менше насіння. Замість п'яти кг насіння буряків на один гектар, наприклад, вони витрачають 3,5 кг. Сівалка універсальна: сіє буряки, соняшник, сою тощо. Вартість за лізингом — 71 тис. грн.

— Ціна могла б бути нижча, якби більшість вузлів ми робили самі, а не складали з привезених, — каже головний інженер. — Партнери на це поки що йти не хочуть, бояться, що не матимемо збуту. Ставлять умови: зробіть таку сівалку з вузлів 50:50, ми випробуємо, а тоді побачимо, хоча для цього маємо всі умови і відповідну кваліфікацію».

Нинішнього року на заводі виготовили 11 таких сівалок. Обійшли всі банки, щоб взяти кредит. Скрізь відмовили. Один лише «Дніпрокредит» ризикнув, дав 830 тис. грн. під 23 відсотки. Під заставу взяв усе заводське майно, вартість основних фондів якого — 18 млн. грн. До 26 грудня кредит треба повернути.

— Розрахуєтеся?

— Сподіваємося, бо сім сівалок купують у Чернігівській області, а чотири — в Сумській. Але прибуток, на який розраховували, з'їдять відсотки за кредит.

Випускають тут ще малопомпові агрега-

На конвеєрі — сотий верстат-качалка. Останні штрихи слюсаря Сергія Швеця.

Бувало, на зустрічах не роздягалися, зате проходили вони у теплій, дружній атмосфері.

ти для тваринницьких ферм, але ферм стає дедалі менше, тому переважно техніку купує Білорусь.

Налагодили виробництво жаток-чесалок. Це передова австралійська технологія. Жатки на жнивах зчісують тільки колоски, які потім обмолочуються. Солома прибирається окремо. Заощаджується все: час, пальне, менші втрати зерна, забезпечується висока якість жнив. Та кому це потрібно?

Хоч як це прикро, але на такій сумній ноті довелося прощатися з охтирськими сільмашівцями. Коли хоч головою об стінку бийся, коментарі, як кажуть, зайві.

Хліб, сало, часник — безплатно

На під'їзді до ВАТ «Охтирський сиркомбінат» перед входом до головного корпусу майорять два державні прапори: український та російський. Це означає, що сиркомбінат — спільне українсько-російське підприємство, яке до приходу його директора Юрія Ситника так само лежало, а, може, ще й гірше, ніж нинішній «Охтирсільмаш». Проте цим двом різнопрофільним підприємствам дошкуляють однакові проблеми.

— Знищується поголів'я худоби, — непокоїться Юрій Ситник. — Підтримуємо тваринництво, як тільки можемо. Нині закуповуємо молоко по 95 коп. за кілограм. Платимо за максимумом.

Купили десять містких холодильників, які безплатно передали господарствам, що мають ферми.

Але це не рятує господарів. У них немає жодної копійки обігових коштів на відтворення тваринництва. Державі слід замислитися над кризою у тваринництві і якнайшвидше.

Нині — проблеми з хлібом, завтра можемо залишитися без молока, масла, сиру... А можемо...

Обличчя директора прояснило. Господар кабінету показав медаль, що вигравала золотавим блиском.

— Одержали на змаганнях, що проводилися за 1400 кілометрів від Охтирки! — не стримуючи радості, сказав він.

Раз на п'ять років Російський науково-дослідний інститут сироваріння і маслоробства влаштовує конкурс з якості сирів та масла серед країн СНД. Цього разу конкурс «Масло-сир—2003» проходив у старовинному російському містечку Угличі. В ньому взяли участь 177 сиро- та маслоробних заводів. Охтирці виставили сири «Російський», «Пошехонський», «Костромський», «Мармуровий» і здобули бронзову медаль та два дипломи за високу якість і асортимент.

— Перше місце завоювали алтайці, але ж там альпійські луки, — ніби виправдовуючися, каже директор.

Однак і без цього уточнення було зрозуміло, якого грандіозного успіху досягли охтирці у вирі нещадної конкуренції. Навіть в Україні обійти визнаних грандів сироваріння, таких, як пирятинці чи харків'яни, котрі також брали участь у конкурсі, — це вже неабияка перемога. А тут бронза у змаганні серед сироварів на неміряних просторах СНД.

— Перемога в конкурсі хоч і визначна подія, — розмірковує директор, — але все-таки це деталь. Нині працюємо над системою управління якістю за участю інспекторів із Росії. Основа — сертифікат якості, виданий Держкомітетом харчової промисловості та Держстандартом України. Впровадження системи управління якістю дасть можливість без ризику випускати всю продукцію підприємства з цим високим знаком.

— Не можна далі миритися з низькосортними сирами та маслом, які виробляють дрібні підприємства, що з'являються, як гриби після дощу. Вони встановлюють нижчі ціни, створюючи нездорову конкуренцію низькосортною продукцією високоякісним сирам. Держава має запровадити атестацію таких підприємств, — переконаний Юрій Ситник.

На комбінаті працює 480 сироварів. Вони вже забули, що таке заборгованість із зарплати. Хоча свого часу пережили цю біду.

Півтори гривні тут платять за обід. Хліб, сало, часник на столах — безплатно. У фірмовому магазині працівники купують сир і масло за собівартістю. Закінчують обладнання такого собі побутового мінікомбінату: стоматологічний кабінет, ательє, перукарня. Пообідати, пошити чи перемонтувати одяг, постригтися, полікувати зуби... Отже, можемо...

■ ■ ■

Голова вважає, що наші законодавці приймають багато популістських рішень. Так було, коли народні депутати виступили з ініціативою списати комунальні борги. В результаті платити припинили ті, хто робив це справно, і треба було докласти багато зусиль, щоб уладнати ситуацію.

■

Міський голова рахує гроші

У нашій розмові з міським головою Іриною Демченко найболючішою темою виявився міський бюджет. В Охтирці 50 тисяч населення. Міський бюджет становить 28 млн. грн., 90 відсотків якого — прибутковий податок з громадян. Із міського бюджету майже три мільйони гривень казначейство забирає на користь дотаційних регіонів. І хоча з початку року місто запланованих податків не отримує, гроші в рахунок держави забирають справно.

— Зимуватиме місто з теплом, — каже пані Ірина, — хоча борги населення за комунальні послуги становлять 10 млн. грн. за міського бюджету 28 млн.

Голова вважає, що наші законодавці приймають багато популістських рішень. Так було, коли народні депутати виступили з ініціативою списати комунальні борги. В результаті платити припинили ті, хто робив це справно, і треба було докласти багато зусиль, щоб уладнати ситуацію.

Популістським рішенням вважає міський голова встановлення 13-відсоткового прибуткового податку.

— З огляду на окрему людину, можна почути, як це добре, — каже Ірина Демченко, а щоб забезпечити зарплатою лише бюджетну сферу, в Охтирці треба утворити 30 відсотків нових робочих місць до тих, що вже є. Але ж це зовсім нереально.

За заборгованість з населення можна по-справжньому спитати, коли зникне проблема з виплатою тієї самої заборгованості із зарплати. А нинішніми методами цього можна не досягти і через десять років. Не виплачують — подавайте в суд. Подали. Виграли. На керівника наклали штраф 255 грн., а зарплати як не було, так і нема. Пішли писати скарги, включно до Президента і Верховної Ради.

У будинку культури за гривню можна було виграти не тільки річну передплату на «Голос України»...

Пані Ірина запитливо подивилася кожному з нас у вічі і сказала:

— Своїми думками з цього приводу я, між іншим, хотіла поділитися з читачами «Голосу України». Але газета щось мовчить, чи не злякалися бува?

Ми пообіцяли розшукати цей матеріал у редакції, ним і закінчуємо розповідь про охтирські зустрічі.

«Щомісяця в міськвиконкомі відбувається засідання комісії з питань погашення заборгованості із заробітної плати, і коли керівники підприємств-боржників вкотре розповідають про те, що: «Ось-ось... Ще трохи... Продамо нікому не потрібну продукцію і розрахуємось. Укладемо договір ...», — мені думка підказує: «З кожної безвихідної ситуації є щонайменше два виходи, два виходи... два виходи...» Але де ті виходи? Що мені казати людям, які йдуть до мене на прийом з проханням вплинути на керівника, котрий не віддає зароблене?

Один вихід я знайшла у трудовому законодавстві: ст. 45 Кодексу законів про працю України зобов'язує власника на вимогу профспілкового або іншого уповноваженого на представництво органу, який за дорученням трудового колективу підписав колективний договір, розірвати трудовий договір (контракт) з керівником або усунути його з займаної посади, якщо він порушує законодавство про працю. Хотіла б я побачити хоча б одну трудову книжку, де був би зафіксований факт звільнення з роботи керівника саме за цією статтею...

■ ■ ■

Простіше скаргу Президенту написати, ніж зайти до голови профкому і нагадати йому про те, з чиєї кишені він зарплату отримує і чим за цю зарплату має займатися.

■

Отже, цим виходом ніхто не хоче користуватися. Простіше скаргу Президенту написати, ніж зайти до голови профкому і нагадати йому про те, з чиєї кишені він зарплату отримує і чим за цю зарплату має займатися. А, можливо, і не випадково немає бажання захищати свої права у законний спосіб? Адже щось спонукає людину, якій третій рік поспіль не платять заробітної плати, виходити щодня на роботу? Чому б не використати обладнання та не заробити на ньому якогось дріб'язку?

Але є ще один вихід, викладений уже в 175 статті Кримінального кодексу, відповідно до якої безпідставна невиплата заробітної плати, вчинена умисно керівником підприємства, карається штрафом, позбавленням права обіймати певні посади, або навіть позбавленням волі. Є в цій статті слово «умисно». Прокурору, щоб застосувати статтю, потрібно довести, що керівник підприємства саме умисно не хоче віддати людині зароблене. А в мене з цього приводу одразу виникає запитання: «Коли керівник замість того, щоб спрямувати кошти на виплату заробітної плати, підписує платіжне доручення на оплату, скажімо, електроенергії, він що, не свідомий того, що робить? Він не розуміє, що більша частина цієї електроенергії іде на ті самі приробітки беззарплатних працівників? Коло замкнулося.

Ті, хто хотіли отримувати за свою роботу живі гроші, вже давно пішли з підприємств — боржників із заробітної плати. Чи варто ламати списи заради тих, хто по три роки в поті чола «безплатно» працює?

Держава, безумовно, має здійснити все, щоб світове співтовариство не тикало в Україну пальцями, і єдиний, на мій погляд, шлях подолання проблеми невиплаченої заробітної плати — це прискорення процедури банкрутства таких підприємств. Сьогодні вже наочно можна побачити, як на місці таких підприємств в результаті процедури відновлення платоспроможності боржника, його санації, інвестування, заміни власника з'явились достатньо ефективні суб'єкти господарювання, де людям платять не лише заробітну плату, а навіть і давно забутий «аванс».

...Поверталися з Охтирки у супроводі холодного, рясного осіннього дощу. Там, де поля засіяні, стелилося зеленим килимом надії вмите, густе озиме вруно пшениці.

Подорожували
Леонід БРОВЧЕНКО,
Владислав ЖМУРКОВ,
Анатолій КАРАСЬ.
Фото Олександра КУЛІША.

Циклон. Туман. Сніг. Пізня осінь. Крим. Гора Ай-Петрі

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Увага! Наш новий проект

Чужі — свої

Усе почалося з матеріалу «Коли дитина помирає, то її викидають...» Валентини Писанської, надрукованого в «ГУ» 4 листопада ц. р. На редакцію впала злива читацьких відгуків. Люди дякували газеті за порушену тему. А ще просили нас частіше звертати журналістську увагу на притулки для дітей-сиріт, а особливо — на тих малюків, котрі стали «казенними» за живих батьків.

Прошу вас, допоможіть врятувати націю в немовляті, яку нищить влада в державних притулках. Чому не ми, а німець Дітер Болен хоче врятувати у Харкові дітей-сиріт? А у нас областей, де є такі діти,— 25. Опублікуйте розрахункові рахунки дитбудинків та візьміть їх під контроль. Необхідно, щоб у газетах була інформація, хто скільки переказав грошей на притулки... Чому політичні лідери їздять по регіонах і не хочуть завітати в гості до знедолних дітей? Зрештою, й партії можуть взяти шефство над цими притулками. Дякую вам за публікацію В. Писанської.

Василь ШПИЛЬКА.

Мехедівка Драбівського району Черкаської області.

Ми подумали, що просто рубрика, котра вмістить лакований репортаж про ідилію існування у дитбудинку, — це пройдений етап. І вирішили розгорнути наступ на всіх фронтах. А отже. За допомогою наших власних кореспондентів ми збиратимемо інформацію в областях, де і скільки таких установ, розповідатимемо про умови перебування в них. Друкуватимемо й історії людей, які вийшли з дитячих притулків та взяли у житті свої висоти. Також, за порадою нашого читача з Черкащини, вестимемо свої розрахунки — хто, якому притулку і як допомагає. Згодом, сподіваємося, не без вашої допомоги у нашому проекті буде дедалі більше підтем. А сьогодні — перша подача. Читайте та приєднуйтеся!

Ваша «Сім'я».

Знову за бортом «не такі» Ерік та Рома

Цього літа темношкірих Еріка та Рому взяла на виховання одна багатодітна сім'я. Про благородний вчинок багато писала преса, знято чимало сюжетів для теленовин. Та коли галас довкола неординарної події вщух, до Чернігівського притулку для неповнолітніх «Надія» зателефонувала названа мати:

— Заберіть Еріка і Рому. Ми хочемо взяти інших дітей...

— Звичайно, я відразу сказала цій жінці, що у нас вона нікого вже не отримає, — пояснила директор притулку «Надія» **Олена Попок**. — Адже діти — не речі, які можна міняти, коли кому заманеться. Такі відмови травмують душу, психіку неповнолітніх.

Що там трапилось, важко сказати. Кажуть, свої діти не прийняли чужих. Чимось вони були «не такі» і для названих батьків. Але ж кожна дитина — особистість, індивідуальність. Звинувачувати її за це — значить, просто цілковито не розуміти прописних педагогічних істин. То для чого тоді братися за створення дитбудинку сімейного типу і виховання чужих дітей?

...Еріку та Ромі останнім часом не щастить. У листопаді минулого року їх знайшли голодними і замкненими в хаті у селі Мрин Носівського району. Спочатку поїхала у Київ їхня молода мама. За нею невдовзі й бабуся. Діти залишилися в нетопленому будинку, без їжі. Де поділися їхні рідні, ніхто не знає. Адже і мама, і бабуся Еріка та Роми Ступаків нетутешні. У сільській раді мені повідомили, що Ступаки продали квартиру в Києві і, схоже, купили хату в Мрині. Хоча при цьому не оформляли документів. Потім десь пропали безвісти. Можливо, велика сума доларів від продажу квартири стала причиною для якихось кримінальних маніпуляцій? У цьому питанні — жодного просвітку.

Кілька місяців Ерік і Рома перебували у дільничній лікарні. Тут їх годували, виходжували. У Еріка від недоїдання викривилися ніжки (рахіт).

З 24 квітня цього року хлопчики перебувають у притулку «Надія».

— Наш заклад розрахований на тимчасове перебування неповнолітніх, які з тих чи інших причин залишилися без батьківського піклування, — каже соціальний педагог притулку «Надія» Оксана Коновалова. — Переважно це діти з неблагополучних сімей, сироти. Бувши бездоглядними, вони бомжують, мають цілий комплекс шкірних хвороб. Доставляють їх до нас міліція, служби у справах неповнолітніх. Є й такі, що самі приходять. Ми повинні за три місяці не тільки підготувати всі необхідні документи, щоб передати дітей до інтернатних установ, яких в області 21, а й підлікувати малят.

У Чернігівській області налічується 2079 неблагополучних родин, в яких майже 4,5 тисячі дітей. Усі вони належать до так званої групи ризику — в будь-який момент можуть опинитися на вулиці. За словами начальника служби у справах неповнолітніх Чернігівської облдержадміністрації Людмили Зеленько, котра поділилася наболілим на засіданні Чернігівського прес-клубу реформ, такі родини потребують особливої уваги. На Придесенні протягом дев'яти місяців цього року працівники міліції затримали за бродяжництво та жебрацтво 240 неповнолітніх. Декого вдалося повернути до родини, дехто потрапив до притулку. У багатьох випадках відповідні служби розглядали справи про позбавлення батьківських прав.

На сьогодні в Чернігівському обласному притулку для неповнолітніх перебуває 50 хлопчиків і дівчаток.

Біографію Еріка та Роми працівники притулку складали буквально по крихтах, які довелося розшукувати в Києві. Найбільше цінних даних вдалося знайти в одній із лікарень, де хлопчики лікувалися. Саме тут дізналися, що Ерік з'явився на світ 22 листопада 1999 року, а Рома — 29 липня 1995 року. Їхню маму, котра народилася 1978 року, звуть Іванна Анатоліївна Ступак. В одному з документів Ерік записаний як Махамад Ерік Робертович. Його батько начебто був студентом КПІ. З такими біографічними подробицями хлопчики буквально «зависли» у притулку.

— Для того, щоб передати дітей в інтернат, потрібна або згода батьків, або рішення суду про позбавлення їх батьківських прав, — каже О. Коновалова. — Але сім'ї братиків ми знайти не можемо.

Таких дітей в області 1908. І, на жаль, ця цифра не зменшується.

...З Ромою та Еріком бачимося вдруге. Я приїжджав до них у село, куди їх забрала багатодітна сім'я. Хлопчики задоволені шоколадками, цукерками від «Голосу України». Рома вирішив їх поділити між своїми новими друзями.

— Вам добре тут?

— У Мрині з мамою було краще, — відверто зізнався старшенький.

Він говорить українською, знає літери. Меншенький щиро запитує чужого дядька:

— А коли приїде мама?

— Ось давайте я вас сфотографую, може, вона вас побачить і приїде, — не позбавляю я їх останньої надії.

Можливо, хтось із читачів справді володіє інформацією про родину Ступаків. У житті трапляються всілякі непередбачувані обставини. Чи були вони такі поважні, щоб залишити хлопчиків напризволяще?

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

На знімку: Рома та Ерік у притулку «Надія».

Фото автора.

Етюд

Щасливі та закохані. Фото Миколи ФОМЕНКА.

Погуляли

Невигадане

Батько видає доньку заміж, клопоту, звісно, багато, тож просить сестру, щоб допомогла йому. Та погоджується і за згодою обох сторін жене самогон. І жодних складностів немає, бо сировина, як мовиться, під руками — меляса, дерть або висівки і дріжджі. Самогон зливає в бутлі, а брагу —в город.

Качки, блукаючи городом, надибали на смачний харч, понаїдалися та й поснули, повитягувавши ноги і не дихаючи. Як побачила цю картину жінка, аж руками сплеснула.

— Ой лишечко, що я наробила?

Та сльозами горю не зарадиш. Щоб не пропало добро, вирішила хоч поскубти їх — пір'я згодиться на перину. Обскубала. Пір'я заховала в мішок, а качки викинула в город, бо вже був пізній вечір. Думала зранку закопати.

Рано-вранці, відчинивши з хати двері, жінка побачила усіх своїх качок, які, голосно крякаючи, голі-голісінькі перевальцем одна за одною йшли до неї, просячи їсти. Здивуванню й радості не було меж. І тоді вона зрозуміла, що сталося з її качками: прохолода ночі й вітерець витверезили птахів.

— Яке щастя, що хоч голови вам не відрубала... — знову почала приказувати щаслива господиня над своїм птаством.

Пішла до брата та й розповідає пригоду з качками.

— От, — каже, — ми ще готуємося до весілля, а мої качки вже й погуляли!

Надіслала Оксана РИБАЧЕНКО.

Чернятин
Калинівського району
Вінницької області.

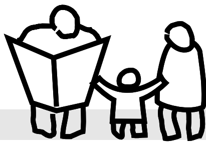

Зустрічі

Житейські історії

(Продовження. Початок у номері за 27 листопада ц. р.)

Про сни

Він прокинувся з відчуттям безмежного щастя, наче в дитинстві. Апетитний запах линув усією квартирою. Вона вже встала і готувала на кухні сніданок, щось тихенько наспівуючи.

Підсунув до себе подушку, що досі зберігала аромат її парфумів. Було дивно і чудно: як це він до вчорашнього вечора жив і зовсім не знав цієї жінки. Вона відразу стала близька і рідна, до найкрихітнішої зморщечки. Стала єдиною. Не вірилося в реальність цього ранку. Але було й дуже сумно. Тому що сьогодні вечірнім поїздом повертається її чоловік, з яким через місяць вона поїде з міста назавжди.

«Лолітки»

Ввечері у київському тролейбусі. Народу напхом напхано. Вагітна жінка, тримаючися за поручень, через силу захищає великий живіт від тисняви і поштовхів. Двоє розцяцькованих дівчисьок років п'ятнадцяти сидять і щебечуть про щось своє. Насилий збоку літній чоловік не витримує: «Та поступіться місцем, врешті-решт, ви теж колись такими будете!»

«Лолітки» обдали борця за справедливість презирливими поглядами. Одна з них місцем поступилася, але фиркнула: «Не такі ми дурні».

Випадковий дзвінок

Задзвонив телефон. Воронцова нечистий смикнув узяти слухавку.

— Тату, — заторохтів напористий дитячий голосок, — чому ти не приходиш? Я так чекаю тебе, а ти все не йдеш і не йдеш. Я дуже скучила!

Воронцов сторопіло промимрив:

— Дитинко, ти помилилася номером.

Але дівчинка продовжувала:

— Ти не бійся, я зараз удома сама. Ну як ти не розумієш, що маленьким донечкам не можна без тат! Мені дуже сумно. Я тобі телефоную, — голос перейшов на змовницький шепіт, — поки мама в сусідки, а то вона мене лаятиме. Але коли ти приходиш, вона все одно радіє... А потім плаче...

Воронцов натиснув кнопку відбою, оскільки слухати белькотіння зовсім незнайомої дитини не було сенсу. У кімнату зазирнула поставна Ірочка.

— Стіл накрито, — весело підморгнула вона. — Ходімо. Ти, напевно, голодний?

Але вишукано приготована вечеря не лізла Воронцову в горло. Навіть шампанське не розслабило. Серце щеміло. Воронцов щосили намагався не подавати виду, але коли справа дійшла до сексу, він зовсім розкис. Довелося вибачатися: мовляв, його ще чекає одна невідкладна справа, яку, ну просто кров з носа, необхідно вирішити саме сьогодні.

...Воронцов їхав від коханки додому і з жахом уявляв: а що, коли ті самі слова сказала б його шестирічна донька Оленочка?

В автобусі

П'яний Корінцов незграбно вліз в автобус, протиснувся до сидіння, похитнувся і сів, обдавши всіх перегаром. Жінка навпроти глянула на нього, як йому здалося, з осудом.

— Чого дивишся, карга? — зі злістю процідив Корінцов. — Не подобається, так відвали! — і брудно вилаявся.

Жінка не злякалася, не пересіла, не закричала, а... заплакала. По її обличчю беззвучно потекли сльози. І раптом, придивившись, Корінцов упізнав у ній свою стару вчительку — Валентину Миколаївну.

Автобус зупинився — і Корінцов вискочив. Спіткнувшись, упав обличчям на тротуар і заплакав у брудний сніг, як колись одного разу в дитинстві плакав, уткнувшися в теплу сукню Валентини Миколаївни.

(Далі буде.)

Володимир КОСКІН.

Шлюб золотої проби

Найголовніше те, що ми разом!

Улітку цього року ми з дружиною відсвяткували золоте весілля. Не віриться, що це трапилося з нами.

З Вірою почали товаришувати ще в школі. А коли мені виповнилося 19 років (Вірі було 18), вирішили одружитися. Згодом я закінчив Ніжинський держпедінститут, а моя дружина - Ніжинський культосвітній технікум. Ми із задоволенням працювали за професіями: я — вчителем у місцевій школі, Віра —сільським бібліотекарем.

А потім у нас народилося двоє донечок та троє синів. Якийсь час було важко поставити всіх на ноги, проте тепер ми насолоджуємося невгамовним щебетом онуків (а їх у нас семеро) та одного правнука.

Ми з дружиною навчилися завжди дивитися вперед! Удвох долати всі незгоди, радіти всім перемогам. Ми разом — і це найголовніше!

Степан МОВЧАН.

Петрівка Борзнянського району Чернігівської області.

Фото з домашнього альбому.

Стиль

Ексклюзив для обраних

У розмовах про моду часто чую: це витвір «от кутюр», а це носібельний прет-а-порте. Поясніть, яка між ними різниця?

Аліна МАРКОВА.

Київська область.

Внесемо ясність у термінології. «От кутюр» (у дослівному перекладі — «високе шитво») — це вершина кравецького мистецтва. Кожна модель «от кутюр» створюється в єдиному екземплярі вручну і без лекал. І часу на її виготовлення потрібно від ста до п'ятисот годин! Вартість унікальної роботи і тканин визначає надзвичайну ціну творінь «от кутюр». Дозволити собі хизуватися в такому вбранні можуть лише зо дві тисячі найбагатших жінок світу. Тому от уже півстоліття навіть найвідоміші кутюр'є не гребують створювати колекції прет-а-порте, що в перекладі з французької означає «готовий до вживання». Покази прет-а-порте в Європі проходять у квітні і жовтні на сезон наперед. Відстань у півроку до очікуваного сезону потрібна для того, щоб модні тенденції були розтиражовані у великих партіях і через мережі магазинів потрапили до широкого кола модників.

На знімку: «Золота осінь» — модель молодого київського дизайнера Вероніки ЖАНВІА.

Юлія ПОТАПЕНКО.

Фото Володимира ТАРАСОВА (Укрінформ).

Домашній адвокат

Батько чи мати?

Більше року тому я розійшовся з дружиною, але наш чотирирічний син живе зі мною. Вдень про сина піклується няня. Колишня дружина про нього згадує рідко, а якщо і бере дитину на кілька днів до себе, те тільки щоб показати малюка своєму черговому кавалерові. Зазвичай дитина повертається від мами хвора... Збираюся розлучитися, але, наскільки я чув, у батька під час розлучення дуже мало шансів відсудити дитину. Підкажіть, що мені робити?

Віктор СІРИЙ.

Львів.

Рубрику веде юрисконсульт Юлія ХОМЕНКО.

За загальним правилом у разі розлучення суд за встановленою ст.59 Кодексу про шлюб та сім'ю рівності прав та обов'язків батька й матері щодо своїх дітей повинен постановити рішення, яке відповідало б інтересам неповнолітніх. У випадках вирішення питання, з ким залишається дитина, суд враховує, хто з батьків виявляє більшу увагу до дітей і турботу про них, їхній вік і прихильність до кожного з батьків, особисті якості батьків, можливість створення належних умов для виховання, маючи на увазі, що перевага в матеріально-побутовому становищі одного з батьків сама по собі не є вирішальною умовою для передачі йому дітей. Під час розгляду спорів про дітей у суді наявність письмового висновку органів опіки і піклування про те, з ким зі сторін повинна бути дитина, а також участь представника органів опіки і піклування та прокурора в судовому засіданні є обов'язковими. Складання зазначених висновків і участь у судових засіданнях покладено на відділи й управління освіти районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій і виконавчих комітетів міських чи районних у містах рад. Під час розгляду справи (або у позовній заяві, якщо розлучення — ваша ініціатива) необхідно обгрунтовано (з доказами) довести, що дитині буде краще проживати з вами, зробити акцент на тому, що мати участі у вихованні не бере, і подати пропозиції про участь подружжя в утриманні і вихованні дитини після розірвання шлюбу.

У разі наявності свідків аморальної поведінки матері можна порушити питання про позбавлення її батьківських прав. Відповідно до КпШС батьків може бути позбавлено батьківських прав лише у разі їх винної поведінки: ухилення від виконання обов'язків з виховання дітей, або зловживання своїми батьківськими правами, або жорстокого поводження з дітьми, або шкідливого впливу на них своєю аморальною антигромадською поведінкою, зокрема, коли вони є хронічними алкоголіками чи наркоманами.

З 1 січня почне діяти новий Сімейний кодекс України, за яким місце проживання дитини, котра не досягла десяти років, визначається за згодою батьків. Під час вирішення спору про місце проживання дитини суд братиме до уваги ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків, особисту прихильність дитини до кожного з них, вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають істотне значення.

Таким чином, вам необхідно чітко аргументувати всі переваги проживання дитини з вами та довести недоцільність проживання дитини з матір'ю.

Кохання й злагода!

Весільний переполох

стався в Палаці одружень у Вінниці минулої суботи й неділі, коли на рушничок стало 68 пар молодят. Весільні обряди тут не здійснюють хіба що у понеділок. Черга за щастям така велика, що не всім таланить «розписатися» у вихідні. Ті, хто вирішив поєднати свою долю, поспішають зробити це до кінця нинішнього року, бо наступний, високосний, кажуть, несприятливий для одружень.

Тим часом церква вважає таку думку хибною. Митрополит Вінницький і Могилів-Подільський Макарій називає це забобонами. Одруження й вінчання, за його словами, це Божа благодать. Не може Бог три роки поспіль посилати її, а на четвертий заборонити.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00-09.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Клуб «Суперкниги».
09.25 Крок до зірок.
09.55, 14.30, 15.10, 21.55, 01.20 Погода.
10.00 Дитяча лінія.
10.15 Нова армія.
10.45 Територія безпеки.
11.00 Музичні новини.
11.20 Модна лінія.
11.45 Здоров'я.
12.10 Аеросалон.
12.25 «Сільський час» з К. Вороненко.
13.10 Школа академіка П. Саблука.
13.25 Для тих, хто вдома.
13.40 Мультфільм на замовлення.
14.10 Дорогами України. Луганськ.
14.35 Знак Благодаті.
15.00 Вісті.
15.20 Олімпійська панорама.
16.00 Форсаж.
16.20 Відеофільм «В пошуках нествореної скрипки».
16.40 Футбол. Ліга чемпіонів. Тижневий огляд.
17.10 Перехрестя.
17.35 Аудієнція. Посол Швеції в Україні Оке Петерсон.
18.00 Діловий світ. Тиждень.
18.30 Бінго Бум Лото.
19.00 Вісті.
19.05 КВК.
20.55 Лотерея «Кено».
21.00 «Вісті тижня» з М. Канішевським.
22.00 Спортклуб.
22.50 Служба розшуку дітей.
23.00-01.18 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 Гандбол. Чемпіонат світу. Жінки. Фінал.
02.45 М'юзик-бокс.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.00 Авторський проект О. Марченко «Імена».
10.50 Телефортуна.
11.30 Хай щастить!

КДРТРК

12.00 Запитай у влади.
12.35 Актуальний тиждень.
12.45 Життя без болю.
12.50 Пілігрим.
13.00 Театрально-концертний Київ. Н.Матвієнко.
13.25 Новобудова.
13.35 Світ авіації і туризму. Новини.
13.45 Шлях до успіху.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Бокс по-справжньому. Олег Маскаєв (Росія) — Джуліус Френсіс (Англія).
08.15 Прихована камера.
09.00 Лото-забава.
14.00 Дісней. Мультсеріал «Легенда про Тарзана».
14.30 Дісней. Мультсеріал «101 далматинець».
15.00 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Віллоу».
17.25 Аншлаг, аншлаг.
18.25 Останній герой-4.
19.30 ТСН. Епіцентр.
20.15 «Імперія кіно» представляє. Худ. фільм «Міс Конгеніальність».
22.20 Бокс по-справжньому. Олег Маскаєв (Росія) — Джуліус Френсіс (Англія).
23.30 Футбол. Кубок «Тойоти». «Мілан» (Італія) — «Бока Хуніорс» (Аргентина).

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00 Погода.
06.05 Серіал «Нові пригоди Кота у чоботях».
07.35 ВВС. «Людина та світ».
08.35 Академія сміху.
09.15 Прокинься і співай.
10.10 Караоке на майдані.
10.50 Все для тебе.
11.25 Мелорама.
12.10 Інтелект-шоу «LG-Еврика».
13.10 ВВС. «Жива природа».
14.15 Команда «Еквітес».
15.05 КВК 2003. Вища ліга.
17.15 Худ. фільм «Гараж».
19.10 Шанс.
20.00 Подробиці тижня.
20.50 Худ. фільм «Патріот».▲
23.55 Худ. фільм «Вижити в морській стихії».
01.45 Худ. фільм «Ясного дня можна побачити вічність».
04.00 Погода.
04.05 Голівуд. Фатальні жінки.

ICTV

05.15 Худ. фільм «Оскар».
06.45 Погода.
06.50 Серіал «Найтмен».
07.40 Погода.
07.45 Мультсеріал «Капітан Сіміан».
08.10 Мультсеріал «Харрікени».
08.35 Мультсеріал «Справжні монстри».
09.05 Худ. фільм «Десяте королівство». 4 серія.
10.50 Програй мільйон.
11.25 Квартирне питання.
11.55 Галопом по Європах.
12.45 Факти. День.
13.00 Серіал «Найтмен».
13.55 Худ. фільм «Наречена-втікачка».
16.10 Худ. фільм «Повторний шлюб».
18.00 «Докладно» з Д. Кисельовим.
18.35 Погода.
18.45 Факти. Підсумок дня.
19.05 Худ. фільм «Королева бензоколонки».
20.40 Шоу О. Степаненко.
21.40 Худ. фільм «3000 миль до Грейсленда».▲
00.00 Автопарк. Парк автомобільного періоду.
00.35 Спортпрогноз.
00.40 Худ. фільм «Шалена лють».▲
02.20 Худ. фільм «Філер».
03.45 Худ. фільм «Королева бензоколонки».

СТБ

07.25 Худ. фільм «Жандарм у Нью-Йорку».
09.10 Прогноз погоди.
09.15 Ні пуху ні пера.
09.35 На перший погляд.
10.00 Серіал «Наш Чарлі».
11.00 Серіал «Вітер і Хмарка».
11.55 Прогноз погоди.
12.00 Док. серіал «Світ дикої природи».
12.30 Х-пансія.
12.50 Колія.
13.10 Худ. фільм «Біг Мен».
15.00 Світ комп'ютерів.
15.30 Кентавр.
15.50 Італійський футбол. Серія «А». Центральний матч туру.
18.00 Автостиль.
18.20 Худ. фільм «Спекулянт».
20.35 Прогноз погоди.
20.40 Бізнес - студія.
21.20 Італійський футбол. Серія «А». Центральний матч туру.
23.30 Світ комп'ютерів.
00.00 Кентавр.
00.20 Україна енергетична.
00.50 Худ. фільм «Презирство».
02.45 Італійський футбол. Серія «А». Центральний матч туру.

НОВИЙ КАНАЛ

07.50 Церква Христова.
08.10 Мультсеріал «Картуш — вуличний принц».
08.35 Мультсеріал «Скубі Ду шоу».
09.00 Мультсеріал «Му іЦипа».
09.30 Мультсеріал «Маска-2».
10.00 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.
10.40 Мультфільм «Сніжна королева».
11.30 Мультфільм «Жив був пес».
11.50 Худ.фільм «Іронія долі, або з легким паром».
15.30 Серіал «Громадянин начальник».
16.30 Спецрепортер.
16.45 Погода.
16.55 Худ. фільм «Заморожений каліфорнієць».
18.35 Худ. фільм «Індіана Джонс і Храм Долі».
20.50 Худ.фільм «Шизофренія».
23.40 Гол!
00.50 «3х4». Найкумедніше домашнє відео.

ПЕРШИЙ КАНАЛ. ВСЕСВІТНЯ МЕРЕЖА

07.00 Новини.
07.20 Худ. фільм «Біг по сонячній стороні».
08.40 «Єралаш».
09.00 Новини (із субтитрами).
09.20 Рятувальники. Екстрений виклик.
09.50 Великі батьки. А. Папанов.
10.20 Розумниці і розумники.
11.00 Новини (із субтитрами).
11.10 «Непутні нотатки» із Д. Криловим.
11.30 Доки всі вдома.
12.00 У світі тварин.
12.40 Мультсеанс.
13.00 Розвідка. Версія для кіно. «Мертвий сезон».
13.30 Худ. фільм «Ти є...».
15.20 АТБ — 15 років.
17.00 Часи.
18.00 КВК. Кращі ігри минулих років.
20.00 Час. Недільний випуск.
20.50 Кумедні люди.
23.00 Реальна музика.
23.30 Золотий грамофон.
00.40 Худ. фільм «Любов, передвістя суму...».
02.20 КВК. Кращі ігри минулих років.
03.50 Худ. фільм «Біг по сонячній стороні».
05.20 Худ. фільм «Ти є...».

РТР

04.50 Худ. фільм «Євдокія».
06.30 Серіал «Академія чаклунства».
06.50 Світ на межі.
07.10 Військова програма.
07.35 Студія «Здоров'я».
08.05 ТБ Бінго шоу.
08.25 Вісті-Москва. Тиждень у місті.
09.05 «Містечко». Дайджест.
09.40 Сто до одного.
10.30 Навколо світу.
11.25 Діалоги про тварин.
12.15 Створити групу «А». «Уфимські перевертні». Частина 1.
13.00 Вісті.
13.20 Худ. фільм «Укол парасолькою»
15.00 М.Михалков. Російський вибір. Адмірал Колчак.
15.55 Кімната сміху.
16.50 Гала-концерт О. Буйнова «Кращі пісні».
18.50 У «Містечку».
19.00 Вісті тижні.
20.00 Спеціальний кореспондент.
20.25 Худ. фільм «Прибулці в Америці»
22.10 Худ. фільм «З любов'ю. Ліля».
00.20 Худ. фільм «Третій не зайвий».
01.55 Серіал «Сім днів»
02.45 Канал «Євроньюс».

РТР «Планета»

07.00 Худ. фільм «Майор «Вихор». 3 серія.
08.15 Навколо світу.
09.00 Серіал «Вулиця Карно». «День народження».
09.30 Мій цирк.
09.55 Мультфільм «Дощику, дощику, дуще».
10.05 Студія «Здоров'я».
10.30 Світ на межі.
10.55 Перепутові острови.
11.25 Вісті-Москва. Тиждень у місті.
11.55 Сам собі режисер.
12.40 Худ. фільм «Майор «Вихор». 3 серія.
14.00 Вісті.
14.15 Вісті-спорт.
14.25 Школа лихослів'я.
15.15 «У вашому будинку». О. Князєв.
16.00 Худ. фільм «Потрійна перевірка».
17.30 Сміхоностальгія.
17.55 Збірна Росії.
18.25 Навколо світу.
19.15 Н. Мордюкова. «Я згадую».
20.00 Вісті тижня.
21.00 Спеціальний кореспондент.
21.25 «Містечко». Дайджест.
21.50 «Ха». Маленькі комедії.
22.00 Серіал «Російські амазонки».
23.30 Школа лихослів'я.
00.25 І. Бобрину — 50.
02.10 Н. Мордюкова. «Я згадую».
03.00 Вісті тижня.
04.00 Спеціальний кореспондент.
04.25 Вісті-спорт.
04.35 Серіал «Російські амазонки».
06.10 Сам собі режисер.

Мал. Миколи КАПУСТИ..

Програма друкується з електронної версії, наданої газетою «Говорить і показує Україна».
Програми російських телеканалів може бути подано за московським часом.

№ 230 (3230) ГОЛОС УКРАЇНИ

у МОРІ інформації серед дрібної рибинки і риби великої телебачення — КАШАЛОТ

О! ТБ

ПРОГРАМА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА 8 — 14 ГРУДНЯ

Вєрка Сердючка і «СВ–шоу» повертаються

Андрій Данилко стверджує, що саме Вєра дає йому можливість поводитися з будь-якою людиною максимально безпосередньо.

— Я граю роль такого собі придворного блазня, — пояснює Андрій, — тільки в доброму значенні цього слова. Тобто я можу казати з екрана все що завгодно... Під маскою Сердючки можна легко і невимушено спілкуватися з найвідомішими людьми так, наче ми знайомі вже тисячу років.

Побачивши «СВ-шоу» в ефірі «1+1», Іван Демидов вирішив, що ця колоритна дама має бути його, тобто — каналу «ТВ-6». Через рік після того, як Україна поклала свої голови під рейки вагона Сердючки, «СВ-шоу» вже йшло в Росії і тепер біля ніг Вєри — дві країни, до того ж одна з них навіть не завжди розуміє, що каже її кумир. Адже мова народної провідниці тим і відома, що це страшенний суржик, де переважають українські фразеологічні вирази.

СВ-вагончик Сердючки знову стоїть на пероні каналу «1+1» і приймає гостей-пасажирів.

«Інше життя» на каналі «1+1»

Напередодні чудес Нового року на каналі «1+1» прем'єра фільму Олени Райської «Інше життя». До чого тут Новий рік? Популярно пояснить сценарист і режисер Олена Райська. Там, де в Ельдара Рязанова чоловіки ходять у лазню, у Райської жінки влаштовують свої долі. Взяла ось заміжня дама, мати сімейства і поїхала до Москви в пошуках кращого життя. А все тому, що потяглася за успіхом своєї подруги — такої самої пересічної, як вона сама, провінціалки із селища Робітниче. Справді, не закопувати себе з нікчемним чоловіком у глухомані, серед нескінченних домашніх проблем, коли під боком яскрава і приваблива столиця. Так міркувала героїня Наталі Антонової (Поліна) дивлячись на те, як вигідно влаштувалася в столиці подруга дитинства Альона у виконанні акторки Олени Дробишевої...

Режисер «Іншого життя» впевнена, що мода на фільми «як у житті» одвічна. Але у «Іншого життя» є ще одна відмінна риса. І не в останню чергу пов'язана з участю в серіалі ведучої програми «Добрий ранок» на Першому російському каналі Катерини Стриженової. Для неї життя реальне продовжилося у фільмі в якості тієї самої телеведучої. Саме в її програмі ми почуємо головні жіночі одкровення. «Наш серіал — це одне велике ток-шоу, в якому героїні розповідають свої історії», — каже автор картини. Що ж, подивимося...

АНОНСИ

Ш. Фенн

Запах убивства

Новий канал, понеділок, 22.10

Детектив. Невідомий викрав п'ятирічну дівчинку. На слід злочинця вдалося вийти агенту Брене Шоу з її розумним собакою Брі. Собака врятував дитину, але викрадач зумів утекти від переслідування. Щоб упіймати і знешкодити злочинця, потрібно зрозуміти причину його дій. А негідник, у свою чергу, пропонує Брене вступити в небезпечну гру, ставкою в якій має стати чиєсь життя.

Реж. П. Сватек. У ролях: Ш. Фенн, К. Менділор, Е. Кемпбелл, Дж. МакГован.

Проклята ріка

СТБ, четвер, 22.00

Трилер. Четверо американців вирушають до Зімбабве, щоб провести відпустку, спускаючися вниз течією річки Замбезі. Але відпустка перетворюється на кривавий кошмар, коли з'ясовується, що їхній провідник — психопат.

Реж. М. Шредер. У ролях: С. Шеллен, Л. Уліфф, Дж. Терлескі, М. Поппел, Б. Бенкрофт.

Швидкісна межа

СТБ, п'ятниця, 18.10

Гостросюжетний фільм. На пустельних просторах США проводять смертельно небезпечні гонки на машинах, здатних подолати швидкість звуку. Місцевий мільярдер Клейтон Вінфрі піднімає статус гонки на нову висоту, довівши призовий фонд до п'яти мільйонів доларів! То хто переможе у найшвидшій гонці на світі?..

Реж. К. Макінтайр. У ролях: Б. Зейн, Р. Уайз, П. Гідлі.

Річард Гір

Наречена–втікачка

ICTV, субота, 19.05

Комедія. Головні герої "Красуні" знову разом. Але цього разу Річард Гір і Джулія Робертс трохи помінялися ролями. Тепер наздоганятиме Річард Гір — він грає роль репортера-невдахи, який написав статтю про дивакувату панянку Меггі Карпентер. У Меггі є одна чудернацька звичка — вона полюбляє втікати з власного весілля. Чотири рази вона збиралася заміж і чотири рази втікала. Однак до журналу надійшло спростування: вона, Меггі Карпентер, втікала з власних весіль лише тричі — і журналіста звільнили. Тоді він знайомиться з Меггі і відбиває її в наступного нареченого. Готується весілля...

Реж. Гаррі Маршалл. У ролях: Джулія Робертс, Річард Гір.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00-09.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Одвічні істини.
09.15 Для тих, хто вдома.
09.30 Ситуація.
09.40 Музичні теленовини.
10.05 Док. фільм «Могила скіфського царя».
11.00 Вісті.
15.10, 17.30, 20.25, 22.05, 01.20 Погода.
11.15 Для тих, хто вдома.
11.30 Абетка безпеки.
11.40 Межа.
12.05 Вітаю вас...
12.35 Для тих, хто вдома.
12.50 Закон є закон.
13.10 Гандбол. Чемпіонат світу. Жінки. Японія — Україна.
14.40 Служба розшуку дітей.
15.00 Вісті.
15.20 Зірки, на сцену! ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»
16.00 Мультсеріал «Загублений світ».
16.25 Студія «5».
16.50 Закон є закон.
17.00 Резонанс.
17.40 Під егідою Кадуцея.
18.00 Україна: день за днем.
18.50 Вісті. Діловий світ.
19.10 Саме той.
19.30 Закон є закон.
19.40 Наголос.
20.35 Вечірня казка.
20.50 Лотерея «Кено».
21.00 Вісті.
21.25 Діловий світ.
21.30 Мас Медіа.
21.35 Тема дня.
21.45 Світ спорту.
21.55 Ситуація.
22.00 Вісті.
22.10 Наш футбол.
22.50 Служба розшуку дітей.
23.00-01.18 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 Еготера.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

Профілактика до 14.00

Канал «1+1»

14.00 Серіал «Люба, я зменшив дітей».
14.50 СВ-шоу.
15.40 Серіал «Друзі».
16.10 Хочу і буду.
16.45 Аншлаг, аншлаг.
17.40 Велике прання.
18.35 Серіал «Бідна Настя» .
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 ТСН. Погода
20.15 Серіал «Інше життя». 1 серія.
21.20 Чекай на мене.
22.15 Документ. Док. фільм «Життя. Без брехні».
00.05 ТСН.
00.25 Худ. фільм «Дружина астронавта».▲

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00 Новини.
06.05 Прокинься і співай.
07.00 Подробиці. Економічний огляд.
07.10 Новини.
07.20 Англійський алфавіт для дітей.
07.30 Абетка-малятко.
07.40 Арифметика-малятко.
08.00 Новини.
08.20 Народна платформа.
08.25 Худ. фільм «Голий пістолет 33 1\3».
09.00 Новини.
10.00 Планета здоров`я.
10.40 Мультфільм.
10.55 Серіал «Під дахами великого міста».
12.00 Новини.
12.15 ВВС. «Жива природа».
13.15 Серіал «Пекло у раю».
14.55 КВК-2003.
15.00 Новини.
16.40 Народна платформа.
16.45 Худ. фільм «Війна».▲
18.00 Новини.
19.05 Кримінал.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.35 Серіал «Next-3».
21.35 Серіал «Інструктор».
22.40 Дійові особи.
23.05 На лінії вогню.
23.40 Післязавтра.
00.25 Подробиці. Підсумки дня.
00.50 Серіал «ФБР. Елітний підрозділ».▲
02.30 Погода.
02.40 Худ.фільм «Доки нас не розлучить убивство».▲
04.15 Серіал «Під дахами великого міста».
05.05 Серіал «Метушливе місто-4».
05.50 Мультфільм.

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.40 Серіал «Досьє детектива Рокфорда».
06.30 Служба розшуку дітей.
06.35 300 сек/год.
06.40 Мультсеріал «Справжні монстри».
07.10 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».
07.35 Погода.
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
07.55 Спорт.
08.00 300 сек/год.
08.05 Каламбур.
08.40 Погода.
08.45 Факти. Ранок.
09.00 Спорт.
09.05 Квартирне питання.
09.45 Серіал «Мисливець за старовиною-2».
10.50 Дівочі сльози.
11.50 Шоу О. Степаненко.
12.45 Факти. День.
13.15 Худ. фільм «Горець-4. Кінець гри».
15.00 Мультсеріал «Невгамовні».
15.10 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».
15.40 Мультсеріал «Чарівний світ Текса Ейворі».
16.05 Галопом по Європах.
16.45 Серіал «Мисливець за старовиною-2».
17.45 Дівочі сльози.
18.35 Погода.
18.45 Факти. Вечір.
19.05 Комедійний коктейль.
19.50 Худ. фільм «Смертельний рейс».
21.35 Погода.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.10 Худ. фільм «Сховище».▲
00.10 Україна енергетична.
00.40 Серіал «Графиня де Монсоро».

СТБ

06.40 Прогноз погоди.
06.45 Худ. фільм «Чоловік собаки Баскервілів».
08.00 Бізнес — студія.
08.40 «Маски-шоу». Найкраще.
09.10 Серіал «Чортеня».
10.10 Худ. фільм «Леді Гамільтон: між безчестям і коханням».▲
12.10 Час «К».
12.40 Худ. фільм «Вільний вітер».
14.00 Вікна. Новини.
14.10 Худ. фільм «Наш Чарлі».
15.05 Худ. фільм «Субота й неділя».
15.30 Худ. фільм «Чоловік собаки Баскервілів».
16.50 Серіал «Карабінери».
18.00 Вікна. Кримінал.
18.10 Вікна. Столиця.
18.20 «Маски-шоу». Найкраще.
19.00 Заборонена зона.
20.00 Голод.
21.00 Вікна. Новини.
21.20 Вікна. Спорт.
21.35 Прогноз погоди.
21.40 Вікна. Бізнес.
22.00 Італійський футбол. Серія «А». Огляд матчів туру.
23.10 Чемпіонат України зі стриптизу. Фінал.
00.50 «Маски-шоу». Найкраще.
01.20 Вікна. Опівночі.
01.35 Прогноз погоди.
01.40 Автостиль.
02.00 Серіал «Карабінери».
03.00 Худ. фільм «Вільний вітер».
04.05 Вікна. Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.20 Модне здоров'я.
06.25, 06.35, 07.10, 07.40, 08.20, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.50 Мультсеріал «Оггі і кукарачі».
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Серіал «Сто добрих справ Едді Макдауда».
08.30.09.00 Репортер.
09.05 Один за всіх.
10.10 Худ. фільм «Сестри по нещастю-2».
12.05 Модне здоров'я.
12.15 «Вікна» із Д. Нагієвим.
13.20 Худ. фільм «Молодий Гаррі Гудіні».
15.10 Мультсеріал «Скубі Ду шоу».
15.35 Мультсеріал «Ракети».
16.00 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».
16.20 Серіал «Бунтівний шлях».
17.15 Серіал «Сто добрих справ Едді Макдауда».
18.10 Серіал «Дикий янгол».
19.00 Репортер.
19.25 Погода.
19.35 Серіал «Маросейка, 12».
20.30 Кунсткамера the best.
21.05 «Вікна» із Д. Нагієвим.
22.10 Худ. фільм «Запах убивства».▲
00.00 Репортер.
00.15 Погода.
00.25 25-й кадр.
00.45 Серіал «Рятувальники».
01.40 Служба розшуку дітей.
01.50 Спецрепортер.

ПЕРШИЙ КАНАЛ. ВСЕСВІТНЯ МЕРЕЖА

07.00 Новини.
07.10 Телеканал «Добрий ранок».
08.00 Новини.
08.10 Телеканал «Добрий ранок».
09.00 Серіал «Інспектор Деррік».
10.00 Сканер.
10.30 Подорожі натураліста.
11.00 Новини (із субтитрами).
11.20 Серіал «Берег мрії».
12.10 Здоров'я.
12.40 «Непутні нотатки» із Д. Криловим.
13.10 Місто жінок.
14.00 Новини (із субтитрами).
14.20 Худ. фільм «Давай одружимося».
15.50 Смак.
16.10 Любовні історії. М. Боярський.
17.00 Новини.
17.30 Жарт за жартом.
18.00 Велике прання.
19.00 Чекай на мене.
20.00 Час.
20.30 М. Євдокимов і його друзі.
21.50 Нові чудеса світу. Біг Бен.
22.20 Худ. фільм «Вільна жінка». 1 серія.
23.30 Російський екстрим.
00.00 Час.
00.20 «Новий день». Шукачі. «Сурамська фортеця».
00.50 Серіал «Квиток до Риги».
02.00 Новини.
02.05 Худ. фільм «Давай одружимося».
03.20 Жарт за жартом.
03.50 Серіал «Берег мрії».
04.00 Новини.
04.05 Серіал «Берег мрії».
04.40 Велике прання.
05.20 Док. детектив «Чикаго на Борисовських ставках». Справа 2002 року.
05.50 Серіал «Інспектор Деррік».

РТР

04.00 Добрий ранок, Росіє!
07.45 Худ. фільм «Кавказька полонянка, або Нові пригоди Шурика».
09.35 У «Містечку».
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00 Вісті.
10.30 Вісті-Москва.
10.50 Коротке замикання.
11.50 Кімната сміху.
12.45 Вісті. Чергова частина.
13.00 Вісті.
13.10 Вісті-Москва.
13.30 Що хоче жінка.
14.30 Серіал «Право на захист».
15.30 Вісті. Чергова частина.
15.40 Вісті-Москва.
16.00 Вісті.
16.10 Приватне життя.
17.05 Серіал «Ундина».
18.00 Серіал «Російські амазонки».
19.00 Вісті.
19.30 Вісті-Москва.
19.50 На добраніч, малюки!
19.55 Серіал «Лінії долі».
21.00 Серіал «Врятувати і вижити».
22.00 Вісті+.
22.20 Народний артист.
22.30 Вісті. Чергова частина.
22.45 Серіал «Наполеон»
00.45 Худ. фільм «Дівчата! Дівчата! Дівчата!»
02.20 Дорожній патруль.
02.35 Канал «Євроньюс».
03.45 Вісті. Чергова частина.

РТР «Планета»

07.00 Добрий ранок, Росія!
10.15 Серіал «Ундина».
11.00 Вісті.
11.30 Вісті-Москва.
11.45 Вся Росія.
12.00 Школа лихослів'я.
12.55 Що хоче жінка.
13.40 Новини культури.
14.00 Вісті.
14.10 Вісті-Москва.
14.30 У пошуках пригод.
15.15 Док. серіал «Ордена минулої країни». Орден «Перемога».
15.40 Коротке замикання.
16.30 Вісті-спорт.
16.40 Вісті-Москва.
17.00 Вісті.
17.10 Худ. фільм «Рашель та її любов».
18.40 Серіал «FM і хлопці».
19.15 Серіал «Дикий янгол».
20.00 Вісті.
20.30 Вісті-Москва.
20.45 Новини культури.
21.05 Петербург. Час і місце.
21.30 Серіал «Ундина».
22.15 Серіал «Лінії долі».
23.00 Вісті+.
23.20 Худ. фільм «Аферисти».
00.40 Док. фільм.
00.50 Мандрівки музиканта.
01.15 Новини культури.
01.40 Нічний пол.
02.05 Серіал «Дикий янгол».
02.50 Вісті-спорт.
03.00 Вісті.
03.30 Вісті-Москва.
03.50 Серіал «Ундина».
04.35 Серіал «Лінії долі».
05.20 Худ. фільм «Аферисти».
06.45 Хроніки XX сторіччя.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00-09.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Одвічні істини.
09.10, 17.10, 22.30, 01.20 Погода.
09.15 Служба розшуку дітей.
09.20 Зірки, на сцену!
09.50 Я здивую світ.
10.20 Інновація.
10.35 Подружки.
11.00 Хто в домі хазяїн?
11.20 Кордон.
11.40 Спорт і ми.
12.15 Характер.
12.45 Край.
13.10 «Медичний меридіан» з В. Запорожаном.
13.35 «Classic-прем'єр» з Т. Мiленiною.
14.00 Баскетбол. Чемпіонат України. БК «Київ» — БК «Россава» (Біла Церква). У перерві — Для тих, хто вдома.
15.50 Рада.
16.40 Дзвони народної пам'яті.
17.15 Світ. Огляд.
17.40 Милосердя.
18.05 «Міжнародні вісті» з Г. Радченком.
18.30 Вікно в Америку.
19.00 Вісті.
19.10 Худ. фільм «Етюди про Врубеля».
20.30 Вечірня казка.
20.40 Суперлото, Кено.
20.50 Мегалот.
21.00 Новини.
21.35 Світ спорту.
21.45 Авторський проект О. Марченко «Імена».
22.35 Така мода.
23.00-01.18 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 Гандбол. Чемпіонат світу. Жінки. Півфінал.
01.45 Асоціація професійних видів єдиноборств представляє...

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2

10.05 Прописи.
10.30 Чітко і ясно.
11.05 Пенсійна реформа.
11.30 Людина і закон.

КДРТРК

12.00 Приймальня столичної влади.
12.30 Крихітка.
12.45 Автографи.
13.10 Корисна розмова.
13.25 Краса і здоров'я.
13.30 Новобудова.
13.40 За київським часом.

КАНАЛ «1+1»

07.00 Серіал «Бідна Настя».
07.55 Поле чудес.
09.00 Ранок з Кирковим.
14.00 Дісней. Мультсеріал «Легенда про Тарзана».
14.30 Дісней. Мультсеріал «101 далматинець».
15.00 Прихована камера.
15.55 Жарт за жартом.
16.35 Найрозумніший.
18.25 Останній герой-4.
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.05 ТСН. Погода.
20.10 «Той самий Захаров». Ювілейний вечір М.Захарова.
22.00 Що? Де? Коли?
23.35 Худ. фільм «Мементо».▲

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00 Погода.
06.05 Серіал «У пошуках морських пригод».
06.55 Мультфільм.
07.10 Моя сім'я.
08.00 Планета здоров'я.
08.40 Містечко.
09.15 Смачно з Б. Бурдою.
09.55 Бадьорого ранку!
10.30 Камера сміху.
11.10 Перехрестя кохання.
12.10 ВВС. «Людина та світ».
13.15 Худ. фільм «Нові пригоди Кота у чоботях».
14.55 «Протистояння». Справжній детектив.
15.30 Пісня року. Осінь.
17.05 Худ. фільм «Чорний квадрат».▲
19.20 Академія сміху.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.30 КВК-2003. Вища ліга.
22.40 Худ. фільм «Пузир».▲
00.35 Худ. фільм «Останній незайманий в Америці».▲
02.25 Худ. фільм «Смертельний поцілунок».▲
03.55 Погода.
04.00 Худ.фільм «Любовне послання».▲
05.25 Голлівуд. Фатальні жінки.

ICTV

05.35 Худ. фільм «Оберігай мене, мій талісман».
06.55 Погода.
07.00 Перехрестя.
07.30 Погода.
07.35 Мультсеріал «Харрікени».
08.05 Худ. фільм «Ми з джазу».
09.50 Автопарк. Парк автомобільного періоду.
10.25 Худ. фільм «Оскар».
12.05 Коронна страва.
12.45 Факти. День.
13.00 Серіал «Найтмен».
13.55 Хвилина гумору.
14.15 Худ. фільм «Остін Пауерс — супершпигун».
16.15 Худ. фільм «Десяте королівство». 4 серія.
18.00 Програй мільйон.
18.35 Погода.
18.45 Факти. Підсумок дня.
19.05 Худ. фільм «Наречена-втікачка».
21.25 Худ. фільм «Не погрожуй Південному Центру, попиваючи сік у своєму кварталі». Перегляд нічних програм дозволений особам, яким виповнився 21 рік.
23.10 Сторінками тележурналу «Плейбой».
23.50 Худ. фільм «Інтимна мара».■
01.25 Худ. фільм «3000 миль до Грейсленда».▲
04.05 Худ. фільм «Оберігай мене, мій талісман».

СТБ

07.30 Худ. фільм «Грім небесний».
09.05 Прогноз погоди.
09.10 Не-провінція.
09.30 Не час.
10.00 Серіал «Наш Чарлі».
11.00 Серіал «Вітер і Хмарка».
12.00 Док. серіал «Світ дикої природи».
12.30 Мастер-House.
12.50 Прогноз погоди.
12.55 Худ. фільм «Швидкісна межа».
14.50 Рейс.
15.10 Серіал «Пуаро Агати Кристі».
16.10 Час «К».
16.35 Худ. фільм «Жандарм у Нью-Йорку».
18.30 Худ. фільм «Біг Мен».
20.25 Голод.
21.25 Прогноз погоди.
21.30 Худ. фільм «Небезпечні особини».▲
23.25 Прогноз погоди.
23.30 Худ. фільм «Від заходу до сходу-2. Криваві гроші з Техасу».■
01.20 Голод.
02.20 CDDV.

НОВИЙ КАНАЛ

08.00 Мультсеріал «Картуш — вуличний принц».
08.30 Мультсеріал «Скубі Ду шоу».
08.55 Мультсеріал «Му і Ципа».
09.30 Мультсеріал «Маска-2».
10.00 Посміхніться, Вас знімають!
10.35 За гроші.
11.20, 13.15 Світ індійського кіно.
12.45 Запитайте у лікаря.
14.30 Худ.фільм «Висока напруга».
16.00 Серіал «Громадянин начальник».
16.55 Худ. фільм «Людина-оркестр».
18.30 Репортер.
18.45 Погода.
18.55 Худ. фільм «Іронія долі, або З легким паром».
22.40 Худ. фільм «Як зробити з дружини чудовисько».
00.30 Худ. фільм «Хто там уночі?».
02.15 Док. фільм «10 років. Борис — завжди допомога».
02.30 За гроші.
03.05 Серіал «Громадянин начальник».
03.50 Світ індійського кіно.
06.00 Худ. фільм «Людина — оркестр».
07.20 Мультфільми.

ПЕРШИЙ КАНАЛ. ВСЕСВІТНЯ МЕРЕЖА

07.00 Новини.
07.20 Худ. фільм «Маленька принцеса».
08.40 «Ералаш».
09.00 Новини (із субтитрами).
09.20 Грай, гармонь улюблена!
09.50 Слідство веде Колобков.
10.10 Здоров'я.
11.00 Новини (із субтитрами).
11.10 Поле чудес.
12.10 Смак.
12.30 Дог-шоу.
13.20 Повернення додому. О. Мариніна. Львів.
14.10 Мультсеанс.
14.30 Подорожі натураліста.
15.10 Людина і закон.
15.50 Серіал «Сезон полювання-2». 3 серія.
17.00 Новини.
17.20 Серіал «Сезон полювання-2». 4 серія.
18.30 Жарт за жартом.
18.50 Хто хоче стати мільйонером?
20.00 Час.
20.25 Останній герой.
21.40 Пісня року. Зима.
23.20 Трюкачі.
00.10 Худ. фільм «Квіти календули».
02.20 Серіал «Сезон полювання-2». 3, 4 серії.
04.00 Худ. фільм «Гра на мільйон».
05.40 Людина і закон.
06.20 Повернення додому. О. Мариніна. Львів.

РТР

04.50 Худ. фільм «Ти — мені, я — тобі».
06.15 Кіноісторії Г. Скороходова.
06.25 Серіал «Академія чаклунства».
06.45 Золотий ключ.
07.05 Російське лото.
07.35 Мультсеріал «Том і Джеррі».
08.00 Велика перерва.
08.20 Народний артист — Ваш вибір!
08.45 Ранкова пошта.
09.20 «Не скуЧАЙ!» з М. Євдокимовим.
10.20 Сам собі режисер.
11.15 Крутий маршрут — Південь.
12.15 Клуб сенаторів.
13.00 Вісті.
13.20 Худ. фільм «За вітриною універмагу».
15.00 «ХА». Маленькі комедії.
15.15 Концерт пам'яті М. Кристалінської.
17.00 Худ. фільм «Велика гонка»
19.00 Вісті.
19.25 «Юрмалина-2003». Частина 2.
21.45 Худ. фільм «Кадриль».
23.30 Худ. фільм «Бланш».
01.30 Концерт Ендрю Ллойда Уеббера.
03.05 Канал «Євроньюс».

РТР «Планета»

07.00 Худ. фільм «Майор «Вихор». 2 серія.
08.10 Кімната сміху.
09.00 Серіал «Вулиця Карно». «Перехресна стрілянина».
09.30 Худ. фільм «Геллі і Нок».
10.45 Мультфільм «Про порося, яке вміло грати в шашки».
10.55 За сімома печатками.
11.30 Графоман.
12.00 «Не скуЧАЙ!» з М. Євдокимовим.
12.45 Худ. фільм «Майор «Вихор». 2 серія.
14.00 Вісті.
14.15 Вісті-спорт.
14.25 Культурна революція.
15.15 Епізоди. М. Зудіна.
16.00 Худ. фільм «Бархатов і його охоронець».
17.55 Велика перерва.
18.25 У пошуках пригод.
19.15 До ювілею О. Солженіцина. «На останньому плесі».
20.00 Вісті.
20.25 Аншлаг.
21.15 Крутий маршрут — Південь.
22.00 Серіал «Росіяни амазонки».
23.30 Культурна революція.
00.25 Концерт пам'яті М. Кристалінської.
01.40 Сміхоностальгія.
02.10 М. Михалков. Російський вибір. Адмірал Колчак.
03.00 Вісті.
03.25 Худ. фільм «Сімейна мелодрама».
04.35 Серіал «Російські амазонки».
06.10 Аншлаг.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00-09.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Одвічні істини.
09.15, 11.10, 14.55, 01.20 Погода.
09.20 Для тих, хто вдома.
09.35 Ситуація.
09.45 Авторська програма О. Савенка «ЧетверТа влада».
10.30 Служба розшуку дітей.
10.50 Абетка безпеки.
11.00 Вісті.
11.15 Для тих, хто вдома.
11.30 Модна лінія.
12.00 Наша мова.
12.20 Вітаю вас...
12.45 Для тих, хто вдома.
13.00 КВК.
14.50 Закон є закон.
15.00 Вісті.
15.10 Естрадна прем'єр-ліга.
15.40 Від сузір'я до сузір'я. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»
16.00 Мультсеріал «Загублений світ».
16.25 Студія «5».
16.45 Освітянські вісті. ***
16.55 Закон є закон.
17.05 Баскетбольний огляд «П'ята чверть».
17.30 «Надвечір'я» з Т. Щербатюк.
18.00 «Цей таємничий світ» з А. Дмитруком.
18.30 Фаза.
18.50 Вісті. Діловий світ.
19.10 Саме той.
19.30 Закон є закон.
19.35 «Стою на землі». Творчий вечір поета Б. Олійника.
20.40 Вечірня казка.
20.50 Лотерея «Кено».
21.00 Вісті.
21.25 Діловий світ.
21.30 Мас-медіа.
21.35 Тема дня.
21.45 Світ спорту.
21.55 Ситуація.
22.00 Вісті.
22.05 Бути жінкою.
22.30 Національний інтерес.
23.00-01.18 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 У світі єдиноборств.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2 ОСВІТНІЙ КАНАЛ

10.10 Цей день в історії.
10.15 Есе В. Скуратівського «Бачу землю».
10.35 Грані пізнання. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.00 Гектор Берліоз. «Ромео та Джульєтта». Частина 3.
11.30 Прем'єра. «Молодість-XXXIII». Частина 2.

КДРТРК

12.00 За київським часом.
12.10 Конкурент.
12.40 Вищий пілотаж.
13.05 На своїй землі.
13.30 За київським часом.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02 ТСН.
07.30 Серіал «Бідна Настя».
09.00 Велике прання.
14.00 Серіал «Люба, я зменшив дітей».
14.55 СВ-шоу.
15.30 Серіал «Друзі».
16.00 Хочу і буду.
16.35 Серіал «Інше життя».
17.40 Велике прання.
18.35 Серіал «Бідна Настя».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 ТСН. Погода.
20.15 Поле чудес.
21.20 Серіал «Менти-4».
22.25 Перший мільйон.
23.25 Серіал «Секс і місто».
00.00 ТСН.
00.20 Серіал «Литовський транзит».
01.20 Серіал «Веселий гурт».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00 Новини.
06.05 «Джентльмен-шоу» та зірки гумору.
07.00 Подробиці. Економічний огляд.
07.10 Новини.
07.25 Уроки гарної поведінки.
07.45 Абетка-малятко.
08.00 Новини.
08.20 Серіал «Інструктор».
09.00 Новини.
09.30 Золотий Гусак-шоу.
10.05 Молодіжний мультзбірник «Масяня».
10.15 Сплеск культури?
11.00 Худ. фільм «Свято Нептуна».
12.00 Новини.
12.15 Інтелект-шоу «LG-Еврика».
13.15 Серіал «Пекло у раю».▲
14.00 Велике прання.
15.00 Новини.
15.05 Серіал «Будемо знайомі!».▲
16.10 Серіал «Next-3». Заключна серія.
17.10 Я все про Вас знаю.
18.00 Новини.
18.05 N-кілометр.
18.20 Серіал «Троє проти всіх».
19.20 Містечко.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.35 Пісня року. Осінь.
22.15 Худ. фільм «Кат».▲
00.30 Світ професійного боксу.
01.05 Худ. фільм «Вамп».■
02.55 Погода.
03.05 Серіал «Під дахами великого міста». Заключна серія.
04.00 Худ. фільм «Свято Нептуна».
04.45 Худ. фільм «Приватний ковбой».
05.50 Мультфільм для дорослих.

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.40 Серіал «Досьє детектива Рокфорда».
06.30 Служба розшуку дітей.
06.35 300 сек/год.
06.40 Мультсеріал «Справжні монстри».
07.10 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».
07.35 Погода.
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
07.55 Спорт.
08.00 300 сек/год.
08.05 Обережно, модерн!
08.40 Погода.
08.45 Факти. Ранок.
09.00 Спорт.
09.05 Коронна страва.
09.45 Серіал «Мисливець за старовиною-2».
10.45 Дівочі сльози.
11.40 Серіал «Графиня де Монсоро».
12.45 Факти. День.
13.05 Худ. фільм «Остання втеча».
15.00 Мультсеріал «Невгамовні».
15.20 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».
15.50 Мультсеріал «Чарівний світ Текса Ейворі».
16.15 Серіал «Кенан і Кел».
16.45 Серіал «Мисливець за старовиною-2».
17.40 Дівочі сльози.
18.35 Погода.
18.45 Факти. Вечір.
19.05 Каламбур.
19.45 Худ. фільм «Остін Пауерс — супершпигун».
21.35 Погода.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.10 Худ. фільм «Крокодил-2».▲ Перегляд нічних програм дозволений особам, яким виповнився 21 рік.
23.55 Сторінками тележурналу «Плейбой».
00.30 «Третя зміна» представляє: худ. фільм «Інтимна мара».■ 02.00 Худ. фільм «Не погрожуй Південному Центру...», худ.фільм «Ми з джазу».

СТБ

06.20 Прогноз погоди.
06.25 Худ. фільм «Кооператив «Політбюро», або Буде довгим прощання».
08.00 Вікна. Бізнес.
08.20 Прогноз погоди.
08.25 На перший погляд. Шрі-Ланка. Частина 2.
08.50 Вікна. Столиця.
09.00 «Маски-шоу». Найкраще.
09.30 Серіал «Чортеня».
10.25 Серіал «Бержерак».
11.25 Заборонена зона.
12.20 Худ. фільм «Кооператив «Політбюро», або Буде довгим прощання».
14.00 Вікна. Новини.
14.10 Голод.
15.05 Худ. фільм «Грім небесний».
16.45 Серіал «Карабінери».
17.50 Вікна. Кримінал.
18.00 Вікна. Столиця.
18.10 Худ. фільм «Швидкісна межа».
20.00 Голод.
21.00 Вікна. Новини.
21.20 Вікна. Спорт.
21.25 Прогноз погоди.
21.30 Не час.
22.00 Чемпіонат України зі стриптизу. Фінал.
23.50 «Маски-шоу». Найкраще.
00.20 Прогноз погоди.
00.25 Голод.
01.25 Худ. фільм «Від заходу до сходу-2. Криваві гроші з Техасу».■
02.55 Вікна. Кримінал.
03.05 CDDV.

НОВИЙ КАНАЛ

06.20 Модне здоров'я.
06.25, 06.35, 07.10, 07.40, 08.20, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.50 Мультсеріал «Оггі і кукарачі».
07.30 Репортер бізнес.
07.50 Серіал «Сто добрих справ Едді Макдауда».
08.30, 09.00 Репортер.
09.05 Серіал «Маросейка, 12».
10.20 Худ. фільм «Мрія Попелюшки».
12.05 Модне здоров'я.
12.15 «Вікна» із Д. Нагієвим.
13.20 Худ. фільм «Майже людина».
15.10 Мультсеріал «Скубі Ду шоу».
15.35 Мультсеріал «Ракети».
16.00 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».
16.20 Серіал «Бунтівний шлях».
17.15 Серіал «Сто добрих справ Едді Макдауда».
18.10 Серіал «Дикий янгол».
19.00 Репортер.
19.25 Погода.
19.30 Один за всіх.
20.35 Худ. фільм «Висока напруга».
22.20 Кунсткамера.
23.15 Репортер.
23.35 Погода.
23.40 Зона ночі.
00.10 Серіал «Латинський коханець».
01.25 Служба розшуку дітей.
01.30 Зона ночі.
01.35 Худ.фільм «Смертельне падіння».▲
03.15 Зона ночі.
03.20 Серіал «Латинський коханець».
04.15 Зона ночі.
04.20 Кунсткамера.
04.55 Зона ночі.
05.00 Худ.фільм «Смертельне падіння».▲
06.30 Худ.фільм «Майже людина».

ПЕРШИЙ КАНАЛ. ВСЕСВІТНЯ МЕРЕЖА

07.00 Новини.
07.20 Худ. фільм «Годинник зупинився опівночі».
09.00 Новини (із субтитрами).
09.20 Худ. фільм «Три плюс два».
10.40 Смак.
11.00 Новини (із субтитрами).
11.10 Серіал «Берег мрії».
12.00 Худ. фільм «Людина, яка брала інтерв'ю».
13.40 Церемонія «Національна гордість Росії».
14.40 Мультсеанс.
15.00 Театралізований гала-концерт «Хай буде мир!».
17.00 Новини.
17.10 Святковий концерт.
20.00 Час.
20.30 Поле чудес.
21.40 Ювілейний концерт А. Макаревича.
23.00 Основний інстинкт.
00.00 Худ. фільм «Атлантида».
01.40 Худ. фільм «Гаряча точка».
03.20 Худ. фільм «Українська вендета».
05.00 Серіал «Берег мрії».
05.40 Худ. фільм «Виправленому вірити».

РТР

04.50 Худ. фільм «Ходіння за три моря».
07.10 Мультфільм «Малюк і Карлсон».
07.30 Худ. фільм «Катерина Вороніна».
09.25 Ювілейний концерт, присвячений 75-літтю Ансамблю пісні і танцю ім. О. Александрова.
11.10 Худ. фільм «Афоня».
13.00 Вісті.
13.20 «Містечко». Дайджест.
13.50 Творчий вечір І. Крутого.
17.10 Худ. фільм «Джентльмени удачі».
19.00 Вісті.
19.25 «Юрмалина-2003». Частина 1.
21.25 Худ. фільм «Заздрість богів».
00.10 Худ. фільм «Нікита»
02.30 Агентство самотніх серць.
02.55 Серіал «Янголи Чарлі»
03.50 Канал «Євроньюс».

РТР «Планета»

07.00 Худ. фільм «Майор «Вихор». 1 серія.
08.05 Театр на екрані. «Одне цілковито щасливе село».
10.15 Серіал «Ундина».
11.05 Паризький часопис.
11.30 Худ. фільм «Сімейна мелодрама».
12.40 Вісті-спорт.
12.50 Худ. фільм «Майор «Вихор». 1 серія.
14.00 Вісті.
14.15 Надбання республіки.
14.30 Чорні діри. Білі плями.
15.10 Оркестрова яма.
15.50 Будинок актора.
16.30 Худ. фільм «Мандрівні зірки».
18.45 Сериал «FM і хлопці».
19.15 Серіал «Дикий янгол».
20.00 Вісті.
20.25 Інтер@ктив.
20.55 Ювілейний концерт Б. Гребенщикова.
23.05 Худ. фільм «Берег порятунку».
01.15 Лінія життя. М. Богословський.
02.05 Серіал «Дикий янгол».
02.50 Вісті-спорт.
03.00 Вісті.
03.30 «Містечко». Дайджест.
03.55 Ювілейний концерт Б. Гребенщикова.
06.05 Блеф-клуб.
06.45 Хроніки XX сторіччя.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00-09.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Одвічні істини.
09.15, 09.55, 15.10, 17.25, 18.20, 01.20 Погода.
09.20 Для тих, хто вдома.
09.35 Ситуація.
09.45 Вісті.
10.00 День уряду у Верховній Раді.
13.00 Форсаж.
13.25 Телевізійна служба «Милосердя».
13.45 Духовний вісник.
14.05 Для тих, хто вдома.
14.20 Закон є закон.
14.30 «Крила духовності». До 140-річчя від дня народження Б. Грінченка.
15.00 Вісті.
15.20 Хто в домі хазяїн? ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»
16.00 Мультсеріал «Загублений світ».
16.25 Студія «5». ***
16.55 Закон є закон.
17.05 Театральна афіша.
17.30 Право.
18.00 Межа.
18.25 Саме той.
18.45 Вісті. Діловий світ.
19.05 Баскетбол. Євроліга ФІБА. БК «Київ» — «Аріс Тессалоніки» (Греція). У перерві — Закон є закон, Служба розшуку дітей.
20.50 Лотерея «Кено».
21.00 Вісті.
21.30 Футбол. Ліга чемпіонів. «Спарта» (Прага) — «Лаціо» (Рим).
23.40-01.18 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 Футбол. Ліга чемпіонів. Огляд матчів.
02.25 Футбольні діалоги.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2 ОСВІТНІЙ КАНАЛ

10.10 Цей день в історії.
10.15 Французька година. Урок № 14.
УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.00 «Літературна Одеса. Театр».
11.15 «Їм сниться Україна».
11.30 «Міжсезоння». За участю Героя України Р.Кириченко та заслуженого лікаря Кримської АР М.Сакуна.

КДРТРК

12.00 За київським часом.
12.10 Медичний центр «Довіра».
12.15 Хіт-базар.
12.45 Лікар Роман Довженко рекомендує.
12.50 Музичні історії.
13.15 Краса і здоров'я.
13.20 Новобудова.
13.30 За київським часом.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02 ТСН.
07.30 Серіал «Бідна Настя».
09.00 Велике прання.
14.00 Серіал «Люба, я зменшив дітей».
14.55 СВ-шоу.
15.30 Серіал «Друзі».
16.00 Хочу і буду.
16.35 Серіал «Інше життя».
17.40 Велике прання.
18.35 Серіал «Бідна Настя».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 ТСН. Погода.
20.15 Серіал «Інше життя».
21.20 Серіал «Литовський транзит».
22.20 Подвійний доказ. «Катування в міліції».
23.20 Серіал «Секс і місто».
23.55 ТСН.
00.15 Служба розшуку дітей.
00.20 Серіал «Веселий гурт».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00 Новини.
06.05 Мультфільм.
06.25 Мелорама.
07.00 Подробиці. Економічний огляд.
07.10 Новини.
07.20 Сім'я від А до Я.
07.50 Абетка-малятко.
08.00 Новини.
08.20 Народна платформа.
08.25 Серіал «Інструктор».
09.00 Новини.
09.30 Смачно з Б. Бурдою.
10.10 Мультфільм.
10.20 Післязавтра.
10.55 Серіал «Під дахами великого міста».
12.00 Новини.
12.15 Країна порад .
13.05 Серіал «Пекло у раю».
13.55 Я все про Вас знаю.
14.50 Дійові особи.
15.00 Новини.
15.15 Серіал «Будемо знайомі!».▲
15.50 Мультфільм.
16.05 Серіал «Next-3».
17.00 Серіал «Сімейні пута».
18.00 Новини.
18.05 Народна платформа.
18.10 Серіал «Троє проти всіх».
19.05 Ключовий момент.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.35 Серіал «Next-3».
21.35 Серіал «Інструктор».
22.40 Дійові особи.
23.05 «Бодаберське повстання». Спецпроект К. Стогнія.
23.45 Подробиці. Підсумки дня.
00.10 Перша експедиція.
01.15 Серіал «ФБР. Елітний підрозділ».▲
02.55 Погода.
03.05 Худ.фільм «Доки нас не розлучить убивство».▲
04.40 Серіал «Під дахами великого міста».
05.30 Серіал «Метушливе місто-4».
05.50 Мультфільми для дорослих.

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.40 Серіал «Досьє детектива Рокфорда».
06.30 300 сек/год.
06.40 Мультсеріал «Справжні монстри».
07.10 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».
07.35 Погода.
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
07.55 Спорт.
08.00 300 сек/год.
08.05 Гумористичний коктейль.
08.40 Погода.
08.45 Факти. Ранок.
09.00 Спорт.
09.05 Кримінальні історії.
09.45 Серіал «Мисливець за старовиною-2».
10.45 Дівочі сльози.
11.40 Серіал «Графиня де Монсоро».
12.45 Факти. День.
13.15 Худ. фільм «Смертельний рейс».
15.00 Мультсеріал «Невгамовні».
15.20 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».
15.50 Мультсеріал «Чарівний світ Текса Ейворі».
16.15 Серіал «Кенан і Кел».
16.45 Серіал «Мисливець за старовиною-2».
17.45 Дівочі сльози.
18.35 Погода.
18.45 Факти. Вечір.
19.05 Обережно, модерн!
19.45 Худ. фільм «Команда».
21.35 Погода.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.10 Худ. фільм «Сліпий терор».
23.55 Серіал «Графиня де Монсоро».
00.55 «Третя зміна» представляє: худ. фільм «Силует».▲ 02.40 Худ. фільм «Війна. На західному напрямку». 1 серія. Обережно, модерн!

СТБ

06.35 Прогноз погоди.
06.40 Худ. фільм «Убити «Шакала».▲
08.00 Вікна. Бізнес.
08.20 Прогноз погоди.
08.25 Ні хвоста, ні луски.
08.50 Вікна. Столиця.
09.00 «Маски-шоу». Найкраще.
09.30 Серіал «Чортеня».
10.30 Серіал «Бержерак».
11.35 Заборонена зона.
12.40 Худ. фільм «Вільний вітер».
14.00 Вікна. Новини.
14.10 Голод.
15.15 Худ. фільм «Убити «Шакала».▲
16.50 Серіал «Карабінери».
18.00 Вікна. Кримінал.
18.10 Вікна. Столиця.
18.20 «Маски-шоу». Найкраще.
19.00 Заборонена зона.
20.00 Голод.
21.00 Вікна. Новини.
21.20 Вікна. Спорт.
21.35 Прогноз погоди.
21.40 Вікна. Бізнес.
22.00 Худ. фільм «Мить потому».▲
23.50 «Маски-шоу». Найкраще.
00.20 Вікна. Опівночі.
00.35 Прогноз погоди.
00.40 Серіал «Карабінери».
01.45 Худ. фільм «Вільний вітер».
02.50 Худ. фільм «Як зробити з дружини чудовисько».■
04.25 Вікна. Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.20 Модне здоров'я.
06.25, 06.35, 07.10, 07.40, 08.20, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.50 Мультсеріал «Оггі і кукарачі».
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Серіал «Сто добрих справ Едді Макдауда».
08.30, 09.00 Репортер.
09.05 Серіал «Маросейка, 12».
10.05 Худ. фільм «Запах убивства».▲
11.50 Модне здоров'я.
11.55 «Вікна» із Д. Нагієвим.
13.00 Худ. фільм «Ураганний вітер на Ямайці».
15.00 Мультсеріал «Му іЦипа».
15.15 Мультсеріал «Скубі Ду шоу».
15.45 Мультсеріал «Ракети».
16.10 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».
16.30 Серіал «Бунтівний шлях».
17.25 Серіал «Сто добрих справ Едді Макдауда».
18.15 Серіал «Дикий янгол».
19.00 Репортер.
19.25 Погода.
19.35 Серіал «Маросейка, 12».
20.30 Кунсткамера the best.
21.05 «Вікна» із Д. Нагієвим.
22.10 Худ. фільм «Медовий місяць на Гавайях».
00.00 Репортер.
00.15 Погода.
00.25 Зона ночі.
00.25 Худ.фільм «Вхід — долар, вихід — два».▲
02.15 Зона ночі.
02.45 Серіал «Рятувальники».
03.30 Зона ночі.
03.35 Худ. фільм «Ураганний вітер на Ямайці».
05.15 Зона ночі.
05.20 Серіал «Дикий янгол».
06.00 Зона ночі.
06.05 Мультфільми.

ПЕРШИЙ КАНАЛ. ВСЕСВІТНЯ МЕРЕЖА

07.00 Новини.
07.10 Телеканал «Добрий ранок».
08.00 Новини.
08.10 Телеканал «Добрий ранок».
09.00 Серіал «Інспектор Деррик».
10.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00 Новини (із субтитрами).
11.20 Серіал «Берег мрії».
12.10 Людина і закон.
12.50 Російський екстрим.
13.20 Місто жінок.
14.00 Новини (із субтитрами).
14.20 Худ. фільм «Любов на замовлення».
15.40 Худ. фільм «Теща».
17.00 Новини.
17.30 «Кумири». В. Зельдін.
18.00 Велике прання.
19.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.35 Серіал «Дільниця».
21.40 Жарт за жартом.
22.20 Серіал «Вільна жінка». 2 серія.
23.30 Кримінальна Росія. «Козаки-розбійники». Частина 2.
00.00 Час.
00.30 На футболі.
00.50 Серіал «Квиток до Риги».
02.00 Новини.
02.05 Худ. фільм «Любов на замовлення».
03.20 Жарт за жартом.
03.50 Серіал «Берег мрії».
04.00 Новини.
04.05 Серіал «Берег мрії».
04.40 Велике прання.
05.20 «Кумири». В. Зельдін.
06.00 Серіал «Інспектор Деррик».

РТР

04.00 Добрий ранок, Росіє!
07.45 Серіал «Лінії долі».
08.45 «Не скуЧАЙ!» с М. Євдокимовим.
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00 Вісті.
10.30 Вісті-Москва.
10.50 Коротке замикання.
11.50 Серіал «Врятувати і вижити».
12.50 Вісті. Чергова частина.
13.00 Вісті.
13.10 Вісті-Москва.
13.30 Що хоче жінка.
14.30 Серіал «Право на захист».
15.30 Вісті. Чергова частина.
15.40 Вісті-Москва.
16.00 Вісті.
16.10 Приватне життя.
17.05 Серіал «Ундина».
18.00 Серіал «Російські амазонки».
19.00 Вісті.
19.30 Вісті-Москва.
19.50 На добраніч, малюки!
19.55 Серіал «Лінії долі».
21.00 Серіал «Врятувати і вижити».
22.00 Вісті+.
22.20 Народний артист.
22.30 Вісті. Чергова частина.
22.45 Серіал «Наполеон»
00.45 Дорожній патруль.
01.00 Гаряча десятка.
02.00 Агентство самотніх серць.
02.25 Серіал «Янголи Чарлі»
03.20 Канал «Євроньюс».
03.45 Вісті. Чергова частина.

РТР «Планета»

07.00 Добрий ранок, Росія!
10.15 Серіал «Ундина».
11.00 Вісті.
11.30 Вісті-Москва.
11.45 Гег.
12.00 Серіал «Лінії долі».
12.45 Вісті-спорт.
12.55 Що хоче жінка.
13.40 Новини культури.
14.00 Вісті.
14.10 Вісті-Москва.
14.30 Приватне життя.
15.15 Док. серіал «Ордени минулої країни». Морські нагороди.
15.40 Коротке замикання.
16.30 Вісті-спорт.
16.40 Вісті-Москва.
17.00 Вісті.
17.10 Худ. фільм «Аферисти».
18.30 Мультфільм «Відчайдушний кіт Васько».
18.40 Сериал «FM і хлопці».
19.15 Серіал «Дикий янгол».
20.00 Вісті.
20.30 Вісті-Москва.
20.45 Новини культури.
21.05 Паризький часопис.
21.30 Серіал «Ундина».
22.15 Серіал «Лінії долі».
23.00 Вісті+.
23.20 Худ. фільм «Вербувальник».
00.50 Партитури не горять.
01.15 Новини культури.
01.40 Нічний пол.
02.05 Серіал «Дикий янгол».
02.50 Вісті-спорт.
03.00 Вісті.
03.30 Вісті-Москва.
03.50 Серіал «Ундина».
04.35 Серіал «Лінії долі».
05.20 Худ. фільм «Вербувальник».
06.45 Хроніки XX сторіччя.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00-09.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Одвічні істини.
09.15, 11.10, 13.55, 15.10, 15.55, 17.25, 18.45, 21.20, 01.20 Погода.
09.50 Док. фільм.
10.45 Служба розшуку дітей.
11.00 Вісті.
11.15 Для тих, хто вдома.
11.30 Аудієнція. Народний артист Росії М. Караченцов.
12.10 Урок англійської мови № 13.
12.30 Вітаю вас...
13.00 «Сільський час» з К. Вороненко.
13.50 Абетка безпеки.
14.00 Для тих, хто вдома.
14.15 Закон є закон.
14.20 Служба розшуку дітей.
14.30 Дитячий фестиваль естрадного мистецтва «Веселі канікули осені-2003». Частина 1.
15.00 Вісті.
15.20 Крок до зірок. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5».
16.00 Мультсеріал «Загублений світ».
16.25 Студія «5».
16.55 Закон є закон.
17.05 Народна служба порятунку — 01.
17.30 Телефон податкової служби — 007.
18.00 Есе В. Скуратівського «Бачу землю».
18.20 Зелений коридор.
18.50 Вісті. Діловий світ.
19.10 Саме той.
19.30 Закон є закон.
19.35 Концертна програма «Галерея».
20.05 Запитайте міністра. Мінстр економіки В. Хорошковський.
20.35 Вечірня казка.
20.40 Суперлото, Кено.
20.50 Мегалот.
21.00 Вісті.
21.30 Футбол. Ліга чемпіонів. «Динамо» (Київ, Україна) — «Інтер» (Мілан, Італія).
23.40-01.18 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ (НІЧНИЙ КАНАЛ)

01.25 Футбол. Ліга чемпіонів. Огляд матчів.

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2 ОСВІТНІЙ КАНАЛ

10.10 Цей день в історії.
10.15 Німецька мова. Урок №14.
10.50 Вихід поряд. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.00 Гектор Берліоз. «Ромео та Джульєтта». До 200-річчя від дня народження композитора Частина 1. Вступне слово доктора мистецтвознавства М.Черкашиної.
11.50 «Монастир».

КДРТРК

12.00 За київським часом.
12.10 Світ авіації і туризму.
12.50 Лікар Роман Довженко рекомендує.
12.55 Люди і долі.
13.25 Краса і здоров'я.
13.30 За київським часом.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02 ТСН.
07.30 Серіал «Бідна Настя».
09.00 Велике прання.
14.00 Серіал «Люба, я зменшив дітей».
14.55 СВ-шоу.
15.30 Серіал «Друзі».
16.05 Хочу і буду.
16.35 Серіал «Інше життя».
17.40 Велике прання.
18.35 Серіал «Бідна Настя».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 ТСН. Погода.
20.15 Серіал «Інше життя».
21.20 Серіал «Литовський транзит».
22.20 Без табу з О. Герасим'юк.
23.15 Серіал «Секс і місто».
23.50 ТСН.
00.10 Служба розшуку дітей.
00.15 Серіал «Литовський транзит».
01.10 Серіал «Веселий гурт».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00 Новини.
06.05 Мультфільм.
06.25 Бадьорого ранку!
07.00 Подробиці. Економічний огляд.
07.10 Новини.
07.25 Англійський алфавіт для дітей.
07.35 Абетка-малятко.
07.45 Арифметика— малятко.
08.00 Новини.
08.20 Народна платформа.
08.25 Серіал «Інструктор».
09.00 Новини.
09.30 Ключовий момент.
10.20 Справжній детектив. «По той бік фронту».
10.55 Серіал «Під дахами великого міста».
12.00 Новини.
12.15 Країна порад.
13.05 Серіал «Пекло у раю».
13.55 Я все про Вас знаю.
14.50 Дійові особи.
15.00 Новини.
15.15 Серіал «Будемо знайомі!».▲
15.50 Мультфільм.
16.05 Серіал «Next-3».
17.00 Серіал «Сімейні пута».
18.00 Новини.
18.05 Народна платформа.
18.10 Серіал «Троє проти всіх».
19.05 Моя сім'я.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.35 Серіал «Next-3».
21.35 Серіал «Інструктор».
22.40 Дійові особи.
23.05 Золотий Гусак-шоу.
23.40 Молодіжний мультзбірник «Масяня».
23.50 Подробиці. Підсумки дня.
00.15 Київ-Трофі: дорога додому.
00.50 Серіал «ФБР. Елітний підрозділ».▲
02.35 Погода.
02.45 Худ. фільм «Я тебе втрачаю».
04.25 Серіал «Під дахами великого міста». Заключна серія.
05.15 Серіал «Метушливе місто-4».

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.40 Серіал «Досьє детектива Рокфорда».
06.30 Служба розшуку дітей.
06.35 300 сек/год.
06.40 Мультсеріал «Справжні монстри».
07.10 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».
07.35 Погода.
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
07.55 Спорт.
08.00 300 сек/год.
08.05 Обережно, модерн!
08.40 Погода.
08.45 Факти. Ранок.
09.00 Спорт.
09.05 Кримінальні історії.
09.45 Серіал «Мисливець за старовиною-2».
10.45 Дівочі сльози.
11.40 Серіал «Графиня де Монсоро».
12.45 Факти. День.
13.10 Худ. фільм «Команда».
15.00 Мультсеріал «Невгамовні».
15.20 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».
15.50 Мультсеріал «Чарівний світ Текса Ейвори».
16.15 Серіал «Кенан і Кел».
16.45 Серіал «Мисливець за старовиною-2».
17.45 Дівочі сльози.
18.35 Погода.
18.45 Факти. Вечір.
19.05 Обережно, модерн!
19.45 Худ. фільм «Смертельна гра».
21.35 Погода.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.10 Худ. фільм «Силует».▲
23.55 Серіал «Графиня де Монсоро».
00.55 «Третя зміна» представляє: худ. фільм «Приватне розслідування».▲ 02.55 Худ. фільм «Війна. На західному напрямку». 2 серія. Обережно, модерн!

СТБ

06.25 Прогноз погоди.
06.30 Худ. фільм «Аферисти».
08.00 Вікна. Бізнес.
08.20 Прогноз погоди.
08.25 Х-пансія.
08.50 Вікна. Столиця.
09.00 «Маски-шоу». Найкраще.
09.35 Серіал «Чортеня».
10.30 Серіал «Бержерак».
11.35 Заборонена зона.
12.30 Худ. фільм «Аферисти».
14.00 Вікна. Новини.
14.10 Голод.
15.05 Худ. фільм «Велика Беке».▲
16.55 Серіал «Карабінери».
18.00 Вікна. Кримінал.
18.10 Вікна. Столиця.
18.20 «Маски-шоу». Найкраще.
19.00 Заборонена зона.
20.00 Голод.
21.00 Вікна. Новини.
21.20 Вікна. Спорт.
21.35 Прогноз погоди.
21.40 Вікна. Бізнес.
22.00 Худ. фільм «Як зробити з дружини чудовисько».■
23.55 «Маски-шоу». Найкраще.
00.25 Вікна. Опівночі.
00.40 Прогноз погоди.
00.45 Серіал «Карабінери».
01.50 Худ. фільм «Велика Беке».▲
03.35 Вікна. Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.20 Модне здоров'я.
06.25, 06.35, 07.10, 07.40, 08.20, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.50 Мультсеріал «Оггі і кукарачі».
07.30 Репортер-бізнес.
07.50 Серіал «Сто добрих справ Едді Макдауда».
08.30, 09.00 Репортер.
09.05 Серіал «Маросейка, 12».
10.05 Худ.фільм «Медовий місяць на Гавайях».
11.50 Модне здоров'я.
11.55 «Вікна» із Д. Нагієвим.
13.05 Худ. фільм «Брати лісу».
14.50 Мультсеріал «Му і Ципа».
15.10 Мультсеріал «Скубі Ду шоу».
15.35 Мультсеріал «Ракети».
16.00 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».
16.25 Серіал «Бунтівний шлях».
17.20 Серіал «Сто добрих справ Едді Макдауда».
18.10 Серіал «Дикий янгол».
19.00 Репортер.
19.25 Погода.
19.35 Серіал «Маросейка, 12».
20.30 Кунсткамера the best.
21.05 «Вікна» із Д. Нагієвим.
22.10 Худ. фільм «Мій шофер».
00.00 Репортер.
00.20 Погода.
00.25 Зона ночі.
00.30 Служба розшуку дітей.
00.35 Худ. фільм «Джек — медвежа».▲
02.25 Зона ночі.
02.50 Серіал «Рятувальники».
03.45 Зона ночі.
03.50 Худ.фільм «Брати лісу».
05.15 Зона ночі.
05.20 Серіал «Дикий янгол».
06.00 Зона ночі.
06.05 Мультфільми.

ПЕРШИЙ КАНАЛ. ВСЕСВІТНЯ МЕРЕЖА

07.00 Новини.
07.10 Телеканал «Добрий ранок».
08.00 Новини.
08.10 Телеканал «Добрий ранок».
09.00 Серіал «Інспектор Деррик».
10.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00 Новини (із субтитрами).
11.20 Серіал «Берег мрії».
12.00 Чекай на мене.
12.50 Містика Каталонії.
13.20 Місто жінок.
14.00 Новини (із субтитрами).
14.20 Худ. фільм «Очманіла баба».
15.50 Серіал «Дільниця».
17.00 Новини.
17.30 Сміхопанорама.
17.50 Велике прання.
19.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.35 Серіал «Дільниця».
21.40 Жарт за жартом.
22.10 Серіал «Вільна жінка». 3 серія.
23.20 Таємниці сторіччя. «Зашифрована війна». 2 серія.
00.10 Час.
00.30 Док.фільм «Андрію Макаревичу — 50. Тут і зараз».
01.20 Серіал «Общага».
02.00 Новини.
02.05 Серіал «Общага».
02.20 Худ. фільм «Очманіла баба».
04.00 Новини.
04.05 Серіал «Берег мрії».
04.50 «Непутні нотатки» із Д. Криловим.
05.00 Серіал «Ростов-Тато». «Чоловіки його жінки».
06.00 Серіал «Інспектор Деррик».

РТР

04.00 Добрий ранок, Росіє!
07.45 Серіал «Лінії долі».
08.45 Сам собі режисер.
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00 Вісті.
10.30 Вісті-Москва.
10.50 Коротке замикання.
11.50 Серіал «Врятувати і вижити».
12.50 Вісті. Чергова частина.
13.00 Вісті.
13.10 Вісті-Москва.
13.30 Що хоче жінка.
14.30 Серіал «Право на захист».
15.30 Вісті. Чергова частина.
15.40 Вісті-Москва.
16.00 Вісті.
16.10 Приватне життя.
17.05 Серіал «Ундина».
18.00 Серіал «Російські амазонки».
19.00 Вісті.
19.30 Вісті-Москва.
19.50 На добраніч, малюки!
19.55 Серіал «Лінії долі».
21.00 Серіал «Врятувати і вижити».
22.00 Вісті+.
22.20 Народний артист.
22.30 Вісті. Чергова частина.
22.45 Серіал «Наполеон»
00.45 Сінеманія.
01.15 Дорожній патруль.
01.35 Агентство самотніх серць.
02.00 Серіал «Янголи Чарлі»
02.55 Канал «Євроньюс».
03.45 Вісті. Чергова частина.

РТР «Планета»

07.00 Добрий ранок, Росія!
10.15 Серіал «Ундина».
11.00 Вісті.
11.30 Вісті-Москва.
11.45 Колосальне господарство.
12.00 Серіал «Лінії долі».
12.45 Вісті-спорт.
12.55 Що хоче жінка.
13.40 Новини культури.
14.00 Вісті.
14.10 Вісті-Москва.
14.30 Приватне життя.
15.15 Док. серіал «Ордена минулої країни». Орден «Материнська слава».
15.40 Коротке замикання.
16.30 Вісті-спорт.
16.40 Вісті-Москва.
17.00 Вісті.
17.10 Худ. фільм «Вербувальник».
18.40 Серіал «FM і хлопці».
19.15 Серіал «Дикий янгол».
20.00 Вісті.
20.30 Вісті-Москва.
20.45 Новини культури.
21.05 Хто ми?
21.30 Серіал «Ундина».
22.15 Серіал «Лінії долі».
23.00 Вісті+.
23.20 Худ. фільм «Любов на замовлення».
00.35 Док. фільм.
00.50 Театр одного актора. В. Набоков. «Казка».
01.15 Новини культури.
01.40 Нічний пол.
02.05 Серіал «Дикий янгол».
02.50 Вісті-спорт.
03.00 Вісті.
03.30 Вісті-Москва.
03.50 Серіал «Ундина».
04.35 Серіал «Лінії долі».
05.20 Худ. фільм «Любов на замовлення».
06.45 Хроніки XX сторіччя.

ПЕРШИЙ КАНАЛ УТ

06.00-09.00 ТРК «Ера».

ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ

09.05 Одвічні істини.
09.15, 11.10, 14.55, 17.25, 20.30 Погода.
09.20 Для тих, хто вдома.
09.50 Б. Гмиря. До 100-річчя від дня народження.
10.40 Служба розшуку дітей.
10.45 Абетка безпеки.
11.00 Вісті.
11.15 Для тих, хто вдома.
11.30 Бути жінкою.
12.05 Урок французької мови № 13.
12.25 Вітаю вас...
12.50 Телефортуна.
13.25 Чорноморський лоцман.
13.50 «Classic-прем'єр» з Т. Мiленiною.
14.20 Для тих, хто вдома.
14.35 Закон є закон.
14.40 Служба розшуку дітей.
15.00 Вісті.
15.10 Подорож у дитинство.
15.30 Дитячий фестиваль естрадного мистецтва «Веселі канікули осені-2003». Частина 2. ЮНАЦЬКО-МОЛОДІЖНА СТУДІЯ «5»
16.00 Мультсеріал «Загублений світ».
16.25 Студія «5».
16.55 Закон є закон.
17.00 Грані пізнання.
17.35 За великим рахунком.
18.00 Авторська програма Л. Лисенко «Не все так погано...».
18.30 Енергетичне поле.
18.50 Вісті. Діловий світ.
19.10 Саме той.
19.30 Закон є закон.
19.40 Серіал «Утрьох по життю». 1 серія.
20.40 Вечірня казка.
20.50 Лотерея «Кено».
21.00 Вісті.
21.25 Діловий світ.
21.30 Мас-медіа.
21.35 Тема дня.
21.45 Світ спорту.
21.55 Ситуація.
22.00 Вісті.
22.05 Авторська програма О. Савенка «ЧетверТа влада».
22.40 Експосвіт.
23.00-01.18 ТРК «Ера».

ДРУГИЙ КАНАЛ УТ

УТ-2 ОСВІТНІЙ КАНАЛ

10.10 Цей день в історії.
10.15 Урок англійської мови № 14.
10.30 Освітянські новини.
10.40 Наша мова. УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ «КУЛЬТУРА»
11.00 Гектор Берліоз. «Ромео та Джульєтта». Частина 2.
11.30 Прем'єра. «Молодість-XXXIII». Частина 1.

КДРТРК

12.00 За київським часом.
12.15 Київ діловий.
12.45 Естафета.
13.00 Ліки майбутнього.
13.15 Краса і здоров'я.
13.20 Новобудова.
13.30 За київським часом.

КАНАЛ «1+1»

07.00, 08.30 Сніданок з «1+1».
07.02 ТСН.
07.30 Серіал «Бідна Настя».
09.00 Велике прання.
14.00 Серіал «Люба, я зменшив дітей».
14.55 СВ-шоу.
15.35 Серіал «Друзі».
16.05 Хочу і буду.
16.35 Серіал «Інше життя».
17.40 Велике прання.
18.35 Серіал «Бідна Настя».
19.30 ТСН.
20.00 ТСН. Проспорт.
20.10 ТСН. Погода.
20.15 Серіал «Інше життя».
21.20 Серіал «Литовський транзит».
22.25 Я так думаю. «Як заробити гроші?».
23.20 Серіал «Секс і місто».
23.55 ТСН.
00.10 Серіал «Литовський транзит».

ТРЕТІЙ КАНАЛ УТ

«ІНТЕР»

06.00 Новини.
06.05 Камера сміху.
06.40 Мультфільм.
07.00 Подробиці. Економічний огляд.
07.10 Новини.
07.25 Англійський алфавіт для дітей.
07.35 Абетка-малятко.
07.45 Арифметика-малятко.
08.00 Новини.
08.20 Народна платформа.
08.25 Серіал «Інструктор».
09.00 Новини.
09.40 Караоке на майдані.
10.20 Все для тебе.
10.55 Серіал «Під дахами великого міста». Заключная серія.
12.00 Новини.
12.15 Країна порад.
13.05 Серіал «Пекло у раю».
13.55 Я все про Вас знаю.
14.50 Дійові особи.
15.00 Новини.
15.15 Шанс.
16.05 Серіал «Next-3».
17.05 Серіал «Сімейні пута».
18.00 Новини.
18.05 Народна платформа.
18.10 Серіал «Троє проти всіх».
19.10 «Джентльмен-шоу» та зірки гумору.
20.00 Інформаційний канал «Подробиці».
20.35 Серіал «Next-3». Заключна серія.
21.35 Серіал «Інструктор».
22.40 Перехрестя кохання.
23.45 Подробиці. Підсумки дня.
00.10 Перша експедиція.
01.25 Погода.

ICTV

05.00 Ранкова музика.
05.40 Серіал «Досьє детектива Рокфорда».
06.30 300 сек/год.
06.40 Мультсеріал «Справжні монстри».
07.10 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».
07.35 Погода.
07.45 Факти. Ранок.
07.50 Ділові факти.
07.55 Спорт.
08.00 300 сек/год.
08.05 Обережно, модерн!
08.40 Погода.
08.45 Факти. Ранок.
09.00 Спорт.
09.05 Кримінальні історії.
09.45 Серіал «Мисливець за старовиною-2».
10.45 Дівочі сльози.
11.40 Серіал «Графиня де Монсоро».
12.45 Факти. День.
13.10 Худ. фільм «Смертельна гра».
15.00 Мультсеріал «Невгамовні».
15.20 Мультсеріал «Сучасне Роккове життя».
15.50 Мультсеріал «Чарівний світ Текса Ейвори».
16.15 Серіал «Кенан і Кел».
16.45 Серіал «Мисливець за старовиною-2».
17.45 Дівочі сльози.
18.35 Погода.
18.45 Факти. Вечір.
19.05 Обережно, модерн!
19.35 Худ. фільм «Остання втеча».
21.35 Погода.
21.45 Факти. Підсумок дня.
22.05 Спорт.
22.10 Кримінальні історії.
22.40 Худ. фільм «Приватне розслідування».▲
00.40 Серіал «Графиня де Монсоро».
01.40 «Третя зміна» представляє: худ. фільм «Крокодил-2».▲ 03.20 Худ. фільм «Війна. На західному напрямку». 3 серія.

СТБ

06.20 Прогноз погоди.
06.25 Худ. фільм «Футболіст».
08.00 Вікна. Бізнес.
08.20 Прогноз погоди.
08.25 Не — провінція.
08.50 Вікна. Столиця.
09.00 «Маски-шоу». Найкраще.
09.30 Серіал «Чортеня».
10.25 Серіал «Бержерак».
11.25 Заборонена зона.
12.20 Худ. фільм «Футболіст».
14.00 Вікна. Новини.
14.10 Голод.
15.05 Худ. фільм «Велика Беке».▲
16.55 Серіал «Карабінери».
18.00 Вікна. Кримінал.
18.10 Вікна. Столиця.
18.20 «Маски-шоу». Найкраще.
19.00 Заборонена зона.
20.00 Голод.
21.00 Вікна. Новини.
21.20 Вікна. Спорт.
21.35 Прогноз погоди.
21.40 Вікна. Бізнес.
22.00 Худ. фільм «Проклята ріка».▲
23.55 «Маски-шоу». Найкраще.
00.25 Вікна. Опівночі.
00.40 Прогноз погоди.
00.45 Серіал «Карабінери».
01.55 Худ. фільм «Велика Беке».▲
03.35 Вікна. Кримінал.

НОВИЙ КАНАЛ

06.20 Модне здоров'я.
06.25, 06.35, 07.10, 07.40, 08.20, 08.40 Підйом.
06.30 Репортер.
06.50 Мультсеріал «Оггі і кукарачі».
07.30 Репортер бізнес.
07.50 Серіал «Сто добрих справ Едді Макдауда».
08.30, 09.00 Репортер.
09.05 Серіал «Маросейка, 12».
10.05 Худ. фільм «Мій шофер».
11.55 Модне здоров'я.
12.00 «Вікна» із Д. Нагієвим.
13.10 Худ. фільм «Знову молодий».
14.55 Мультсеріал «Му і Ципа».
15.15 Мультсеріал «Скубі Ду шоу».
15.40 Мультсеріал «Ракети».
16.05 Мультсеріал «Пригоди Дигимонів».
16.25 Серіал «Бунтівний шлях».
17.20 Серіал «Сто добрих справ Едді Макдауда».
18.15 Серіал «Дикий янгол».
19.00 Репортер.
19.25 Погода.
19.35 Серіал «Маросейка, 12».
20.30 Кунсткамера the best.
21.05 «Вікна» із Д. Нагієвим.
22.10 Худ. фільм «Мрія Попелюшки».
00.00 Репортер.
00.20 Швидкий гол.
00.25 Погода.
00.35 Зона ночі.
00.40 Худ. фільм «Третій зайвий».▲
02.10 Зона ночі.
02.40 Серіал «Латинський коханець».
03.35 Зона ночі.
03.40 Худ. фільм «Знову молодий».
05.05 Зона ночі.
05.10 Серіал «Дикий янгол».
05.50 Зона ночі.
05.55 Мультфільми.

ПЕРШИЙ КАНАЛ. ВСЕСВІТНЯ МЕРЕЖА

07.00 Новини.
07.10 Телеканал «Добрий ранок».
08.00 Новини.
08.10 Телеканал «Добрий ранок».
09.00 Серіал «Інспектор Деррик».
10.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
11.00 Новини (із субтитрами).
11.20 Серіал «Берег мрії».
12.10 Таємниці сторіччя. «Зашифрована війна». 2 серія.
12.50 «Непутні нотатки» із Д. Криловим.
13.10 Місто жінок.
14.00 Новини (із субтитрами).
14.20 Худ. фільм «Куди він поділяться!».
15.50 Серіал «Дільниця».
17.00 Новини.
17.30 Мультсеанс.
17.50 Останній герой.
19.00 Серіал «Земля любові, земля надії».
20.00 Час.
20.30 Серіал «Дільниця».
21.50 Що? Де? Коли?
23.10 Серіал «Вільна жінка». Заключна серія.
00.20 Док.фільм «Один день Олександра Солженіцина».
00.50 Серіал «Общага».
02.00 Худ. фільм «Куди він поділяться!».
03.30 Жарт за жартом.
04.00 Серіал «Берег мрії».
04.50 Велике прання.
05.30 Док. фільм «Один день Олександра Солженіцина».
06.00 Серіал «Інспектор Деррик».

РТР

04.00 Добрий ранок, Росіє!
07.45 Серіал «Лінії долі».
08.45 Аншлаг.
09.45 Вісті. Чергова частина.
10.00 Вісті.
10.30 Вісті-Москва.
10.50 Коротке замикання.
11.50 Серіал «Врятувати і вижити».
12.50 Вісті. Чергова частина.
13.00 Вісті.
13.10 Вісті-Москва.
13.30 Що хоче жінка.
14.30 Серіал «Право на захист».
15.30 Вісті. Чергова частина.
15.40 Вісті-Москва.
16.00 Вісті.
16.10 У пошуках пригод.
17.05 Серіал «Ундина».
18.00 До ювілею О. Солженіцина. «На останньому плесі».
18.45 Вісті. Чергова частина.
19.00 Вісті.
19.30 Вісті-Москва.
19.50 На добраніч, малюки!
19.55 Народний артист.
20.50 Гумористична програма «Хто ж цей Петросян?».
23.50 Серіал «Наполеон»
01.50 Дорожній патруль.
02.10 Агентство самотніх серць.
02.30 Серіал «Янголи Чарлі»
03.25 Канал «Євроньюс».

РТР «Планета»

07.00 Добрий ранок, Росія!
10.15 Серіал «Ундина».
11.00 Вісті.
11.30 Вісті-Москва.
11.45 Недовгі історії. С. Крижановський. «13-та категорія розуму».
12.00 Серіал «Лінії долі».
12.45 Вісті-спорт.
12.55 Що хоче жінка.
13.40 Новини культури.
14.00 Вісті.
14.10 Вісті-Москва.
14.30 Приватне життя.
15.15 Мандрівки музиканта.
15.40 Коротке замикання.
16.30 Вісті-спорт.
16.40 Вісті-Москва.
17.00 Вісті.
17.10 Худ. фільм «Любов на замовлення».
18.25 Мультфільм «Про всіх на світі».
18.40 Серіал «FM і хлопці».
19.15 Серіал «Дикий янгол».
20.00 Вісті.
20.30 Вісті-Москва.
20.45 Новини культури.
21.05 «Батьківщина і долі». Боткіни. Частина 1.
21.30 Серіал «Ундина».
22.15 Гумористична програма «Хто ж цей Петросян?».
00.20 Док. фільм «Монологи великого Дуні».
01.15 Хто там...
01.40 Новини культури.
02.05 Серіал «Дикий янгол».
02.50 Вісті-спорт.
03.00 Вісті.
03.30 Вісті-Москва.
03.50 Серіал «Ундина».
04.35 Гумористична програма «Хто ж цей Петросян?».
06.45 Хроніки XX сторіччя.

ПОЛТАВЩИНА

Володимир Гришко: «Об'єднує спільна відповідальність перед громадою»

З ПЕРШИХ УСТ

Минуло трохи більше року з того часу, як Полтавську обласну раду очолив Володимир Гришко, доктор економічних наук, професор. Що із задекларованого вдалося здійснити за цей час, а що — ні? На яку перспективу може сподіватися територіальна громада?

Виступаючи з доповіддю на муніципальних слуханнях «Шляхи розвитку місцевого самоврядування», Президент України Леонід Кучма, зокрема, відзначив, що «...територіальні громади так і не стали повноважними господарями на своїх територіях, бюджети самоврядування інакше як жебрацькими назвати не можна, наближається криза комунальних мереж...», «майже всі громадяни відчувають на собі кризу систем життєзабезпечення».

Точніше, мабуть, і не скажеш. На мій погляд, дуже важливо, що Президент виходить на необхідність вдосконалення системи місцевого самоврядування через перерозподіл владних повноважень на користь місцевого самоврядування, зокрема на районному й обласному рівнях. Тобто йдеться про децентралізацію і деконцентрацію влади. Бо саме надмірна її централізація й концентрація є чи не найбільшим гальмом у розв'язанні наявних проблем.

Але навіть за таких умов депутати обласної ради взяли на себе відповідальність за широкий спектр соціально-економічних питань у регіоні. Важливою передумовою стала спрямованість депутатського корпусу на виважені, послідовні, активні та відповідальні дії. Бо вони — саме ті люди, які мають великий авторитет у регіоні. Але попри це було організовано й проведено два етапи навчання депутатів обласної ради на базі тих організацій та підприємств, що вони самі й очолюють: у Полтавському, Глобинському, Котелевському, Гадяцькому, Кобеляцькому районах та місті Кременчуці.

Мені вдалося взяти участь у роботі сесій практично всіх районних, багатьох міських і селищних рад. Саме там, на місцях, я отримував вичерпну інформацію про реальну ситуацію в регіонах. Почув відверті розповіді про реальні важливі для громади проблеми. Те, що акумульовано самим життям. На жаль, складним і нелегким для більшості полтавців. І саме тому найважливішим критерієм оцінки роботи обласної ради може бути винятково соціальний прогрес, тобто поліпшення життя конкретної людини. Базою для цього є економічне зростання або рівень соціально-економічного розвитку територій. За 9 місяців ц. р. промисловий комплекс області збільшив обсяги продукції на 5,3 відсотка. Це дуже важливо. Зважаючи на значний (15 відсотків) спад у нафтопереробній галузі, питома вага якої в обсягах промисловості становить 36 відсотків. Та ще важливіше, що ми перекрили це зниження (а воно, до речі, цілком залежить від імпорту нафти) істотним нарощенням обсягів промислового виробництва в галузях, де зайнято 60 відсотків працюючих: у легкій, харчовій, машинобудівній та металообробній промисловості. Значною мірою завдяки вдосконаленню технологій і підвищенню продуктивності праці. Позитивну динаміку мають, за винятком сільського господарства, всі галузі економіки — транспорт, будівництво, зв'язок, торгівля. Як наслідок — скоротилися безробіття, заборгованість у заробітній платі, істотно зросла середньомісячна заробітна плата. Середньомісячний роздрібний товарообіг у розрахунку на одну особу зріс на 20 відсотків. Інша річ, що за позитивним середнім показником є значна кількість підприємств і установ, які працюють неефективно, породжуючи тим значні проблеми в соціально-економічному розвитку деяких районів. Зокрема, значну строкатість у рівнях зарплати, заборгованості у заробітній платі, рівні зайнятості населення, інших соціальних показниках. Надзвичайно серйозні проблеми накопичилися в аграрному секторі економіки, житлово-комунальному господарстві, бюджетній сфері. І все ж ми рухаємося вперед, виходячи на планові показники програми соціально-економічного розвитку і бюджету області на 2003 рік. Разом з тим діяли в умовах надзвичайно жорсткого обмеження фінансових ресурсів. І саме тому, розуміючи, що розпорошення зусиль та коштів не принесе бажаного результату, назвали пріоритетом номер один галузь охорони здоров'я, сконцентрували свою увагу на її об'єктах. Зокрема, постійна комісія з питань охорони здоров'я, яку очолює Леонід Куроєдов, ще на першому засіданні поставила за мету стратегічне завдання: розробити концепцію розвитку охорони здоров'я області й за час своїх повноважень втілити її в життя. Попереднім результатом стала програма розвитку галузі, яка встановлює пріоритет — використання наявних коштів на оновлення матеріально-технічної бази лікувальних закладів. Хоча загалом було прийнято вісім програм щодо інших галузей та і проблем.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Прикладом ініціативності й дієвості депутатського корпусу, уміння оперативного реагування на екстремальні обставини, в які потрапило у 2002—2003 році наше село, можна вважати сьому, позачергову, сесію, яка зреагувала на проблеми сільгоспвиробників, що виникли з об'єктивних причин, та затвердила заходи щодо нормалізації ситуації на продовольчому ринку області, підтримки аграрного сектора. Ми вишукали навіть неможливе — 2 млн. гривень із обласного бюджету під посівну 2004 року, чим довели, що за бажання багато чого під силу. Затим депутати розглядали в порядку контролю його виконання на чергових восьмій і дев'ятій сесіях. Вочевидь, що робитимемо це й надалі — стільки, скільки потрібно для виходу із дуже непростої (і дедалі більше заполітизованої) ситуації. Неврожайний рік провокує зміну цін на цілу групу продовольчих товарів. Безперечно, держава не зможе навіть своїм надмірним адмініструванням нівелювати ситуацію — все одно спрацюють економічні закони ринку. Але не можна допустити і хаосу та диктату кон'юнктури над здоровим глуздом. Тут доречним буде лише варіант економічно обгрунтованого ціноутворення та узгодження дій виробників із місцевою владою.

Та все зазвичай упирається в кошти, а їх катастрофічно бракує. За проектом державного бюджету на 2004 рік, понад 80 відсотків усіх видатків місцевих бюджетів піде на зарплату. Потрібно збільшити дотації вирівнювання і зменшення вилучення з місцевих бюджетів області не менше 600 млн. гривень. Тим паче, що моральне право порушувати питання у нас є: на душу населення Полтавщина збирає податків до казни вдвічі більше, ніж у середньому по Україні, вона — на першому місці серед усіх областей.

Від самого початку роботи обласної ради четвертого скликання було визначено, що в основі ефективної діяльності представницького органу місцевого самоврядування має бути співпраця трьох складових — влади, громадськості й бізнесу — через запровадження нових підходів. І ми йдемо цим шляхом: співпрацюємо як партнери з низкою громадських організацій, зокрема, агентством розвитку територій, яке допомагає в розробці проектів місцевого самоврядування. У вересні було проведено «круглі столи» з представниками громадських організацій та політичних партій. З'ясувалося, що є ціла низка питань, які абсолютно різні організації вважають першочерговими. Зокрема, представники громадських організацій та політичних партій були єдиними у визнанні першочерговими проблем боротьби з наркоманією, залучення молоді до участі в громадському житті, проведення громадських слухань. Також лідери політичних організацій, попри різні політичні платформи, одностайно визнали важливість проблеми молодіжного безробіття, боротьби зі злочинністю. Відповідно й було прийнято рішення про проведення громадських слухань з питань молодіжної політики, які стали важливим кроком у розвитку громадянського суспільства, в якому влада та громадськість співпрацюють як партнери.

На часі — підготовка та проведення громадських слухань із бюджетних питань та питань розвитку місцевого самоврядування. На наш погляд — це одна із форм спілкування з громадськістю, роз'яснення стану справ і намірів місцевої влади, що сприяє зміцненню довіри до влади.

Переконаний, що такі дії є адекватними ситуації. Поряд з досягненнями у нас є ще чималий комплекс нагальних проблем, що потребують термінового розв'язання. Немає кращого індикатора на правильність дій влади, ніж оцінка цих дій з боку громадськості. Життя ставить перед нами дедалі нові завдання та проблеми. Їх нелегко розв'язувати, дуже часто вони мають глибокі корені. Та мусимо діяти так, щоб кожен новий день приносив хоча б невеликий, але позитивний результат у роботі.

■ ■ ■

На душу населення Полтавщина збирає податків до казни вдвічі більше, ніж у середньому по Україні, вона — на першому місці серед усіх областей

■

БЕЗ ЕМОЦІЙ

Мовою цифр (за січень—вересень ц. р.)

— промислові підприємства збільшили виробництво товарної продукції порівняно з відповідним періодом минулого року на 5,3 відсотка;

— у сільському господарстві загальний обсяг продукції знизився щодо рівня 2002 р. на 22,3 відсотка;

— на 11,8 відсотка підприємства усіх форм власності наростили обсяги будівництва;

— оборот зовнішньої торгівлі в січні—серпні ц. р. порівняно з 2002 р. зменшився на 7,4 відсотка; зовнішньоторговельні операції здійснювалися з партнерами 84 країн світу; — на 13,9 відсотка збільшився загальний обсяг роздрібного товарообігу;

— індекс інфляції становив 105,0 відсотка (за січень—вересень 2002 р. — 94,9 відсотка), найбільше зросли ціни на продовольчі товари;

— номінальна заробітна плата порівняно з відповідним періодом минулого року зросла на 22,7 відсотка і становила 421,60 грн.;

— сума невиплаченої заробітної плати за останні 12 місяців зменшилася на 21,3 відсотка і становила 42,4 млн. грн. Заборгованість населення за житлово-комунальні послуги становила 185,7 млн. грн.;

— рівень зареєстрованого безробіття зменшився порівняно з початком 2003 р. на 0,50 відсотка і становив 4,19 відсотка працездатного населення працездатного віку;

— кількість населення області становила 1597,7 тис. осіб і зменшилася внаслідок природного скорочення на 12,0 тис. осіб. Кількість шлюбів збільшилася і становила 5,8 на душу населення, а кількість розлучень зменшилася з 3,9 до 3,5.

(За інформацією Полтавського обласного управління статистики.)

▼

Фото Валерія ЧЕРКАСА.

Полтава молодіє і оновлюється попри осінню пору. Саме нині відкрито центр дозвілля «Листопад», завершується докорінна реконструкція каштанової алеї — старі дерева замінено молодими, розпочато спорудження підземного містечка в центральній частині і сучасного кварталу по вулиці Жовтневій. На переконання фахівців, ці новобудови мають цілком європейський вигляд.

На знімку: центр дозвілля «Листопад» — з боку оновленої каштанової алеї.

Битва за доступний хліб

ПРО ЩО ГОВОРЯТЬ

Розпорядженням голови облдержадміністрації Олександра Удовіченка в регіоні встановлено граничний рівень рентабельності в розмірі 5 відсотків на виробництво борошна 1-го та 2-го гатунку для суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності на термін до 1 липня 2004 року. Крім того, зобов'язано райдержадміністрацію та рекомендовано міськвиконкомам завершити протягом листопада цього року формування незнижувального ресурсу продовольчого зерна в межах 25-відсоткової річної потреби та підтримку його наявності у визначеному обсязі на перше число кожного наступного місяця в період до 30 травня 2004 року. До речі, для нормалізації ситуації на продовольчому ринку та на підтримку аграрного сектора сесія облради 6.11.2003 р. виділила 850 тис. грн. Утім, це не означає, що ціни на хліб залишатимуться незмінними. Вони вже зросли, і істотно. До того ж ще не визначено й механізму адресної дотації малозабезпеченим громадянам.

ТЕЛЕГРАФНИМ РЯДКОМ

Дружба полум'яних літ

У жовтні 1941 року в повітряному бою над окупованою територією Котелевського району німці підбили радянський літак. Та пораненому льотчику — грузину Захарію Хіталішвілі вдалося посадити машину на полі неподалік села Михайлівка Перша. Місцеві родини Шляпкіних і Мальцевих, ризикуючи власним життям і долею своїх дітей, врятували 19-річного юнака, вилікували його, а згодом допомогли перебратися через лінію фронту. Мужній вояк став у бойовий стрій і надалі знищував ворога, за що був удостоєний високого звання Героя Радянського Союзу. Вже по війні розшукав своїх рятівників і до останніх днів щороку відвідував Україну, де святкував свій другий день народження... Знову цієї осені на Захарове поле завітали дорогі гості з далекої Грузії, зокрема син Хіталішвілі, і разом із місцевими жителями вшанували спільний подвиг, запалили поминальні свічки і поклали квіти до обеліска.

Кращі студенти — дівчата

У фіналі традиційного щорічного конкурсу «Студент року» перемогу здобула Наталія Таран із педуніверситету. Вона зуміла обійти в театралізованих перегонах курсанта військового інституту зв'язку Артема Шевченка. Загалом із дев'яти конкурсантів — семеро було дівчат. Вони й довели, хто сильніший.

Дітлахам безкоштовно

За понад ста маршрутами перевозять нині пасажирів автобуси і маршрутки в Лубнах і приміському районі. Проїзд по місту для пенсіонерів коштує 15 копійок, для школярів і дорослих — 40. Діти до 7 років їздять безплатно. За цим стежить спеціальна комісія мерії.

Два призи на трьох

На другому Міжнародному фестивалі лялькових театрів, який проводився в Івано-Франківську, полтаві представили спектакль «Жирафа і Носоріг» Гюнтера, в якому зайняті лише три актори. Двоє з них — Світлана Серженко і Андрій Довгаль — одержали призи за кращу жіночу та чоловічу ролі, чим неабияк порадували рідний колектив напередодні 65-річного ювілею.

Сільська прописка академії

На базі приватного підприємства «Агроекологія» Шишацького району, яке очолює Герой України і Герой Соцпраці Семен Антонець, створено філіал Полтавської державної аграрної академії. Головним завданням роботи філії є поліпшення практичної підготовки студентів та проведення спільних наукових досліджень.

Полтавська не подорожчає

Ціни на продукцію ЗАТ «Полтавський лікеро-горілчаний завод», за словами голови правління Володимира Псєхи, до нового року не зміняться. І хоча на міцні напої торгової марки «Полтава» припадає лише 3 відсотки вітчизняного легального горілчаного ринку (а разом із торговим партнером — фірмою «Гетьман» — 17 відсотків), досі вдається протистояти стрибку цін. Проте вже з наступного року різке подорожчання зерна, а відтак, спирту й також підвищення акцизного збору стануть тією краплею, яка змусить вдатися до непопулярних дій. А це, до речі, може бути на руку фальсифікаторам, які вже нині представляють свої товари на торговельних прилавках сімома пляшками з десяти.

Куди «поїхали» 190 КрАЗів?

Як повідомили у Центрі громадських зв'язків УМВС України в Полтавській області, директор та засновник одного з ТОВ у період із січня 2000 по 2003 рік складали фіктивні акти на автомобілі КрАЗ (під виглядом документів, виданих ХК «АвтоКрАЗ»), подавали їх до митниці та інших державних установ і експортували автомобілі до країн ближнього зарубіжжя. Так було продано 190 автомобілів.

Пивиха стогне, Пивиха плаче

Найвища географічна точка Лівобережної України — гора Пивиха — розміщена над Дніпром, поблизу селища Градизьк Глобинського району. Останніми десятиріччями під дією рукотворного Кременчуцького моря вона руйнується, невпинно сповзає у воду. Чималої шкоди завдають пам'ятці природи і непродумані дії людини безпосередньо на її земній території. То що залишиться нащадкам?

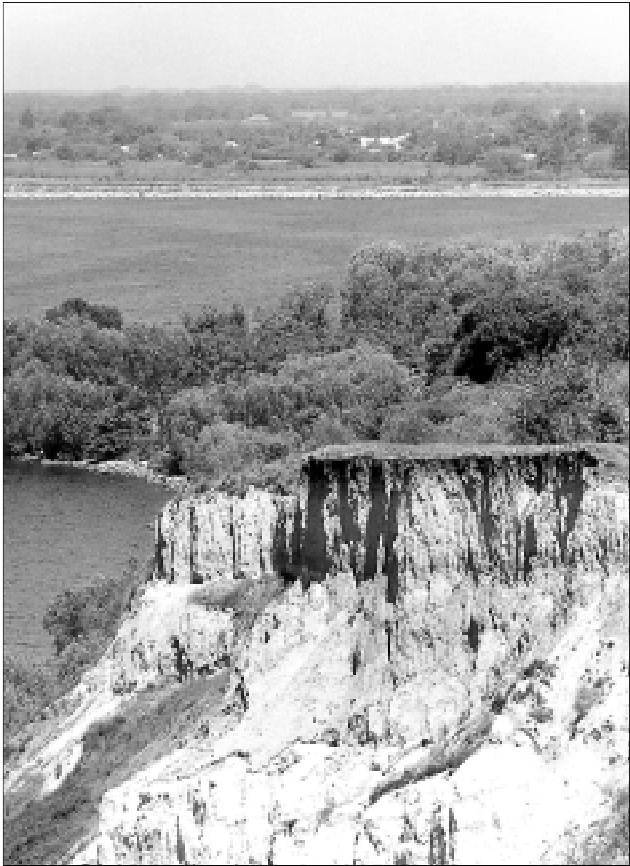

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Сторінку підготував
власний кореспондент у Полтавській області
Григорій ГРИНЬ.
Тел. 8-0532-56-50-58. E-mail: qolos@pi. net. ua

Реформатори вторгували на продовольстві. Через рік продаватимуть землю

Світ так улаштований, що якась надприродна сила старанно підтримує рівновагу стосунків між людьми. Вона не благоденствує, а виправляє помилки боляче, особливо для винуватців. Її втручання не мине Україну, де за роки суверенітету людей розсунуто на полюси: на одному — в маслі купається жменька тих, що «прихватизували» народне добро; на протилежному — бідують обібрані народні маси. Чи не найгірша ситуація в селах, мешканці яких сяк-так перебиваються, в основному за рахунок пенсій старих.

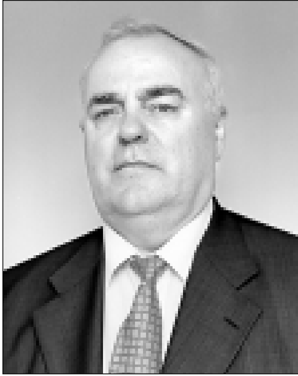

Саморуїнація

Така суспільна піраміда нестійка. Якщо її вчасно не реконструювати, то вона впаде при найменшому громадському збуренні й покалічить не лише своїх наївних творців. Небесна канцелярія обліковує все: і добро і зло. Настане день, коли Всевишній воздасть по заслугах кожному з тих, хто у вік генетики і технологій, спираючись на які інші народи сягають казкових вершин урожайності та продуктивності, знищив українські ниви і ферми, безсоромно потягши нас у світи жебрати хліба.

Пересічний громадянин Європи, у союзники до якої набиваються ці політичні підпанки, навряд чи й повірить у можливість такої саморуйнації. Скоріше спише це на пробуджений рудимент дореволюційної Росії, коли ледачкуватий селянин, не дбаючи як слід про хліб, перед весною вішав на плечі жінці й дітям латані торби і посилав старцювати. Таке явище мало назву «піти в кусочки». Я ж упевнений, що в нас не ожив рудимент, а озвірів згубний вірус, підсунутий чужими «благодійниками» нашим необізнаним з азами політичної гігієни «реформаторам». Подібним способом недавно американцям розсилали у конвертах порошок сибірки. Але горді й високоорганізовані Штати вмить припинили брутальні витівки.

Нині оті горе-реформатори байдуже, ніби якісь випадкові зайди, кажуть, що Україні до нового урожаю не вистачає 3,9 мільйона тонн, або половини, продовольчого зерна, що завдання з його імпорту не виконується, що у 13 областях його запаси менші од половини річної потреби. А то переможно рапортують, що вже декілька днів у державі з'їдається хліба менше, ніж надходить із-за кордону. Не хотілося б пророкувати сумні перспективи, але коли йдеться за благополуччя і спокій 48-мільйонного народу, не можна по-страусячому ховати голову в пісок.

Українці — хлібороби з діда-прадіда, тож добре знають, що осінні протяги в порожніх засіках віщують весняне нормування хліба. Не доведи Боже повернутися в роки кінця хрущовського оптимізму, коли за домішаним кукурудзою й горохом хлібом стояли довгі черги. При вбогій компетентності й зажерливості нинішнього чиновництва, низькій виконавській дисципліні політичний вибух може бути надмірно гучним. Вірогідно, що нинішня метушня урядовців і обласних адміністраторів довкола цін на хліб, замість того щоб отямитися й рішуче братися за виробництво зерна, невдовзі кваліфікуватиметься як злочинна службова недбалість.

Та й за що купляти за кордоном майже чотири мільйони тонн пшениці і жита? Для цього потрібно близько 600 мільйонів американських доларів. У бюджеті коштів катма. Не чув, щоб хтось поспішав давати нашому уряду такий величезний кредит. Та й чим його повертати? Але знаю, що правилом «голод не тітка» негайно скористаються продавці. Уже осінні торги зерном показують, що вони за здирницькою ставкою братимуть за кожний шматок хліба. У діловому світі невблаганно діє закон «бариш або програш», тому іноземні і свої бізнесмени щадити недбалих не будуть. Людські копійки наростаючим потоком попливуть від прилавка і каси хлібного магазину на пекарню, звідти на млин, потім у портовий елеватор і осядуть в іноземних банках. Таким чином, з внутрішнього обороту, що стимулював роботу багатьох галузей економіки, відійде три з лишком мільярди гривень.

Світова практика і наш іще не забутий досвід переконує: якби урядовці були патріотами, далекоглядними господарниками і здібними організаторами, то краще дали б селянам на три мільярди гривень оборотних коштів і пільгових кредитів для вирощування зерна, виготовлення комбікормів та годівлі худоби і птиці. Ці вкладення за єдиний рік повернулися б десятьма мільярдами гривень. При розумному коригуванні аграрної політики таке разове фінансове вливання стало б поворотом від розвалу до інтенсивного розвитку села, бо відкрило б понад півмільйона повноцінних робочих місць.

■ ■ ■

Вірогідно, що нинішня метушня урядовців і обласних адміністраторів довкола цін на хліб, замість того щоб отямитися й рішуче братися за виробництво зерна, невдовзі кваліфікуватиметься як злочинна службова недбалість.

■

Україну від біди не врятує ні Євросоюз, ні Світовий банк, ні Єдиний економічний простір. Могутність кожної держави створюється лише працею її громадян. Нагадаю, що в радянські часи в агропромисловому комплексі України працювало майже 5 мільйонів чоловік при середньомісячній зарплаті 300 карбованців, або 400 доларів США за тодішнім курсом. Щоб упевненіше працювалося в основних галузях, 440 тисяч чоловік обслуговували соціальну сферу села. Коли ж унаслідок «реформ» селяни, та й не тільки вони, втратили роботу і заробіток, то люди почали вимирати і тікати. За роки державної самостійності чисельність населення України зменшилася з 52 до 48 мільйонів. Та ще з тих, що залишилися в живих, 7 мільйонів найактивніших осіб розбрелися по наймах до інших народів і своїм трудом збагачують чужі держави.

Шановний читачу, вдумайтеся над двома колонками сухих цифр, що показують зміну обсягів виробництва основних видів сільськогосподарської продукції. Вони неспростовно свідчать про те, що в Україні змарновано майже дві третини надбань. Злидні вдерлися до кожного двору, кожної родини. Селянина, як після війни, залишили без грошової оплати праці.

(у мільйонах тонн)

	1990	2003, прогноз	%
Зерно	**51**	**20**	**39**
Цукор	**5,2**	**1,4**	**27**
М'ясо	**6,4**	**2,5**	**39**
Молоко	**24,5**	**13,4**	**55**
Яйця, млн. штук	**16,3**	**11,5**	**37**

Отой лівий стовпчик, що у статистиці захолонув аграрною вершиною України, для мене, як і тисяч недавніх трудових колективів, залишається пам'яттю про розумну організацію справи і самовіддану працю колгоспників, робітників та інтелігенції. Тоді я був Міністром сільського господарства і заступником Голови Ради Міністрів УРСР та ще членом ЦК Компартії України і достеменно знаю, яку наполегливу й послідовну організаторську роботу проводили партія та уряд для здолання таких висот, адже тільки за єдину п'ятирічку валовий збір зерна зріс на 10,4 мільйона тонн. Тому тепер не можу байдуже спостерігати, як невігласи шельмують умілих людей і руйнують здобутки не одного покоління трудівників.

Біди не від морозів і посух…

Переконувати когось в істинності прогнозу результатів 2003 року не братимусь. Реформатори, мабуть, побоюючись відповідальності за наслідки своїх діянь, спотворили систему звітності. Колись її первинними документами були дані, що скріплювалися підписами керівника і бухгалтера господарства. Тепер усе розраховують у районних і обласних владних структурах. Там і визначили, що у 20 мільйонах тонн зібраного зерна є 6 мільйонів тонн кукурудзи. Практика свідчить, що для доведення кожної тонни її зерна до стандартної вологості 14% в середньому потрібно 200 літрів дизпалива по 1,7 гривні за літр. Спробуйте знайти переконливу відповідь на питання, де при сільських злиднях знайшлися 2 мільярди гривень на сушку зерна кукурудзи.

Нинішні біди не від морозів чи посух, які були й будуть у всі віки, а від наївності тих, хто придуркувато взявся під чужу підказку міняти усталений уклад сільського життя. Щоб селяни, а з ними і все населення держави, краще жили, потрібно дотримуватися елементарно простих, зрозумілих кожному дій: гарно обробити й удобрити землю, засіяти її добірним насінням, у період вегетації захистити від шкідників і хвороб, а де є зрошення — поливати, вчасно зібрати і надійно скласти урожай та виробити із сировини продукти харчування. Ця здобута цивілізацією інтернаціональна істина не підвладна географічному положенню чи расовій приналежності, політичним системам чи формам власності і господарювання. Внутрішня стабільність і міжнародний авторитет держави вирішальною мірою визначається достатком якісного харчування для своїх громадян і її вагомістю на світовому продовольчому ринку.

Головна турбота влади, яка по-справжньому піклується про зміцнення держави і добробут народу, — настійно дбати про науковий прогрес, розвиток селекції, насінництва, механізації, хімізації, меліорації земель, бази харчової промисловості та дотримання взаємовигідних стосунків між аграриками, виробниками матеріально-технічних ресурсів і споживачами продовольства.

Шановний читачу, напрямок і хід реформ свідчить, що нинішня українська влада цими непохибними постулатами не керується. Вона знищила світознаний Харківський тракторний завод, який щорічно випускав понад 100 тисяч тракторів, Тернопільський завод буряко- і Херсонський завод кукурудзозбиральних комбайнів. Звела нанівець потужності Одеського заводу грунтообробних агрегатів, Львівського — машин для внесення добрив і Кіровоградського заводу сівалок, а також унікальну ремонтну базу сільгосптехніки. Неоглядні гори унікального обладнання і сучасної техніки металобрухтом спливли за кордон.

До рук якихось утаємничених спритних осіб, подейкують, в основному іноземців, влада передала всі п'ять хімкомбінатів, які щорічно виготовляли 4,5 мільйона тонн мінеральних добрив (у діючій речовині). Тепер майже вся їхня продукція відвантажується за кордон, а бариші розкладаються по чужих кишенях. Багаторічна практика показала, що внесений в українську землю один центнер добрив забезпечує прибавку 5 центнерів зерна. Арифметика «хімічного бізнесу» проста і сумна. Якщо на міжнародному ринку тонна мінеральних добрив коштує в середньому 100 доларів, то пшениці — принаймні у півтора разу більше. Та ще візьмімо до уваги, що собівартість українських мінеральних добрив нижча, ніж європейських. Адже нікому і в голову не прийде дати нашому працівникові зарплату в півтори тисячі євро на місяць чи вимагати поставити суперсучасні природоохоронні споруди.

■ ■ ■

Нинішні біди не від морозів чи посух, які були й будуть у всі віки, а від наївності тих, хто придуркувато взявся під чужу підказку міняти усталений уклад сільського життя.

■

Виведено з ладу більшість безцінних іригаційних об'єктів. Із зрошуваних у роки соціалізму 2,5 мільйона гектарів у цьому посушливому році поливалося лише 750 тисяч гектарів. Якими ж безшабашними треба бути, щоб без докорів совісті і тремтіння рук на мільйони гектарів знищити і віддати в металобрухт тисячі кілометрів трубопроводів, десятки тисяч дощувальних машин і насосних станцій! Масштаби руйнації жахливі: із 35 тисяч дощувальних машин до числа діючих належить тільки 9 тисяч. Для повноти оцінки «здобутків» нинішнього чиновництва не зайво пригадати, що при будівництві один гектар зрошення обходився народові в 3500 натруджених карбованців, або, за тодішнім курсом, майже 4000 доларів США. Маю підстави стверджувати: якби на зрошенні дбайливо вирощувалося хоча б півтора мільйона гектарів пшениці, то морози не стали б нищівною грозою, і держава була б гарантовано забезпечена власним продовольчим зерном.

Великою помилкою є і те, що селян, виробників сировини, ізольовано від переробних та харчових підприємств, що від співвласнення ними усунути навіть трудові колективи харчовиків. Під маскувальним закликом шукати ефективного господаря до рук спритних ділків (як правило, наближених до владників) віддано елеватори, млини, комбікормові й цукрові заводи, молоко- і м'ясопереробні підприємства. Сплинно немало часу, але майже всі вони не повернулися на звичні для років соціалізму показники, не кажучи про забезпечення проектних потужностей.

Одним пісний борщ, іншим хатинки у Швейцарії

Недавно депутатському корпусові стали відомі такі підсумки приватизації. Дві третини промислових підприємств реальною вартістю мінімум 10 трильйонів гривень віддано утаємниченим власникам за 6 мільярдів гривень. Прибутки цих підприємств раніше надходили до загальнонародної казни. Тепер — з кожної тисячі гривень прибутку тільки 300 гривень у вигляді податку йде до державного бюджету, а 700 гривень пливе на особисті рахунки олігархів, переважно за кордон. Тому одні їдять пісний борщ без хліба, а другі, казячись із жиру, купляють «хатинки» у Швейцарії, вілли на Кіпрі чи екзотичних футболістів.

■ ■ ■

Великою помилкою є і те, що селян, виробників сировини, ізольовано від переробних та харчових підприємств, що від співвласнення ними усунуті навіть трудові колективи харчовиків.

■

Підсумовуючи ці думки, нагадаю, що в роки, коли ритмічно зростала економіка, в середньому на кожне із 28 тисяч сіл припадало 15 тракторів, 12 вантажних автомобілів, 3 зерно-, по одному кукурудзо- і бурякозбиральному комбайнові. Щорічно десяту частину техніки обновляли. На кожний гектар ріллі вносилося 150 кілограмів діючої речовини мінеральних та 9 тонн органічних добрив. Так, енергоозброєність наших селян була слабша, ніж в економічно міцних державах. І якістю наша техніка поступалася іноземній. Але неспростовною правдою залишиться те, що до приходу на владний олімп фантазера Горбачова Комуністична партія і Радянський уряд докладали багато дійових зусиль для скорочення цієї різниці.

На жаль, з перших днів українська влада, яку уособлювали Кравчук, Фокін і Плющ, на село поглянула скоса, знехтувала його нагальними потребами, віддала на поталу експериментаторам із замороженим почуттям відповідальності та відсутністю патріотизму. Вони і ведуть до того, що невдовзі на село залишиться два старенькі трактори і на два села — один комбайн. Про мінеральні добрива і гній забудеться. Уже сьогодні людям, за невеликим винятком, нема чим обробляти землю, про що свідчать неозорі масиви роками не ораних угідь, кількість яких фахівці оцінюють у 8—10 мільйонів гектарів. Частина фермерів відмовляється від наділів.

Належно не оснащений засобами виробництва селянин потрапляє у повну залежність від примх погоди. Навіть на родючих українських грунтах примітивна агротехніка не може забезпечувати валові збори зерна більші за 25 мільйонів тонн. А хліб — усьому голова, бо визначає загальний рівень господарювання. Дефіцит фуражу повністю покладе на лопатки тваринництво. До речі, тільки за поточний рік безгрошів'я змусило селян вирізати 400 тисяч корів, зменшивши основні виробничі фонди на 1,5 мільярда гривень. Виручка за м'ясо і шкури пішла на нафтопродукти. На скільки вистачить тих 4,5 мільйона корів, що ще залишаються на фермах і у хлівах?

При таких жалюгідних результатах і тривожних тенденціях марно тішити громадськість імітацією діяльності зі стримування цін на хліб. Доки руйнівна аграрна політика не зміниться на конструктивну, ціни ростимуть на все, а найвідчутніше — на м'ясні, молочні продукти і яйця. Більшість людей змушена буде харчуватися вирощеними на городах картоплею та овочами, ощадливо политими олійкою.

Коли суспільство, як і окрема людина, здолає значний відрізок шляху до визначеної мети, то починає усвідомлювати, що на неї чекає в кінці. Подумки пройдімо курсом аграрної реформи. Пригадаймо, що спершу її затійники переконували громадськість, що в Україні не вистачає продовольства, і

вони знають, як збільшити його обсяги. Для цього, по-їхньому, лише слід підвищити зацікавленість селян у результатах своєї праці, передавши їм у власність землю і засоби виробництва. Тоді приватне господарювання ліквідує ненависну планово-адміністративну економіку, натомість утвориться вільний ринок, на якому продаватиметься і куплятиметься омріяне благо. Мовляв, чоловіче, почнеш жити, як європейці чи американці: без мороки продаси лишки і без черги купиш, що душі заманеться.

З прірви нинішнього убозтва видно тільки те, що новоявлені поводирі стелили м'яко, а ложе вийшло скособочене, з густими шпичаками, ніби для гартування спартанських рабів. Спокою на ньому не знайде ніхто ні в ясний день, ні темної ночі. Проти культивованої адміністрацією демократичної влади бездушності, жорстокості та здирництва навіть перегини командної системи видаються дитячими пустощами. Принаймні тоді на кожного кривдника людина могла знайти управу.

Тепер же навіть мені, народному депутатові, недавньому Голові Верховної Ради, не просто відшукати відповідь на неймовірне дійство мого покоління. Свідомо чи простодушною некомпетентністю наших владників розтрощено агропромисловий комплекс України, один із найпотужніших, якщо не найпотужніший, у Європі? Бачу, що здійснюється це не спонтанно, а ніби за чиїмось стратегічним планом.

Спершу українських аграрників відтерли від російського ринку, куди ми десятиліттями поставляли на 4—5 мільярдів доларів цукру, м'яса, молока, яєць, овочів, фруктів і напоїв. Одночасно з цим учинили розгардіяш на внутрішньому ринку, щоб ніхто не знав ні потреби, ні наявності продовольства. У декілька разів підскочили ціни на паливно-енергетичні ресурси, якими вмить почали торгувати спритники. Потім знищили цукровиробництво, промислове птахівництво і тваринництво, чиїсь невидимі руки поцупили заводи мінеральних добрив. Але ще селяни трималися гурту в колгоспах, а гуртом, як відомо, можна набити і батька. Щоб цього не сталося, колгоспи ліквідували. Здається, що, побоюючись невдоволення селян, робилося так, щоб їхня войовничість згасала у місцевих конфліктах.

Коло почало замикатися. В селі не стало роботи і грошей. З одного боку, нема за що купляти техніку, а з другого — кому і що ж нею робити? Колгосп доживає, а фермер ще не вилазить з колиски і невідомо, чи він узагалі триматиметься на ногах. Тільки-но заклякли вітчизняні заводи сільського машинобудування і стали дозрівати посіви хлібів, а тут чужоземні «добродії» — даємо вам у кредит комбайни. Комбайн нашому (американському чи німецькому) фермерові коштує 150 тисяч доларів, вашому продамо за 200 тисяч, а як гроші заплатите не відразу, а через 10 років, то з процентами повертатимете 270 тисяч доларів. Такі ж пропозиції надійшли по тракторах, плугах, сівалках, обприскувачах, обладнанню харчових підприємств. Словом, по всій техніці.

Земля за безцінь

Реалії сьогодення такі: селянин господарем не став, бо нема грошей, засобів механізації і хімізації, насіння, складських приміщень. Він марно захищається від добре згуртованих банкірів і

■ ■ ■

Агропромисловий комплекс може зводитися на ноги тільки через кооперування власників землі, засобів виробництва, сервісних і харчових підприємств, торговельних організацій в межах сіл, міст, районів, областей і держави.

■

купців, послуг спустошливого агросервісу. У нього формально є лише клаптик благодатної української землі, уже забраної за безцінь орендатором. За Конституцією вона належить народові, який має владу й армію, щоб боронити цілісність держави. Приклад не за горами. Тільки-но росіянам заманулося посягнути на піщаний острівець Тузла площею в один колгосп, наші прикордонники вмить обнесли його колючим дротом, пригрозили агресорам автоматами і навичками рукопашного бою. Телебачення показало світові «українську силу і рішучість».

У мене немає сумніву, навіщо всупереч Конституції депутати-олігархи, що входять до так званої більшості у Верховній Раді, силоміць проштовхнули Земельний кодекс, яким з 2005 року дозволяється торгівля землею, а зараз намагаються заснувати іпотечний банк, який відбиратиме у боржників земельні наділи. Люди з неправедними грішми створюють можливість для скупки землі в бідуючих селян. Працювати на ній вони ніколи не будуть. Вірогідно, що на етапі підготовки до вступу в Євросоюз до нинішнього кодексу внесуть поправку, якою дозволятиметься продаж землі іноземцям, як зазвичай прийнято в Євросоюзі. Західні підприємці, знаючи толк в аграрному бізнесі, з охотою куплять унікальні землі і візьмуть наших селян у наймити. Олігархи ж знімуть свої «страждання»: легалізують божевільні капітали.

Поважаю американців і їхніх ділових союзників за прагматизм, за уміння передбачати, розраховувати і твердо йти до визначеної мети. Уряди таких держав, скажімо, ніколи не підтримуватимуть бажання іноземця вирощувати у себе пшеницю. Але завжди з задоволенням прокредитують того, хто куплятиме пшеницю у них. Скажіть, на милість Божу, з якої це ласки уряди США, Канади, Швеції і правління Світового банку

■ ■ ■

Люди з неправедними грішми створюють можливість для скупки землі в бідуючих селян.

■

виділили урядові України 205 мільйонів доларів на видачу кожному селянинові актів міжнародного зразка на землеволодіння та встановлення меж на полях? Ймовірна відповідь така: межа — не державний кордон, її захищатимуть не озброєні прикордонники і не згуртований трудовий колектив, а здаватимуть поодинці геть обібрані селяни. Неспростовні юридичні документи захищатимуть іноземного покупця у всіх судових інстанціях. А чи довго залишатиметься суверенним народ, що живе на чужій землі?

Які б солодкі слова не текли з уст урядовців та їхніх учених поплічників, факти неспростовно свідчать про те, що основною метою затії, названої аграрною реформою, є не збільшення виробництва, підвищення якості продовольства і покращення життя селян, а плавний перехід унікальних українських чорноземів від селян до олігархів, а потім — до кмітливих іноземних підприємців. Вони добре розуміють, що нинішній рівень генетики й агротехнологій дає змогу на території України виробляти понад 100 мільйонів тонн дешевого зерна та багато іншої продукції. При такій передислокації вагома частина виснажених високими врожаями і пересичених хімікатами європейських земель могла б перепочити під медоносами, екзотичними рекреаційними площами, полями для гольфу, спортивними майданчиками.

Віки вирівнюють горбики численних могил багатьох чужинців, що зі зброєю в руках посягали на українську землю. Часи примітивних бійок минули, але закон боротьби між видами і расами

■ ■ ■

З прірви нинішнього убозтва видно тільки те, що новоявлені поводирі стелили м'яко, а ложе вийшло скособочене, з густими шпичаками, ніби для гартування спартанських рабів.

■

залишається вічним. Кожне покоління має усвідомлювати, що з розвитком цивілізації в міжнаціональних стосунках мета не змінюється, а лише вдосконалюються методи її досягнення. Душа моя болісно сприймає руїни агропромислового комплексу, а розум підказує, що треба наполегливо вчитися у тих, хто запрограмував і зумів через систему радників бездоганно організувати його розвал. При відвертому спілкуванні з такого рівня стратегами і тактиками збагачуєшся безцінним досвідом, який послужить добром для прийдешніх поколінь.

Другий напрямок оздоровлення еліти суспільства — сміливо показувати народу тих співгромадян, які не лише сліпо виконують підступні чужі поради, а й хвацько тиражують власні глупства. Авторами і натхненниками нинішньої руйнівної аграрної реформи є заступник голови адміністрації президента П. Гайдуцький і директор Інституту аграрної економіки П. Саблук. Випадково піднявшись до владних висот, вони настільки втратили почуття реальності, що за успіхи в реформуванні села висунули себе на здобуття державної премії. Разом з істинним аграрником, народним депутатом, двічі Героєм Соціалістичної Праці О. Парубком в газеті «Сільські вісті» ми рішуче виступили проти такого святотатства. Наші аргументи та обурення інших фахівців виявилися переконливими, бо клопотання відкликали.

Мабуть, побоюючись наближення справедливої оцінки наслідків своїх діянь, П. Гайдуцький у вересні цього року в опублікованій газетою «Урядовий кур'єр» статті «Аграрна реформа: міфи і істина» намагається перекласти свою тяжку вину на керівництво агропромисловим комплексом Радянської України, що я сприймаю як особисту образу. Мовляв, він, реформатор, ніяк не може вирівняти структурні перекоси, залишені командно-адміністративною системою. Буцімто потребу в техніці тоді визначали, виходячи з екстенсивних показників; ферми і комплекси будували, не піклуючись за продуктивність і ефективність; виробництво взагалі не скоординовувалося з поселеннями. А клуби, бібліотеки, дитячі садки, лікувальні заклади, будинки побутового обслуговування були надміру соціалізовані і в ринкових умовах непотрібні.

Коли я бачу, як «прозрів» П. Гайдуцький, колишній ревізор контрольно-ревізійного управління Міністерства сільського господарства УРСР і член міністерської первинної парторганізації, як безпощадно «викриває» помилки міністра, то мимоволі зринає думка: а чи принагідно він не перекладатиме відповідальність за свої промахи на Л. Кучму, коли той стане екс-президентом? Та Бог з ними, тими Гайдуцькими і Саблуками. Їхні гріхи — їм і замолювати.

Головне завдання — рятувати агропромисловий комплекс від подальшої руйнації. Як на мене, то ця справа ще не безнадійна. Те, що при вмілому керівництві в нинішніх умовах можна повернути велику галузь від падіння до розвитку, довів призначений на посаду міністра транспорту Г. Кірпа. Він рішуче відділив від залізничників нахлібників-посередників, вивільнені кошти спрямував на розвиток дорожнього господарства, і українська залізниця запрацювала краще, ніж у радянські часи.

Агропромисловий комплекс може зводитися на ноги тільки через кооперування власників землі, засобів виробництва, сервісних і харчових підприємств, торговельних організацій в межах сіл, міст, районів, областей і держави. Про перспективність цього напрямку красномовно свідчить діяльність понад 1800 виробничих сільськогосподарських кооперативів, які за рівнем господарювання, як правило, перевершують приватні господарства.

Так, ордена Леніна сільськогосподарський кооператив «Летава» Чемеровецького району Хмельницької області зберіг найкраще від колишнього знаменитого колгоспу. Тут для всіх знаходиться робота із зарплатою у 300-600 гривень на місяць. Велика частина молоді залишається у селі, кооператив за свої доходи навчає майбутніх спеціалістів і робітників. У селі діє палац культури, де є бібліотека, гуртки художньої самодіяльності, балетна студія. Будується критий спортивний манеж, розширюється сільський музей та інші споруди.

Уможливлює це належно організоване виробництво. Урожайність зернових тримається стабільно на позначці 50-60 центнерів, цукрових буряків — 450-500 центнерів, удій від кожної корови —близько 5500 кілограмів. За минулий рік кооператив мав понад 2 мільйони гривень прибутків. А тримається село талантом свого голови М. Шаповала, який третій десяток років очолює господарство. Аналогічні результати і в кооперативі «Батьківщина» Котелевського району Полтавської області, де віддавна головує О. Коросташов. Наперекір реформаторам, такі міцні господарства є орієнтирами для дрібних землевласників у всіх регіонах. Важливо їм дати пріоритетний статус, доступні кредити і лояльний сервіс.

Саме над цим ми з колегами і починаємо активно працювати.

**Олександр ТКАЧЕНКО,
народний депутат України,
доктор економічних наук.**

ДОСВІД

Європаралелі Карапишів

Екскурс у майбутнє вітчизняного тваринництва

(Початок на 1-й стор.)

СТОВ «Агросвіт» вважається в області успішним, а керівника у господарстві називають досвідченим і талановитим організатором. Підприємство вона очолює з 1998 року. За цей короткий проміжок часу підприємство розквітло просто на очах. Є свій переробний комплекс, де виробляють хлібобулочні, макаронні, м'ясо-ковбасні вироби, соняшникову олію. А з якісного молока на столичних переробних заводах виготовляють смачні йогурти, десерти, сири, масло, сметану.

Доглянуті поля тішать дружніми сходами озимини. Окрім пшениці, серед основних культур — ячмінь, кукурудза, горох, соняшник, цукровий буряк, гречка. Зернових нинішнього року в агроформуванні, незважаючи на майже повсюдний неврожай, зібрали по 50 центнерів з гектара. Стабільно рентабельне виробництво додає працівникам підприємства впевненості у завтрашньому дні. Товариство орендує близько 5,5 тисяч га ріллі й завжди вчасно розраховується з селянами за оренду паїв.

І все ж, попри значні успіхи на ниві вирощування продукції рослинництва, головною спеціалізацією СТОВ залишається тваринництво. Справді, на Київщині важко знайти інше господарство, де так дбали б про впровадження у виробництво сучасних технологій. У цьому ми, журналісти, переконалися на власні очі. Одразу треба зазначити, що творчий пошук та зусилля керівництва і фахівців «Агросвіту» обертаються значними фінансовими дивідендами. Стабільно високі прирости у свинарстві забезпечили застосування у виробництві ще одного європейського досвіду: новітніх технологій відгодівлі свиней типу «шведський стіл» та «солом'яна річка».

А індустріалізація молочної галузі істотно позначилася на надоях. Якщо у 1999 році від 750 корів щороку брали в середньому по 3750 кілограмів молока, то у 2002-му від 700 корів — уже по 5500 кілограмів на голову. Погодьтеся, динаміка відчутна.

Красномовна і така статистика: торік рентабельність по господарству становила 28,2 відсотка, зокрема у рослинництві — 29, в тваринництві — 33,5 відсотка.

...Що, напевне, здивувало всіх гостей під час екскурсії, після перерізання стрічки, по презентованому об'єкту — стерильна, наче в лікарні, чистота приміщень і ще такий необхідний на цій фермі атрибут, як комп'ютер. За процесом доїння спостерігаємо через скляну перегородку, що відділяє доїльний зал від приміщення, звідки ведеться електронне управління. Худоба перебуває на безприв'язному боксовому утриманні, тому має можливість вільно пересуватися та необмежений доступ до їжі і води — стрункими рядами вишиковується у залі, який водночас приймає 24 тварини. Загальна пропускна здатність «Європаралелі» — 110—120 голів за годину. А загалом зал розраховано на обслуговування 600 корів. У «Агросвіті» видоюють 300. Пояснюється це тим, що утримання на сучасному технологічному рівні, безприв'язному, як вимагає процес, більшої кількості корів поки що лише в планах керівництва СТОВ. Так от, 300 корів доять лише п'ять працівників: три оператори машинного доїння і два підгонщики.

— Та рама, що при вході, — коментує процес Олег Краснолуцький, спеціаліст з доїльного обладнання компанії «ДеЛаваль», — зчитує номер корови і передає його на комп'ютер, який і управляє режимом доїння, враховує усі його показники. Інформація зберігається у вигляді бази даних, можна аналізувати надої, дивитися, котра корова дає молока більше, котра — менше. Планувати годівлю худоби залежно від показників надоїв.

Що здивувало, коли перейшли до зали, — доїння відбувалося там під легку музику.

Валентина Петрівна якістю обладнання цілком задоволена і охоче розповідає нам про фінансовий бік справи. За її словами, зал, який представники шведської компанії змонтували за місяць, разом з холодильним обладнанням, комп'ютером, системою годівлі, обладнанням для забезпечення санітарно-гігієнічних умов, навчанням персоналу та консультативним комплексом — усе обійшлося товариству в 1 мільйон 200 тисяч гривень. Але, каже Валентина Даниленко, по-перше, у «ДеЛаваль» гнучка система знижок, по-друге — швидкість процесу, менше обслуговуючого персоналу: економія для господарства. А головне — якість молока: переробні підприємства беруть його за новими стандартами, додатково доплачують за підвищений вміст білку, жиру. Вбачаючи від таких технологій зиск, в «Агросвіті» незабаром збираються придбати ще один доїльний зал, а кількість корів збільшити до 1200.

Відомий анекдот, коли на запитання «Чи набагато ми відстали?» звучить відповідь: «Назавжди!», ми спростовуємо присутністю на внутрішньому ринку саме таких сільгосппідприємств, як «Агросвіт», що живуть за європейським виміром.

Іван ЛАЗНЮК.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Гарольд КОФФІН: «Споживач — це покупець, який на щось скаржиться»

ПИЛЬНУЙТЕ!

Суперобрахунок

Що не кажіть, а скуплятися в супермаркеті зручно — ціни часто навіть нижчі від базарних, продукти якісніші, до того ж на голову не капає. Але й тут на споживачів чекає чимало пасток. Яскраві стелажі привороржують і, погодьтеся, частенько у кошик потрапляють непотрібні речі, витягуючи з гаманця останні копійки.

Донедавна моя знайома постійно скуплялася в одному відомому столичному супермаркеті. Якось довелося їй переживати фінансову скруту, тож вдома склала чіткий перелік того, що треба купити. Аби убезпечитися від зайвих витрат, взяла рівно стільки грошей, скільки було треба. Уявіть її здивування, коли касирка за досить скромний набір продуктів почала правити майже вдвічі більшу суму.

Мал. Віктора ПОПОВА.

Можливо, якби гаманець був повнішим, конфлікту й не було б. Погодьтеся, більшість з нас біля каси розраховується мовчки, навіть якщо сума видається дещо завищеною. Однак ця ситуація змусила жінку почати дебати з касиркою. Аргумент останньої був залізний: не маєте грошей, не треба набирати продукти! На галас підійшов адміністратор, почали вивчати чек. Причину проблеми виявили майже одразу — замість 200 грамів сирокопченої ковбаси у чекові значилося... два кілограми. Здавалося б, конфлікт вичерпано — технічна помилка, яка, щоправда, могла б вилитися в кругленьку суму. Знайома вже була готова великодушно заплющити на все очі, але просити вибачення у неї ніхто не поспішав. Реакція касирки була неадекватна. З претензією в голосі вона заявила:

— То що мені тепер накажете робити? Я вже чек пробила...

І справді, що робити? Моя знайома не скаржилася і не нарікала. Знала, що можна звернутися в управління захисту прав споживачів, але й цього робити не стала — навіщо псувати собі нерви? Просто з того часу закупляється в іншому місці. Нині в цьому плані конкуренція на нашому боці — нові супермаркети ростуть як гриби після дощу. А от перевіряти чеки біля каси не завадить всюди.

ФОТОФАКТ

Який товар, такі й покупці.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

І СМІХ І ГРІХ

«Веселий чухча»

Наша читачка Валентина Ф. із Чернігова шукала в Інтернеті ціни на дитячі іграшки. Перелік одного з довідників змусив її серйозно замислитися про наше майбутнє покоління. Ось назви лише деяких забавок, які пропонують у цьому магазині для невинних дитячих розваг.

- Елемент дробильної машини
- Заєць червоний з зеленим серцем
- Поїзд веселий чухча
- Набір спецназу «Антитерор»
- Серце з головою
- Заводна копілка «Мрець»
- Велосипед 3-колісний з ручкою і трусами
- Сімейна гра: як звуть тебе, деревце?
- Розвиваюча гра: чий малюк?
- Федя-кантроп...

АФЕРИ

Віддам останнє... злодіям

Майже десять років тому у Львові стрімко зросла кількість крадіжок автомобілів. Останніми роками спостерігається зворотна тенденція. Однак це не означає, що крадуть менше. Просто тепер власники автомобілів, які зникли, стараються залагоджувати свої справи зі... злодіями.

Про це повідомив начальник відділення розшуку відділу Державтоінспекції Львова майор міліції Роман Вахула. Хоч як прикро, але, почувши, що за певну винагороду улюблений автомобіль можна повернути, власники нерідко втрачають голову. Іноді навіть у місцевих газетах можна знайти оголошення на кшталт: віддам останнє, тільки зголосіться! Про наслідки здогадатися не важко. Бувало, люди ставали жертвами такого злочину: платили шахраям, які й гадки не мали, де машина...

У середньому за «чудесне повернення» вимагають тисячу доларів. А вартість найефективнішої системи проти викрадення вдвічі дешевша. Роман Вахула переконаний: краще заздалегідь обладнати нею дорогий автомобіль. Утім, не кожний засіб проти викрадення здатний зупинити злочинця. Скажімо, пристрій, встановлений фірмою-виробником, затримає крадія хіба що на кілька секунд. Неефективними зарекомендували себе різні маркування, дешеві сигналізації тощо. А от замок «Mul-T-Lock», як свідчить статистика, у Львові поки що не зламували. Автолюбителям відомо, як важливо залишати машину під охороною. Проте навіть коли автомобіль постійно «на очах», засоби проти викрадення не завадять.

На думку фахівців, щоб почуватися безпечно, водієві не завадить бодай трохи знати психологію злочинців. Найбільша кількість крадіжок останнім часом скоюється серед білого дня. Улюблені місця львівських крадіїв —прилеглі до базарів території, поряд із платними стоянками, вулиці з пожвавленим рухом. Найпопулярніші марки — «Ауді», «Фольксваген», «Мерседес», а також імпортні мікроавтобуси та фургони.

Світлана ПАСІЧНИК.

КОМУНАЛКА

Життя буде економне

Заміна внутрішніх комунікацій з обов'язковим встановленням у кожному помешканні лічильників води, тепла і газу розпочалася в багатоповерховому житловому будинку по вулиці Глаголева, 27 у Дніпродзержинську. Тут втілюють у життя проект «Фінансовий і технологічний механізм реформування систем розрахунків за споживання житлово-комунальних послуг у місті».

Так мешканців спонукають стежити за витрачанням ресурсів і економити їх. Очікується, це допоможе скоротити суми оплат за ці послуги на третину. Тож більшість городян зможуть розраховуватися з комунальниками.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровська область.

ФАЛЬСИФІКАТ

Задимів сімейний синдикат

Відділ державної служби із боротьби з економічною злочинністю Кам'янець-Подільського управління внутрішніх справ викрив «домашню тютюнку». У будинку 97 на вулиці Шевченка сімейна пара виготовляла цигарки без фільтра. Для прикриття використовували різні торгові марки. Збували підробки на ринку. «Директору» підпільного синдикату світить позбавлення волі або серйозні штрафні санкції.

Віра ШПИЛЬОВА.

Хмельницька область.

ЦІНИ

Куртка від Будулая

На майданчику ринку «Колос» у Миколаєві розташувався циганський табір. Ні, вони не танцюють і не співають і, тим паче, не водять ведмедя. Цигани жваво торгують одягом — від штанів до дублянок. За кілька місяців два-три прилавки розрослися до десятків контейнерів.

Ціни на товар смішні. За теплу чоловічу куртку просять 180 гривень, але віддають за 140. Жіночі штани можна виторгувати за 30—35 гривень, чоловічі — на п'ятірку дорожче, светри розходяться за 25. Найходовіший товар сьогодні — штучні дублянки. Бачила, як покупниця за початкової ціни в 400 гривень, «збила» її до 300. Через дорогу на речовому ринку такий само товар у півтора-два рази дорожче. Знайома купила дочці дублянку за 600 гривень, потім пошкодувала, коли побачила аналогічну, але «циганську», за 320.

Для багатьох миколаївців вираз «ідемо до циганів» набув цілком конкретного змісту. Найчастіше на таких ринках купують речі підліткам. Серед постійних покупців і пенсіонери.

На запитання: відкіля такий дешевий товар, одна з продавщиць відповіла:

— Беремо все в одному місці оптом.

Таємницю перебування цього «місця» відкривати не стала. Але неважко здогадатися, що товар «лівий» і виготовлений в умовах глибокого підпілля.

Олена ІВАШКО.

Миколаїв.

ВАГИ

Пошуки втраченого

До чого тільки не вдаються підприємливі продавці, щоб ми, покупці, не проходили повз них, нехтуючи і товар якісний, і ціни привабливі... Так, на ринку масиву Березняки ввели нові форми встановлення ваг — набагато вище або нижче рівня очей покупця. Часто стрілку приладу закриває якийсь сторонній предмет. А наймодніший спосіб — коли ваги стоять перпендикулярно до клієнта. Тож похід за продуктами тут перетворюється на таємничі пошуки втраченого.

Любов СТАНАЧИЧ.

Мал. Вадима СИМИНОГИ.

РАДИМО

Купуємо кожушок

Цьогорічна зима ще не дала про себе знати на повну силу. Але, мабуть, кожен уже задумувався: що вдягнути, коли вдарять тріскучі? Традиційним зимовим одягом вважають дублянку. Якщо ви вирішили поповнити гардероб пухнастою новинкою, можливо, наші поради допоможуть зробити правильний вибір.

Найтеплішими є кожушки з російських та турецьких овечих шкур. У них товста шкіра та густе хутро. Щоправда, саме це стає на заваді вишуканому покрою. Такі дублянки важкі, але довговічні. Іспанський кожух порівняно легкий та м'який. Шкіра тонка, пориста, хутро благіше. Зазвичай це красиво пошитий одяг. Та він не захистить від сильних морозів. Найлегші італійські дублянки. Для їх виготовлення використовують стрижені шкірки ягнят. Але пам'ятайте: разом із вагою зменшуються й теплозахисні властивості кожушка. Залишається лише додати — шви на дублянках мають бути рівні, без «захоплення» хутра та пропуску стібків. Мало яка дублянка переживе хімчистку, тому правильно доглядайте за нею — збризкуйте водовідштовхуючими аерозолями для замші та шкіри, не сушіть біля вогню чи радіатора, бережіть від молі.

Ведуча рубрики Надія ГОРБАТЮК.

Тел. 456-61-13.

Email: nad@golos.com.ua

Простір вільного кукурікання

ФАКТ І КОМЕНТАР

Минулого тижня на III Міжнародному фестивалі аудіовізуального мистецтва отримав Гран-прі документальний фільм молодого українського режисера Максима Суркова «На болотах».

Щоправда, перед тим була цікава заминка: експертам спершу здалося, що фільм художній! Бо картину знято так любовно, а матеріал настільки екзотичний, що здається — таке буває «лише в кіно». Але натура таки справжня. Це Старе Село на Рівненщині, на межі з Білоруссю. Мешканці того села на сезон збирання журавлини переселяються на болота. Вся економіка тут — на журавлині: зібрали, продали, чекають наступного сезону. Це ніби маленька екзотична країна, забута Богом і державою. Школярі там придумали гру: обирають уряд, парламент, ввели власну валюту. А межі цієї країни одвічно визначені не українсько-білоруським кордоном, а простором, де родить журавлина.

От про все це — фільм «На болотах». Часом справді забуваєш, що кіно документальне, бо деякі епізоди здаються неймовірними, костюмованими. От, приміром, зовсім містична фігура — хлопець у спецназівській чорній масці, йде собі й кукурікає.

З'ясовується, кіношники справді зустріли його на вулиці. Він просто йшов на роботу до лісу, а маску одягнув — бо мороз був 35-градусний, щоки мерзнуть. А кукурікав, вив вовком, кричав як пугач і зозуля (серед зими!) — бо так йому подобається!

Непридуманість екзотики справді зачаровує.

Цей фільм свідомо дистанціюється від реклами чи повчальності («що ми цим пропагуємо», як казали радянські кінознавці). Це — документалістика без «вказівного пальця», тут нема пояснюючого дикторського тексту, як не буває його й у реальному житті.

Утім, після перегляду відчуваєш деяку дистанцію між собою і фільмом. Хочеться ніби наблизитися до нього. Але тут потрібні не банальні дикторські пояснення, а щось інше. Можливо, такому кіно потрібне певне середовище, в якому вільне кукурікання здобуло б сенс. Бо дивитися такий фільм по телевізору між рекламою мила і політичних партій — все одно, що симфонію Малера слухати в переповненому тролейбусі.

Про це ми говорили з президентом української кінокомпанії «Inspiration-films», автором-продюсером фільму «На болотах» Світланою ЗИНОВ'ЄВОЮ.

— Згодна, кінодокументалістика — річ специфічна й справді потребує певного середовища для повноцінного існування. Наші великі телекомпанії практично байдужі до такого кіно. У нас нема де взяти для перегляду документальний фільм на касеті чи диску. Є лиш осередки, розкидані по Києву — Архів кінофотодокументів, Британська рада, Гете-інститут тощо, але нема єдиного центру, де була б колекція світової кінодокументалістики. Навіть фільми нашого Сергія Буковського можна побачити лише «по знайомству». Немає місця, де було б зібрано інформацію про документальні фестивалі, семінари, ринки проектів. Нема фестивалів документального кіно. Ми не маємо організації, від імені якої могли б запрошувати професіоналів, влаштовувати презентації проектів перед професійними експертами для ко-продукції. Ми практично не представлені на світовому кіноринку. Отже, немає процесу, який би викликав до життя нові сили, ідеї.

Тож потрібна громадська організація, яка б переймалася цим. Такі організації є практично в кожній країні.

Наша студія «Inspiration-films» зробила в цьому напрямі перший крок. Ми входимо до EDN (Європейської документальної мережі), буваємо за кордоном на семінарах з ко-продукції. Нас там знають і зацікавлені в співробітництві. Ми ініціювали створення Українського центру документального кіно й на кінофестивалі «Молодість» презентували цей проект. Поки що майно центру (50 касет, колекція фільмів, подарованих колегами з Італії, Голландії, Латвії, Польщі, Чехії) перебуває на території Києво-Могилянської академії. Все інше (портал в Інтернеті, майстерня кінодокументалістики, форум з ко-продукції, потужна відеотека) — в майбутньому, й воно не здається надто віддаленим або неможливим, якщо об'єднаємо зусилля всіх, кому це необхідно.

Підготував Віталій ЖЕЖЕРА.

Фото Олександра ЧЕКМЕНЬОВА.

На знімку: кадр з фільму «На болотах».

ХРОНІКА

Олесь із піднебесся

Завтра святкуємо 125-ліття поета Олександра Олеся (родом з Сумщини). Нині важко уявити, як його любили в Україні до революції. Тепер так люблять хіба що зірок естради, та й то лиш підлітки, а Олеся любили всі! На його вірші писали музику 80 композиторів Європи, й досі пишуть. Його поезія красива, але неглибока. Можливо, діячі української революції й фундатори нашої першої незалежності від цього й постраждали: в їхній уяві Україна поставала такою, як у віршах Олеся, красивою і невизначено-туманною. Тому всі вони опинилися в еміграції, й Олесь також. Його син Олег Ольжич був уже зовсім інший поет — не лише краси, а й сили. Він, переконаний український націоналіст, загинув від рук гестапо 1944 року. Олесь пережив сина лише на кілька тижнів.

Чим човен повен

Олена Логвиненко починає нову книжку «Дзвін тиші» словами про те, що глибини психології творчості — таємниця навіть для самих творців.Це книга інтерв'ю з відомими письменниками: І. Біликом, В. Медведем, В. Дроздом, В. Кордуном, Р. Андріяшком тощо. Інтерв'ю — річ довільна. Проте керований О. Логвиненко човен діалогу не тоне в хвилях філософсько-естетичних шукань 90-х років, суперечок про культуру і політику. Втім, пані Логвиненко не ставить «історичних» запитань. Її мета — наблизитись до усвідомлених та підсвідомих таємниць творення, до елементарних речей. Ось запитання до Івана Білика: чому кинув пити каву? Відповідь: грошей не було! А що легше кинути: писати чи пити каву?.. Лабораторії митців обстежуються вигадливо, але з доконаним знанням справи. Тому внутрішні риси творчих натур не розчиняються в цій книзі в потоці слів.

Аттила МОГИЛЬНИЙ.

Архипенко та послідовники

Таку виставку щойно відкрито в Національному художньому музеї України. Олександр Архипенко — найвідоміший у світі український скульптор, чиї ідеї «космічного динамізму» впливали на розвиток світового мистецтва впродовж усього XX століття. На виставці демонструються, зокрема, завдяки Гете-інституту, твори Архипенка з Саарського музею (Саарбрюкен) та сучасних послідовників великого скульптора — Анатолія Твердого та Олександра Сухоліта. Мета виставки — показати розгортання ідей Архипенка в часі й просторі.

Хай буде про любов

Київський театр драми і комедії на Лівому березі Дніпра відсвяткував своє 25-ліття прем'єрою комедії Е. Ростана «Таємниця пристрасті палкої» («Романтики»). Постановка Костянтина Добрунова. Дивовижний це все-таки театр! Тут варто дивитися саме отаку, розважально-легку комедію, як оця, — щоб переконатися: навіть у такій порожній виставі жоден актор не працює нижче певної планки професійної гідності. Їй-Богу, важко сказати, про що ця вистава взагалі (ну, хай буде про любов, як у п'єсі написано) — але цілком точно можна сказати, про що ця вистава в їх акторів. А вона в них про те, що будь-яка дрібниця має бути зроблена блискуче — або ніяк! І важлива при цьому не «тема», а її обробка! У виставі це демонструє чудова романтична пара: Леся Самаєва (Сильветта) і Андрій Самінін (Персіне). А Лев Сомов (Страфорель) просто віртуозний, гримуча суміш ексцентричної фантазії й математично точно розрахованої пластики.

На знімку: Леся Самаєва та Лев Сомов. Сцена з вистави.

Фото Сергія КУЗЬМИЧА.

Парад притч

НЕРВИ ЛАНЦЮГА
25 ЕСЕЇВ ПРО СВОБОДУ
Юрій АНДРУХОВИЧ
Юрій ВИННИЧУК
Любко ДЕРЕШ
Володимир ЄШКІЛЄВ
Сергій ЖАДАН
Богдан ЖОЛДАК
Оксана ЗАБУЖКО
Павло ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ
ІЗДРИК
Олександр ІРВАНЕЦЬ
Ірина КАЛИНЕЦЬ
Марія КРИВЕНКО
Андрій КУРКОВ
Іван МАЛКОВИЧ
Андрій ОХРІМОВИЧ
Світлана ПИРКАЛО
Лесь ПОДЕРВ'ЯНСЬКИЙ
Юрко ПОКАЛЬЧУК
Ігор ПОМЕРАНЦЕВ
Тарас ПРОХАСЬКО
Микола РЯБЧУК
Вадим СКУРАТІВСЬКИЙ
Олесь УЛЬЯНЕНКО
Олександр ХУРГІН
Василь ШКЛЯР

Цю книжку присвячено пам'яті Сергія Набоки та Олександра Кривенка. Ідею подав київський журналіст Сергій Васильєв, книга побачила світ у «Лексиконі», за підтримки Львівського Форуму видавців.

Тема (25 есе про свободу) заявлена на обкладинці, і 25 прізвищ авторів теж вказані там, і особливих коментарів не потребують. Та варте уваги одне цікаве враження. Оскільки свобода — це те, чого нема, але сама ідея спокуслива, то ця книжка нагадує ніби збірку рецензій на ідею написати книжку про свободу! Готових формул («що таке свобода») тут нема, є своєрідні притчі на цю тему. Одна така притча належить Тарасові Прохаську — одному з найцікавіших наших молодих прозаїків. Він назвав це романом, який ніколи не буде написано.

«Наприкінці сорокових років в Українські Карпати приїхала група студентів-ботаніків з якогось польського університету для літньої практики.

У цьому самому місці Карпат діяли дві сотні УПА... Одна сотня мала перейти на Захід, а інша — залишитися тут, прикриваючи відхід першої.

У тому самому місці Карпат рейдували дві винищувальні і спеціальний батальйони МГБ...

І от всі ці люди... зійшлися на невеличкому фрагменті Українських Карпат. У кожного були певні інтереси, підкріплені власними помилками. А найважливіше — усі переслідували і були переслідуваними. Втікали і доганяли. Шукали і уникали...

Сукупність протилежних інтересів привела до того, що... усі вважали групу студентів (єдину, котра була неозброєна і нічого, крім споглядання флори, тут не хотіла) основним об'єктом нападу і знищення. З різних причин, вслід за різними інтересами і помилками.

Одна ніч врешті звела їх у одному місці. Я не можу собі уявити, щоможе діятися у такій тисняві. Але знаю, що таке втікати, ховатися, доганяти і вистежувати у нічних літніх горах... коли не видно навіть того, на чому стоїш...

Мені казали, що це був, здається, найщасливіший момент Другої світової війни. Якимись невидимими перегукуваннями вояки різних сторін узгодили, що ті, на кого тепер всі полюють, — діти... Що ця земля вже сказиться, якщо прийме ще й їх.

Невідомо, як вони стримувалися до світання.

Але кажуть, що такої паради ще світ не бачив.

Коли стало ясно, коли усі побачили, як близько один від одного перебули цю ніч... убивці, котрі захищалися від убивць, скерували дула в небо. Командири невідривно дивилися в очі ворожим командирам і на своїх найнервовіших вояків.

Студенти... взяли свої наплечники і промаршируввали між арміями, все ще боячись випадкового пострілу. Їм треба було додому. Армії ще ненадовго залишилися у горах. Армії, отруєні надією.

Мене запевняли, що у тому місці потім ніхто не знайшов жодної гільзи. Не було навіть з чого свищика зробити.

А всюди ж гільзи можна було збирати мішками».

...Скоро всеукраїнська презентація книжки, й читачі обласних центрів самі зустрінуться з авторами «Нервів ланцюга».

Віктор ГРИНЕВИЧ.

РЕКЛАМА ТА ОГОЛОШЕННЯ

Господарський суд Одеської області (65032, м. Одеса, проспект Шевченка, 4) Постановою від 07.11.2003 року по справі № 21/212-03-8186 визнав банкрутом Фірму «КВІН» у формі товариства з обмеженою відповідальністю (юридична адреса: м. Одеса, вул. Промислова, 37, код ЄДРПОУ 22470976, п/р № 26000702 в ООФ АППБ «Аваль», МФО 328351) та відкрив ліквідаційну процедуру.
Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Сафронову С. В. (ліцензія № 250014 серія АА від 19.11.2001 р., 65012, м. Одеса, вул. Ришельєвська, 74, кв.1).

Господарський суд Одеської області (65032, м. Одеса, проспект Шевченка, 4) Ухвалою від 23.10.2003 року порушив справу № 21/212-03-8185 про банкрутство Малого підприємства «Лотос» (юридична адреса: 67330, Одеська область, Березівський район, с. Зброжківка, вул. Шевченка, 40), код ЄДРПОУ 22499000, п/р № 260051622 в ООФ АППБ «Аваль», МФО 328351).
Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Сафронову Світлану Володимирівну. (ліцензія № 250014 від 19.11.2001 р., 65012, м. Одеса, вул. Ришельєвська, 74, кв.1).
Заяви кредиторів та можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ТОВ «Промімпекс», код 31807744, зареєстроване Голосіївською райдержадміністрацією м. Києва 26.12.2001 року за адресою: м. Київ, вул. Академіка Заболотного, 3, сповіщає, що Ухвалою Господарського суду м. Києва № 24/767-б від 28 листопада 2003 р. порушено справу про банкрутство. Розпорядником майна призначено Тищенко Н. П. (ліцензія № 419210 серія АА видана Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України 07.10.2002 р.). Претензії кредиторів приймаються протягом 1-го місяця.

Господарський суд Київської обл. (01033, м. Київ, вул. Жилянська, 58-б) Ухвалою від 13.11.03 р. по справі № 330/14б-03 порушив справу про банкрутство Відкритого акціонерного товариства «Укрволгатехсервіс», Київська обл., Бориспільський р-н, смт. Пролиски, вул. Броварська, 4. Р/р 26008001990 в ЦКФ АППБ «Аваль» м. Києва, МФО 322904, ЄДРПОУ 14310187. Заяви кредиторів приймаються протягом місяця.
Розпорядником майна призначено Арбітражного керуючого Жеронкіна Дмитра Леонідовича (ліцензія № 481 від 13.03.02 р.), т. 568-12-77.

Господарський суд м. Києва визнав банкрутами та відкрив ліквідаційну процедуру стосовно:
Постановою по справі № 24/295-Б від 24.11.2003 Державного підприємства Міністерства оборони України Футбольний клуб «ЦСКА-Київ» (м. Київ, пр-т Повітрофлотський, 10, код ЄДРПОУ 24969898).
Постановою по справі № 24/282-Б від 11.11.2003 Товариства з обмеженою відповідальністю «Ізразець». (м. Київ, вул. Верховинна, 39, код ЄДРПОУ 21561553).
Ліквідатором призначений Нестеренко Сергій Сергійович (Ліцензія серії АА № 419268 від 11.11.02 р.).

Господарським судом Луганської області (91000, м. Луганськ, пл. Героїв Великої Вітчизняної війни, 3а) ухвалою від 10.11.2003 р. порушено справу № 11/140 б про банкрутство — Відкритого акціонерного товариства «Білокуракинський райагрохім» (поштова адреса: 92200, Луганська область, смт. Білокуракине, вул. Леніна, 85, банківські реквізити: код 05487863, поточний рахунок 26000301177 в Білокуракинському відділені Ощадбанку № 3316, МФО 364100).
Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого — Бєлікова Андрія Вікторовича, ліцензія АА № 484195 від 29.12.2002 р., який мешкає за адресою: 91000, м. Луганськ, кв. Комарова, буд. 35, кв. 64.
Заяви кредиторів та можливих санаторів направляти до Господарського суду, боржнику та розпоряднику майна протягом 30 днів з дня публікації оголошення.

Господарський суд Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) порушив справу № 32/156Б про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «Будьоновський» (85753, с. Кириловка, Волноваський район, Донецька область), код підприємства — 30844869, та ввів мораторій на задоволення вимог кредиторів.
Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Яковенко С. М., ліцензія № 484240, Донецька обл., Тельмановський р-н, с. Бахчовик, вул. Степна, 12.
Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

08 січня 2003 р. о 14 год.00 хв. за адресою: м. Ужгород, пл. Б. Хмельницького, 2/236 відбудеться аукціон з продажу за грошові кошти наступного майна: Автобус КАВЗ-270 (місцезнаходження: м. Ужгород, вул. Грушевського, 2) (рік випуску 1989, № двигуна 69247, № шасі 1266042) початковою вартістю 1757,70 грн.; контора в смт. В. Березний (будівля) (місцезнаходження: смт. В. Березний, вул. Партизанська, 54, одноповерхова будівля без підвалу, фундамент бутобетонний, стіни цегляні, перегородки цегляні, перекриття дерев'яні, покрівля шифер, вікна і двері дерев'яні, підлога бетонна, дошки, інж. обладнання: електроосвітлення, телебачення, вентиляція, пічне опалення), у кількості 1 штука початковою вартістю 2379,60 грн.; воловня з прибудовою в смт. В. Березний (місцезнаходження: смт. В. Березний, вул. Партизанська, 54, одноповерхова споруда без підвалу, фундамент бутобетонний, стіни цегляні, перегородки цегляні, перекриття дерев'яні, покрівля металева та шифер, підлога грунтова та бетонна, інж. обладнання відсутнє) у кількості 1 штука початковою вартістю 4544,10 грн., автомат посолочний марки ФАП, призначений для механізації технологічних операцій внутрішньом'язового посолу м'яса при виготовленні копченостей із яловичини, свинини та баранини, рік випуску 1991, рік введення в експлуатацію 1997, виробник ВО «Омський елекромеханічний завод» початковою вартістю 36410,00 грн., вакуумгоризонтальний котел Ж4-ФПА призначений для витопки жирів, для варки, стерилізації, знезводнення утильної м'ясної сировини з метою отримання сухих тваринних кормів та технічного жиру, рік випуску 1974, рік введення в експлуатацію 1997, виробник Болоховський машинобудівний завод початковою вартістю 7536,00 грн., ваги монорейкові електронні, рік випуску 1992, рік введення в експлуатацію 1992, виробник завод «Еталон», м. Армавір початковою вартістю 1330,00 грн.
Для участі в аукціоні потенційним покупцям слід подати заявки на участь у торгах по 02 січня 2003 р. та внести в безготівковому порядку грошові кошти в розмірі 10 % від початкової ціни продажу об'єкта на рахунок організатора торгів — Філії Агентства з питань банкрутства в Закарпатській області у АППБ «Аваль» м. Ужгород, п/р № 2600014776, Код 26252740, МФО 312345.
Заявка на участь у торгах, конкурсі повинна містити назву предмета продажу, відомості про юридичну або фізичну особу, що подає заявку. Заявка, копія документа про сплату гарантійного внеску можуть бути надіслані рекомендованим листом, організатору торгів. Відповідальність за своєчасність доставки і форму надіслання поштою заявки і пропозицій та пов'язаний з цим ризик несе учасник торгів. Потенційним покупцям, для реєстрації як учасника, слід мати при собі документ, що посвідчує фізичну особу, або представника юридичної особи, їх повноваження; довідку про те, що проти учасника торгів не порушено справу про банкрутство; документ про внесення грошових коштів у розмірі 10 % від початкової ціни продажу об'єкта; документ про внесення реєстраційного внеску в розмірі одного неоподатковуваного мінімуму; декларацію про доходи для покупців-фізичних осіб; нотаріально засвідчені копії установчих документів для покупців — юридичних осіб (копію рішення про участь в аукціоні для органів місцевого самоврядування).
З об'єктом можна ознайомитися особисто щодня, крім вихідних (субота, неділя), з 9 до 16 години за адресою: м. Ужгород, вул. Грушевського, 2, тел. (03122) 66-22-52. З усіх питань організації та проведення аукціону слід звертатися до організатора торгів за адресою: м. Ужгород, пл. Б. Хмельницького, 2/236, тел. (03122) 3-59-37.

Господарським судом Миколаївської області (54009, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 22) постановою від 28.10.2003 р. по справі № 4/42, Житлово-комунальне підприємство «Еліта-Сервіс» (Миколаївська обл., Жовтневий район, с. Полігон), код ЄДРПОУ 25378596 визнано банкрутом і по відношенню до банкрута відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначений Друмирецький Вячеслав Борисович (ліцензія АА № 250040), офіс: 54010, м. Миколаїв, вул. Морехідна, 14, офіс 209.

Господарський суд Івано-Франківської області (76000, м. Івано-Франківськ, вул. Грюнвальдська, 11) постановою від 18.11.2003 р. у справі № Б-10/209 визнав банкрутом і відкрив ліквідаційну процедуру згідно ст.51 щодо Богородчанського кооперативного торгового об'єднання (коопторгу) Богородчанського райспоживтовариства (77701, Івано-Франківська обл., смт. Богородчани, вул. Л. Українки, 6; код 05587794). Ліквідатором призначений Саєвич М. Б. (ліцензія АА № 520164, 78200, м. Коломия, вул. Костомарова, 4/108).

Господарським судом Івано-Франківської області (м. Івано-Франківськ, вул. Грюнвальдська, 11) порушено справу № Б-7/200 про банкрутство ВАТ «Івіта» м. Івано-Франківськ, вул. Юності, 23, код за ЄДРПОУ 3646548, р/р 26009301710327, МФО 336354 Промінвестбанк, м. Івано-Франківськ.
Розпорядником майна призначено Ільків М. І., ІПН 1709310370, ліцензія АА № 250174 від 10.12.2001 р., Івано-Франківська обл., м. Болехів, тел. (03437)-3-45-35.
Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Господарський суд Вінницької області (м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 7) постановою від 16.04.2003 р. у справі № 5/338-03 визнав банкрутом ТОВ редакція газети «Мисливство та рибальство», код за ЄДРПОУ 24903617, адреса: м. Вінниця, вул. Добролюбова, 14, та відкрив ліквідаційну процедуру.
Ліквідатором призначено Щербанюка Олега Васильовича, ліцензія АА 315464.

Постановою господарського суду Чернігівської області (14000, м. Чернігів, пр. Миру, 20), справа № 9/121б/15б визнано банкрутом закрите акціонерне товариство «Транспортник», код ЄДРПОУ 01547189 (м. Чернігів, пр-т Миру, 139, кімн.22).
Ліквідатором банкрута призначено Танську Тетяну Юріївну (Ліцензія Мінекономіки та з питань європейської інтеграції України АА 669671 від 08.09.2003 р.).

ТОВ «Імперіал Хаус», код 31565910, зареєстроване Московською райдержадміністрацією м. Києва 03.08.2001 року за адресою: м. Київ, вул. Амурська, 6, сповіщає, що Ухвалою Господарського суду м. Києва № 24/765-б від 28 листопада 2003 р. порушено справу про банкрутство. Розпорядником майна призначено Тищенко Н. П. (ліцензія № 419210 серія АА видана Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України 07.10.2002 р.). Претензії кредиторів приймаються протягом 1-го місяця.

ТОВ «СТР-Центр», код 31746975, зареєстроване Голосіївською райдержадміністрацією м. Києва 24.12.2001 року за адресою: м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 70/2, сповіщає, що Ухвалою Господарського суду м. Києва № 24/764-б від 28 листопада 2003 р. порушено справу про банкрутство. Розпорядником майна призначено Тищенко Н. П. (ліцензія № 419210 серія АА видана Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України 07.10.2002 р.). Претензії кредиторів приймаються протягом 1-го місяця.

Приємний сюрприз на старті

Гандбол. Чемпіонат світу. Хорватія. Жіноча збірна України розпочала виступи з перемоги. В першій грі групового турніру наші дівчата з мінімальним рахунком 30:29 переграли одного з грандів світового гандболу, команду Норвегії.

Підопічні Леоніда Ратнера, захопивши ініціативу наприкінці першого тайму, майже постійно вели у рахунку, але відрив не сягав більше трьох м'ячів. Переможний гол для української команди на останній хвилині зустрічі закинула Олена Цигица. До речі, Олена стала кращим бомбардиром матчу, закинувши дев'ять м'ячів.

Нагадаємо, що збірна України на чемпіонаті світу-2003 виступає у групі С разом з командами Тунісу, Румунії, Аргентини, Японії та Норвегії. До наступного раунду першості виходять перші три команди. Зазначимо, що головним завданням збірної України є завоювання путівки на Олімпійські ігри до Афін. Наступний суперник збірної України на турнірі — гандболістки Румунії.

Інші результати стартового дня в групі С: Японія—Туніс. 30:24. Румунія—Аргентина. 43:13.

Що доля нам приготувала?..

У Франкфурті-на-Майні в п'ятницю (5 грудня) відбудеться жеребкування відбіркового турніру (європейська зона) чемпіонату світу 2006 року, фінальна частина якого пройде на стадіонах Німеччини. Пропонуємо вашій увазі попередній розподіл учасників відповідно до рейтингу.

Фото Павла КУБАНОВА.

1-й кошик. Франція, Португалія, Швеція, Іспанія, Чехія, Англія, Італія, Хорватія.

2-й кошик. Нідерланди, Бельгія, Данія, Туреччина, Росія, Ірландія, Болгарія, Польща.

3-й кошик. Румунія, Шотландія, Словенія, Сербія і Чорногорія, Швейцарія, Греція, **УКРАЇНА**, Словаччина.

4-й кошик. Австрія, Ісландія, Фінляндія, Латвія, Боснія і Герцеговина, Ізраїль, Норвегія, Угорщина.

5-й кошик. Уельс, Грузія, Білорусь, Кіпр, Естонія, Північна Ірландія, Литва, Македонія.

6-й кошик. Албанія, Вірменія, Молдова, Азербайджан, Фарери, Мальта, Ліхтенштейн, Сан-Маріно, Люксембург, Андорра, Казахстан.

Як бачимо, збірна України у кваліфікації не матиме за суперників команди Румунії, Сербії і Чорногорії, Греції, Швейцарії, Шотландії, Словаччини та Словенії. Адже вони з нами — в одному кошику. Однак, враховуючи результати останніх відбіркових етапів до чемпіонатів світу та Європи, на прохідну команду з інших кошиків навряд чи варто розраховувати. І в четвертому, і навіть п'ятому кошиках зібралися приблизно однакові за класом команди, які можуть у майбутньому істотно зіпсувати настрій.

Єдина «компанія», котра може видати більш-менш слабкого суперника, — в шостому кошику. Однак і там «сліпий» жереб може назвати опонентом, зокрема, непоступливу команду Албанії або ще гірше — Вірменії...

Зазначимо, що в основу механіки формування кошиків покладено рівень гри команди, що визначався за кількістю очок, набраних збірною у відбіркових турнірах чемпіонату світу 2002 року та Євро-2004, і ділиться на кількість проведених нею матчів. На чолі кожної підгрупи стають команди з першої вісімки, потім по підгрупах розходяться команди з другої і третьої вісімок.

Усі команди — учасниці відбіркового турніру чемпіонату світу-2006 — розподілять на вісім груп. У п'яти з них гратимуть по шість команд, у решті трьох — по сім. Збірні, що виграли турніри у своїх групах, автоматично виходять до фінального турніру. Таке саме право отримають і дві найкращі команди з тих, котрі посіли друге місце. Інша «шістка» других команд зіграє між собою матчі плей-оф.

Колліна замість... Стінга

Оргкомітет чемпіонату повідомив, що замість запланованої участі в урочистій церемонії музиканта Стінга в жеребкуванні груп візьме участь знаменитий італійський рефері П'єр-Луїджі Колліна. Сам арбітр із задоволенням прийняв пропозицію замінити зірку сцени, що занедужала. «Я насправді чекав запрошення, і для мене велика честь допомогти організаторам провести церемонію», — сказав італієць.

Віце-президент оргкомітету Вольфганг Нієрсбах зазначив, що 5 грудня в конгрес-центрі очікується 400 журналістів, 110 фотокореспондентів і 190 акредитованих співробітників радіостанцій.

Гарантоване місце у фінальній частині чемпіонату має лише збірна Німеччини — країни—організатора турніру. Починаючи з чемпіонату 2006 року чинні чемпіони світу (а сьогодні це збірна Бразилії) будуть також виборювати право на участь у фіналі чемпіонату у кваліфікаційних змаганнях.

На знімку: той самий П'єр-Луїджі Колліна.

У планах — зустріч з росіянами

Теніс. У столиці на кортах МТК «Наука» відбувся відкритий турнір у парному розряді серед народних депутатів України. Його організатори — Федерація тенісу України, народний депутат України Сергій Кіроянц та компанія «Інфоспорт Маркетинг».

Учасники продемонстрували не лише добру майстерність, бойовитість, волю до перемоги, а й хорошу фізичну підготовку. До речі, ці змагання традиційні, п'яті. Їх було започатковано ще три роки тому і припали до душі народним депутатам, які не мають змоги брати участь у тривалих турнірах.

Переміг дует у складі знаних і вправних тенісистів народних депутатів Анатолія Матвієнка та Сергія Кіроянца. Вони впевнено обіграли всіх суперників. Друге місце посіли Ігор Осташ та Вадим Трофименко, третє — Григорій Бондаренко та Сергій Іванов.

Президент федерації тенісу України Герман Беньямінов вручив переможцям і призерам змагань красиві пам'ятні кубки. Всі учасники турніру отримали від організаторів подарунки з символікою акції «Спорт проти наркотиків, тютюну та зловживання алкоголем».

Загалом, ідея турніру — влаштувати для народних депутатів яскраве свято тенісу та активного відпочинку — себе цілком виправдала. Теніс увійшов в моду в українському парламенті — це приємний факт. Ще одним вагомим доказом того стане міжнародний матч із тенісу з командою Державної Думи Російської Федерації, можливості проведення якого нині активно обговорюють у Верховній Раді України.

Юрій КИЛИМНИК.

Налаштований на перемогу

Бокс. Провівши минулої суботи ранкове тренування в Європі, Віталій і Володимир Клички вирушили до Нью-Йорка, де 6 грудня в «Madison Square Garden» відбудеться дванадцятираундовий відбірковий поєдинок, в якому Віталій зустрінеться з Кірком Джонсоном. Переможець отримає статус офіційного претендента на титул чемпіона світу за версією WBC, що належить Леноксу Льюїсу.

— Я готовий до цього змагання на всі сто відсотків, — заявив Кличко-старший. — Упродовж останніх днів проводитиму лише легкі тренування, котрі дадуть змогу підтримувати спортивну форму. У вівторок я провів преестренінг. Учора відбулася спільна з Кірком Джонсоном прес-конференція. Сьогодні — зважування. Ну а в суботу — бій. Добре усвідомлюю, наскільки серйозним суперником є Кірк Джонсон, але збираюся перемагати і перемагати впевнено...

У суботу в кутку Віталія, крім його молодшого брата Володимира і тренера Фріца Здунека, перебуватиме ще й Фредді Роач, котрий брав активну участь в останній фазі підготовки Віталія до майбутнього двобою.

— Фредді Роач приходив до залу і допомагав Віталієві в роботі на «лапах», а також під час проведення спарингів, — розповів Кличко-молодший. — Працювати з Фредді Роачем братові сподобалося. Я не хочу давати оцінку цій роботі. Адже ви самі матимете нагоду вже невдовзі побачити її результати на рингу. Мені подобається, з яким настроєм Віталій підходить до цієї події. Та, звичайно, найголовніше, що під час підготовки його не турбували минулі травми. Він вийде в ринг, щоб перемогти і переможе. У цьому я не сумніваюся...

Від себе додамо, що Віталій Кличко після зустрічі з Ленноксом Льюїсом у Лос-Анджелесі став улюбленцем Америки. А це чогось таки варте.

ЗВІДУСІЛЬ

Чудова десятка

Уже відомі десять спортсменів — представників Одещини, які візьмуть участь в Олімпійських іграх в Афінах улітку наступного року, **повідомляє наш власний кореспондент Георгій ВОРОТНЮК.**

Це — Юрій Білоног (легка атлетика), Вадим Тасоєв (вільна боротьба), Ігор Разорьонов і Олексій Колокольцев (важка атлетика), Наталя Бурдейна і Павло Беккер (стрільба з лука), Микола Мільчев (стендова стрільба), Віктор Макаров (стрільба з пістолета), Наталя Омельяненко (стрільба з пневматичної гвинтівки) та Юрій Єгошин (плавання).

Цей список може поповнитися новими атлетами. Якщо на минулих Олімпійських іграх у Сіднеї одеські спортсмени внесли до загалу української команди три медалі (золоту, срібну і бронзову), то нині, як прогнозують спортивні аналітики, здобути медалі є шанс у п'яти-шести спортсменів тільки з названої вище чудової десятки.

■ Баскетбол

Відбулося жеребкування другого раунду Кубка ФІБА серед жіночих команд. Запорізька «Козачка-ЗАлК» потрапила до групи Е, де суперницями українок будуть словацька «Дельта», італійський «Італсофт Рейер» і французький «Мондевілль». До чвертьфіналу турніру вийдуть переможці груп (шість клубів). А також — дві команди з числа тих, котрі мають найкращі показники серед шести колективів, що посядуть у своїх квартетах другі місця. Перший матч на цій стадії змагань запоріжанки проведуть 17 грудня у Венеції.

Євроліга-ФІБА. Шостої невдачі у поточному змаганні зазнали одесити. Цього разу вдома. МБК «Одеса» (Україна) — «Войводіна» (Сербія і Чорногорія). 80:83

Турнірне становище в групі. «Динамо» (Росія, Москва), «Войводіна» — по 15 очок, «Іроні» (Ізраїль) — 14, «Маруссі» (Греція) — 13, «Німбурк» (Чехія) — 11, «Нансі» (Франція), МБК «Одеса» — по 10, «Калєв» (Естонія) — 8.

■ Футбол

У ПФЛ відбулося жеребкування півфінальних пар Кубка України. Отже, орієнтовно 7 березня і 21 квітня зустрічаються: «Чорноморець» (Одеса) — «Шахтар» (Донецьк), «Дніпро» (Дніпропетровськ) — «Динамо» (Київ).

Ліга чемпіонів. Груповий етап. **Група D. «Галатасарай» (Туреччина) — «Ювентус» (Італія). 2:0.** Дортмунд (Німеччина). «Вестфаленштадіон». Голи: Хакан Шюкюр, 47, 90+4.

	В	Н	П	М	О
Ювентус	3	1	1	8-6	10
Реал Сосьєдад	2	2	1	7-7	8
Галатасарай	2	0	3	5-7	6
Олімпіакос	1	1	3	6-6	4

В ОАЕ триває чемпіонат світу серед юніорів (U-20). Результати останніх матчів у групах: **D**. Англія—Єгипет. 0:1. Японія—Колумбія. 1:4. **E**. Кот д'Івуар—Ірландія. 2:2. Мексика—Саудівська Аравія. 1:1. **F**. Німеччина—США. 3:1. Республіка Корея—Парагвай. 0:1.

■ Легка атлетика

Міжнародна федерація з цього виду спорту (IAAF) оприлюднила остаточний рейтинг-лист найкращих легкоатлетів світу за 2003 рік. Представники України в порівнянні з початком нинішнього сезону істотно здали позиції. Якщо раніше до першої десятки входила хоча б Жанна Блок, то нині наша титулована спринтерка лише двадцять восьма. Таку саму позицію має і Віта Паламар, яка виступає у стрибках у висоту.

Примітно, що до сотні легкоатлеток світу входить вісім українок, серед яких: Інга Бабакова (48-ме місце, стрибки у висоту), Тетяна Терещук—Антипова (51, біг на 400 метрів з бар'єрами), Ірина Ліщинська (74, біг на 1500 метрів), Олена Говорова (90, потрійний стрибок), Віта Павлиш (97, ядро), Вікторія Стьопкіна (98, стрибки у висоту).

Перше місце у списку кращих легкоатлеток світу посідає Хестрі Клоет з ПАР (стрибки у висоту). На другій позиції — Кароліна Клафт зі Швеції (п'ятиборство), на третьому — Келлі Уайт із США (біг на 100 та 200 метрів).

У чоловіків до топ-сотні увійшли наші: Іван Гешко (55-те місце, біг на 1500 метрів) та Юрій Білоног (58, штовхання ядра). А кращим атлетом планети визнано Хішама Ель Гуерражі з Марокко (біг на 1500 та 5000 метрів). На другому місці — Саїф Саєєд Шахієн з Катара (біг на 3000 та 5000 метрів). На третій сходинці у цьому списку — Кенесіс Бекеле з Ефіопії (біг на 5000 та 10 000). ▼

Сторінку підготував Віктор БРАНИЦЬКИЙ

ДАЛІ БУДЕ

Хто розрадить леді?

«Випадкова зустріч» — так називалася скульптура, подарована Тернополю американцем, власником компанії «Джонсон і Джонсон» Стюартом Джонсоном. Дві жіночки присіли на лавку і жваво обмінюються новинами — скульптура була, мов жива. Її було оцінено у 100 тисяч доларів. Можливо, це й стало причиною викрадення однієї із співрозмовниць. За інформацією про місцезнаходження металевої леді обіцяли тисячу доларів. Але злодія за півроку так і не знайшли.

Кажуть, С. Джонсон був приголомшений звісткою про крадіжку. Його роботу, до речі, єдину в Європі, викрали вперше. Він запропонував, щоб скульптуру знову виставили на звичному місці — у скверику біля драмтеатру. За його словами, поки шукатимуть другу леді, її співрозмовниця не повинна сумувати. Тепер кожен із перехожих може скласти їй компанію. Тернополяни й гості міста охоче фотографуються з «американкою». Але все-таки від цієї історії якось гірко. Єдина розрада: символ Данії — знамениту Русалку — також викрадали...

Марта ЛІТИНСЬКА.

На знімку: такою була скульптура до викрадення однієї з леді.

цього дня

4 ГРУДНЯ

■ 1773 р. Помер художник Антон Лосенко. ■ 1798 р. У Великобританії уперше в світі запроваджено прибутковий податок. ■ 1872 р. Народився генерал царської армії Антон Денікін. Командував у 1918-20 рр. антибільшовицькими «збройними силами півдня Росії», зокрема Добровольчою армією. ■ 1939 р. У складі УРСР утворено Волинську, Дрогобицьку, Львівську, Ровенську, Станіславську та Тернопільську області. ■ 1941 р. У Семипалатинську в Казахстані почав працювати евакуйований Київський театр імені Франка. ■ 1959 р. Пуск першого агрегата Кременчуцької ГЕС. ■ 1963 р. Народився легкоатлет Сергій Бубка.

У НОМЕР

Сатирики відточують слово

На батьківщині великого українського життєлюба і сміхотворця Остапа Вишні — в селі Грунь Охтирського району — завершився традиційний фестиваль гумору та сатири, присвячений його пам'яті. Відбувся також обласний конкурс сатириків Сумщини, в якому першість виборювали майже три десятки претендентів. Переможцем фестивалю журі одноголосно визнало мешканця села Оленівське Михайла Профілова.

Владислав ЖМУРКОВ.

Сумська область.

Машини для дільничних

Сто сорок спеціально обладнаних автомобілів вітчизняного виробництва передав сільським дільничним інспекторам та міським міліціонерам патрульно-постової служби Дніпропетровської області Міністр МВС України Микола Білоконь. В області останнім часом багато роблять для технічного оснащення стражів порядку. Міністр завітав на Дніпропетровщину ще й для того, щоб відкрити у Тернівці, що на заході Донбасу, нове приміщення міського відділення міліції.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

ТЕНДЕНЦІЇ

Влаштовують і молодь, і старих

Щоб знайти роботу в Сіверськодонецьку, пенсіонер пенсіонеру радить звернутися до... молодіжного центру зайнятості. Це не анекдот. Такий центр у місті справді є. Він дійсно допомагає знайти роботу і людям старшого віку.

З червня нинішнього року по допомогу до молодіжного центру зайнятості звернулися більш як тисяча людей. Часто буває, що вакансії не мають попиту в молодих сіверськодончан, а пенсіонери на таку службу йдуть із задоволенням. Як розповів директор установи Володимир Бережной, роботу почали з вивчення причин появи молодіжного безробіття. З'ясувалося, що освіта, здобута в навчальних закладах міста, не відповідає рівню, якого вимагають роботодавці. Сьогодні в Сіверськодонецьку відстежують шлях випускника: чи працює він за фахом, які вузівські знання знадобилися, а які ні. Паралельно проводиться опитування керівників підприємств, що оцінюють підготовку фахівця. Такий аналіз допоможе «почистити» вузівські програми.

А в перспективі — підготовка фахівців при молодіжному центрі праці. З цим проектом Володимир Бережной готується виступити перед депутатами міської ради, і упевнений, що його підтримають.

Алла АНТИПОВА.

СВІТ ЗАХОПЛЕНЬ

Конституція у віршах

В обласній друкарні видано збірку молодого талановитого миколаївського юриста Віктора Дяченка під назвою «Переказав я Конституцію віршами». За фахом автор видання — вчитель історії та правознавства, тривалий час працював у місцевих органах виконавчої влади та викладачем кафедри правознавства Миколаївського державного університету.

У процесі викладання курсів «Правознавство» та «Основи конституційного права України» Віктор, за його словами, застосовував різні прийоми та методики подачі матеріалу. Одні були вдалими, інші — ні. Втім, пошук нових форм призвів до ідеї викласти у віршах окремі положення Конституції. Такий варіант допоміг би і учням, і студентам «живо» сприйняти матеріал з конституційного права. Згодом робота над віршованою Конституцією настільки захопила автора, що він переповів усі статті. Поки що з друку вийшла перша частина збірки, до якої ввійшли 68 римованих статей Конституції та додатки у вигляді таблиць і класифікацій.

Гортаючи сторінки нового видання, не віриш, що суха офіційна мова Основного Закону може стати такою доступною. Наприклад, статтю 53 про право на освіту викладено так:

«Ученому світ,
а невченому тьма,
Тому на освіту
надали права.
Повну загальну
середню освіту,
Щоб вийти в житті
на належну орбіту,
Кожен в державі
повинен здобути.
Ця норма важлива,
її не забути...»

Утім, сам автор не претендує на довершеність поетичних форм, оскільки не вважає себе поетом. Створювало труднощі в римуванні й намагання максимально наблизити віршовану форму до фактичного змісту статей. Але головної мети роботи — через вірш, риму сприяти кращому запам'ятовуванню, розумінню норм Конституції, безперечно, досягнуто.

Олена ІВАШКО.

Миколаїв.

ФОТОКОНКУРС «ГРИМАСИ ПРИРОДИ»

Сидить панда на веранді

Першим на фотоконкурс «Голосу України» свої роботи надіслав Анатолій Стеценко. У листі він повідомив, що передплачує нашу газету з перших її номерів, тож із задоволенням поділився з нами своїми фотографічними цікавинками. Фотограф-аматор навіть має інтернетівський сайт зі своїми роботами. Щоправда, Анатолій Михайлович вагався, чи надсилати фото на конкурс. Звичайно, надсилати!

Нагадуємо, що тема фотоконкурсу «Гримаси природи», а переможці отримають призи!

Тож надсилайте фотографії на адресу редакції або електронною поштою foto@golos. com. ua.

Фото Анатолія СТЕЦЕНКА.

Духмяне яблуко під новорічну ялинку

ВУЗЛИК НА ПАМ'ЯТЬ

Практика свідчить, що не всі зимові сорти потребують загортання в папір кожного плода, досить між рядами прокласти аркуш паперу чи м'яку стружку. Деякі сорти, як, наприклад, Джонатан, добре зберігаються, якщо плоди взагалі нічим не перекладено.

У льосі чи іншому приміщенні влаштовують стелажі. Нижню полицю бажано зробити на відстані 15—20 см від підлоги. Верхню — щоб між тарою з продукцією та стелею було не менш як 30—40 см. Середні варто розташувати таким чином, щоб між ящиком і наступною полицею залишалося не менш як 20 см. Враховуючи те, що у верхній частині приміщення температура повітря вища, ніж біля підлоги, ящики з плодами встановлюють таким чином, щоб ті фрукти, які треба зберігати довше, були знизу, а скорішого використання — зверху.

Якщо окремого плодосховища немає, стануть у пригоді поліетиленові пакети — до них кладуть приблизно по кілограму яблук. Тоді їх можна зберігати навіть разом із картоплею. Суть цього способу в тому, що під час дихання плодів витрачається кисень, який сприяє розмноженню мікроорганізмів, і виділяється вуглекислий газ, за якого процеси обміну речовин у плодах уповільнюються, і плоди через це зберігаються довше. Тут важлива наявність постійної температури, яка не повинна бути вищою за +5—+7 градусів і нижчою за -20. За цих умов яблука в пакетах можна зберігати у сараях, будинках і навіть на балконах міських квартир. А для незначного, але необхідного надходження кисню, простроміть поліетилен товстою голкою. На 1 кг яблук досить однієї-двох дірок.

І ще. Не зберігайте яблука разом з овочами і зеленню. Плоди поглинають всі аромати і втрачають свою неповторність.

Іван ЛАЗНЮК.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Леонід БРОВЧЕНКО.

Редколегія:
Леонід БРОВЧЕНКО,
Анатолій ГОРЛОВ,
Сергій ДЕМСЬКИЙ,
Віталій ЖЕЖЕРА,
Іван ІЛЛЯШ,
Світлана ПИСАРЕНКО,
Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Передплата на газету «Голос України» (on-line) за адресою:
www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання— КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.
Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 0311226. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44;
телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

Internet: http://uamedia.visti.net/golos